

VOORWOORD

Gemeenten zijn verplicht de Wet maatschappelijke ondersteuning (hierna "Wmo") uit te voeren. Op grond van de Wmo zijn gemeenten per 1 januari 2007 verantwoordelijk voor maatschappelijke ondersteuning van hun inwoners. Deze ondersteuning omvat activiteiten die het voor personen mogelijk maken om mee te doen in de samenleving (het maatschappelijke doel van de wet is "meedoen"). Dat kan bijvoorbeeld door middel van vrijwilligerswerk en mantelzorg, maar ook met goede informatie en advies, opvoedingsondersteuning en huishoudelijke hulp.

De wijze waarop de gemeente inhoud geeft aan deze zorgplicht is vastgelegd in de "Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland".

In dit verstrekkingenboek wordt nader ingegaan op:

- de wijze van verstrekking van de voorzieningen als bedoeld in hoofdstuk 3 (hulp bij het huishouden), hoofdstuk 4 (woonvoorzieningen), hoofdstuk 5 (vervoersvoorzieningen) en hoofdstuk 6 (rolstoelen) van voormelde verordening;
- de voorwaarden waaronder deze voorzieningen worden verstrekt;
- de aanvraagprocedure voor bedoelde voorzieningen.

Dit verstrekkingenboek vormt een onderdeel van de door het college vastgestelde Beleidsregels voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland en is gebaseerd op de Modelbeleidsregels Wmo van de VNG.

Dit verstrekkingenboek wordt aangehaald als: Verstrekkingsboek Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 - Algemeen	6
1.1 Inleiding	6
1.2 Begripsbepaling persoon met beperkingen	6
Hoofdstuk 2 - Vormen van te verstrekken individuele voorzieningen	7
2.1 Keuze tussen de wijze van verstrekking van individuele voorzieningen	7
2.2 Voorziening in natura	7
2.3 Het persoonsgebonden budget	7
2.3.1 Omvang	8
2.3.2 Overheadkosten	9
2.3.3 Kosten- en termijnvaststelling persoonsgebonden budget bij verrijdbare voorzieningen	9
2.3.4 Programma van eisen	9
2.3.5 Uitbetaling	10
2.3.6 Controle	10
2.4 De financiële tegemoetkoming	11
2.5 Eigen bijdrage en eigen aandeel	11
2.5.1 Inning eigen bijdrage in relatie tot toepassing van artikel 15 van de Wmo	11
2.5.2 Inning eigen aandeel in relatie tot toepassing van artikel 19 van de Wmo	12
2.6 Omvang van de eigen bijdrage en het eigen aandeel	12
2.7 Compensatieplicht voor vreemdelingen	12
Hoofdstuk 3 - Het voeren van een huishouden, onderdeel hulp bij het huishouden	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Mogelijke voorzieningen	13
3.3 Algemene hulp bij het huishouden	13
3.4 Hulp bij het huishouden in natura of door middel van een persoonsgebonden budget	14
3.5 Hoogte persoonsgebonden budget bij de voorziening hulp bij het huishouden	14
3.5.1 Basis gemeentelijke tariefstelling	15
3.6 Gebruikelijke zorg en omvang hulp bij het huishouden	15
3.7 Voorliggende voorzieningen	17
3.8 Het overgangsrecht	17
Hoofdstuk 4 - Het voeren van een huishouden, onderdeel woonvoorzieningen	19
4.1 Inleiding	19
4.2 Uitsluitingen	19
4.3 Vormen van woonvoorzieningen	19
4.4 Vaststelling persoonsgebonden budget of financiële tegemoetkoming	20
4.5 Algemene woonvoorziening	20
4.6 Overige woonvoorzieningen	20
4.7 Verhuis- en herinrichtingskosten	21
4.8 Primaat van verhuizing	21
4.9 Verhuizen of aanpassen	21
4.10 Het kostenaspect	22
4.11 De snelheid waarmee een woonprobleem moet worden opgelost	22
4.12 Sociale omstandigheden	22
4.13 Integrale afweging tussen de verschillende Wmo-voorzieningen	23
4.14 Woonlastenconsequenties	23
4.15 De mogelijke gebruiksduur van een woningaanpassing	23
4.16 Woningeigendom	23
4.17 Verhuiskostenvergoeding in de vorm van een persoonsgebonden budget	23

4.18	Beperkingen persoonsgebonden budget voor verhuis- en herinrichtingskosten	24
4.19	Omvang verhuiskostenvergoeding	24
4.20	Weigering aangeboden geschikte woning	24
4.21	Woningaanpassing	25
4.22	Primaat losse woonunit	25
4.23	Overige (bouwkundige) woonaanpassingen	25
	4.23.1 Bouwkundige en niet bouwkundige voorzieningen	26
	4.23.2 Woninganering in verband met CARA	26
	4.23.3 Uitbreiding van ruimten	28
	4.23.4 Patiëntenliften	29
	4.23.5 Toilet- en douchehulpmiddelen	29
	4.23.6 Uitraasruimte	29
4.24	Beperkingen woonvoorzieningen	29
	4.24.1 Hoofdverblijf	29
	4.24.2 Overige beperkingen woonvoorzieningen	30
4.25	Procedure bij bouwkundige aanpassing	31
4.26	Voorwaarden voor verstrekking PGB en uitbetaling financiële tegemoetkoming	32
4.27	Kosten van woningaanpassingen	32
4.28	Opstalverzekering	33
4.29	Terugbetaling voorziening bij verkoop woning	33

Hoofdstuk 5 - Het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel **34**

5.1	Inleiding	34
5.2	Vormen van vervoersvoorzieningen	34
5.3	Algemene vervoersvoorzieningen	34
5.4	Primaat collectief vervoer	35
5.5	Vervoerskostenvergoedingen voor auto en (rolstoel)taxi	36
5.6	Een open elektrische buitenwagen	38
5.7	Een ander verplaatsingsmiddel	39
	5.7.1 Driewiel- of vierwiel fiets	39
	5.7.2 Tandem	39
	5.7.3 Loopfiets	39
5.8	Begeleidingskosten	39
5.9	Aanpassing van de eigen auto	40
	5.9.1 Aard van de beperking(en)	40
	5.9.2 Collectief vervoerssysteem	40
	5.9.3 Inkomenspositie	40
	5.9.4 Andere voorwaarden voor autoaanpassing	40
5.10	Vervoersdoel: in beginsel alleen sociaal vervoer in de eigen woon- of leefomgeving	41
5.11	Regelgeving ten aanzien van vervoer van kinderen	41
	5.11.1 Kinderen jonger dan 5 jaar	41
	5.11.2 Kinderen van 5 tot 12 jaar	41
	5.11.3 Kinderen van 12 tot 15 jaar	42
	5.11.4 Kinderen van 15 jaar en ouder	42
5.12	Vervoersvoorziening in verband met werk	42
5.13	Vervoersvoorziening in verband met vrijwilligerswerk	42
5.14	Vervoersvoorziening in verband met therapie, dagbehandeling/dagopvang of bezoek aan medische behandelaars	42
5.15	Vervoersvoorziening in verband met vrijwilligerswerk met het volgen van onderwijs	42
5.16	Vervoersvoorziening voor kinderen van ouders met een beperking	42
5.17	Vervoersvoorziening voor bewoners van AWBZ-instellingen	42
5.18	Vervoersvoorziening in verband met vervoer van bewoners van AWBZ-instellingen	43
5.19	Vervoersvoorziening in verband met weekendvervoer van bewoners van AWBZ-instellingen	43
5.20	Betaling van vervoerskostenvergoedingen	43

Hoofdstuk 6 - Verplaatsen in en om de woning: de rolstoel	44
6.1 Verplaatsen in en om de woning	44
6.2 Vormen van rolstoelvoorzieningen	44
6.3 Algemene rolstoelvoorziening	44
6.4 Rolstoel in natura en in de vorm van een persoonsgebonden budget	45
6.5 Selectie rolstoel	45
6.5.1 Het gebruik	45
6.5.2 Het gebruiksgebied	46
6.5.3 De aandrijving	46
6.5.4 De zithouding	46
6.5.5 De meeneembaarheid	46
6.5.6 Antropometrische gegevens	46
6.6 Soort rolstoel	46
6.7 Verstrekking in natura	47
6.8 Verstrekking in de vorm van een persoonsgebonden budget	47
6.9 Onderhoud, reparatie en verzekering	47
6.10 Sportrolstoel	47
6.11 Aanspraak op rolstoelvoorzieningen door AWBZ-bewoners	48
Hoofdstuk 7 - Het medisch advies	49
7.1 Inleiding	49
7.2 Toepassing artikel 32 verordening	49
Bijlage 1 - ICF Functies	51
Bijlage 2 - ICF Activiteiten en participatie	53
Hoofdstuk 8 - Het verkrijgen van voorzieningen en het motiveren van besluiten	55
8.1 Inleiding	55
8.2 Ontvangstbevestiging	56
8.3 Aanvraag door echt)paren/samenwonenden	56
8.4 Tijdstip aanvraag	56
8.5 Hersteltermijn	56
8.6 De beslistermijn	56
8.7 Verificatie en verantwoording onderzoek	57
8.8 Identiteitscontrole	57
8.9 Samenhangende afstemming	57
8.10 Het onderzoek – Doelgroepbepaling	57
8.11 Beperkingen	58
8.11.1 Langdurig noodzakelijk	59
8.11.2 Goedkoopst adequaat	59
8.11.3 In overwegende mate op het individu gericht	59
8.11.4 Een algemeen gebruikelijke voorziening	59
8.11.5 Aanvrager is niet in de gemeente Dinkelland woonachtig	60
8.11.6 Ondervonden problemen vloeien voort uit de aard van gebruikte materialen	60
8.11.7 Aanvraag is gericht op een hoger niveau dan het uitrustingsniveau sociale woningbouw	60
8.11.8 Geen sprake van meerkosten	60
8.11.9 Kosten zijn voorafgaand aan het moment van beschikken gemaakt	60
8.11.10 Voorziening is voorafgaand aan het moment van beschikken gerealiseerd of geaccepteerd	61
8.11.11 Met de werkzaamheden ter realisatie van de voorziening is voorafgaand aan het moment van beschikken een aanvang gemaakt	61
8.11.12 Het betreft een voorziening, die eerder is verstrekt en waarvan de normale afschrijvingstermijn nog niet is verstreken	61

8.12	Advisering volgens de Awb	62
8.13	Het rapport	62
8.14	Het horen van de aanvrager bij afwijzing van de aanvraag	62
8.15	Toetsing/Beslissing	62
8.16	Weigeringsgronden	63
8.17	De beschikking	63
	8.17.1 Motivering van besluiten	63
	8.17.2 Wijzigingen in de situatie	64
8.18	De bruikleenovereenkomst	65
	8.18.1 Verstrekking van voorzieningen in bruikleen	65
8.19	Bezwaar tegen het uitblijven van een beslissing op de aanvraag	65
8.20	Bezwaar tegen de beslissing op de aanvraag	65
8.21	Beroep	65
	8.21.1 Beroep tegen de beslissing op bezwaar	65
	8.21.2 Beroep tegen het uitblijven van een beslissing op bezwaar	66
	8.21.3 Procedurele gang van zaken in beroep	66
8.22	Hoger beroep	66
8.23	Voorlopige voorziening	66
8.24	Procedurele aspecten bij de aanvraag	66
	8.24.1 BIO-protocol	66
	8.24.2 De aanmelding (indiening aanvraag)	66
	8.24.3 De indicatiestelling: de analyse van de hulpvraag en het uitbrengen van het advies	67
	8.24.4 De selectie van Wmo-voorzieningen	69
	8.24.5 De evaluatie van de zorg c.q. de nazorg, na levering van de voorziening	69

HOOFDSTUK 1 Algemeen

1.1 Inleiding

De uitvoering van de Wmo ligt bij de gemeenten. In artikel 1, lid 1, sub g, onder 4, 5 en 6 van de Wmo is bepaald dat gemeenten in het kader van maatschappelijke ondersteuning:

- mantelzorgers ondersteunen, daaronder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen, indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarmaken, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers (punt 4);
- de deelname aan het maatschappelijke verkeer bevorderen en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem (punt 5);
- voorzieningen verlenen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer (punt 6).

In artikel 2 van de Wmo is bepaald dat er geen aanspraak op maatschappelijke ondersteuning bestaat, voorzover met betrekking tot de problematiek die in het gegeven geval aanleiding geeft voor de noodzaak tot ondersteuning, een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling bestaat.

Op grond van de tot 1 januari 2007 geldende Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) hadden gemeenten een zorgplicht om aan in hun gemeente wonende gehandicapten woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen te verstrekken (artikel 2, lid 1 Wvg). In de Wmo is geen sprake meer van deze zorgplicht, maar van een (met de zorgplicht vergelijkbare) "compensatieplicht".

In artikel 4, lid 1 van de Wmo is met betrekking tot deze compensatieplicht bepaald dat, ter compensatie van de beperkingen die een persoon (als bedoeld in artikel 1, lid 1, sub g, onder 4, 5 en 6 van de Wmo) ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, het college voorzieningen treft op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:

- een huishouden te voeren;
- zich te verplaatsen in en om de woning;
- zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

In het tweede lid van dit artikel is bepaald dat, bij het bepalen van de voorzieningen, het college rekening houdt met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager van de voorzieningen, alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien.

De voormelde bepalingen houden feitelijk in, dat de toegekende Wmo-voorzieningen erop gericht moeten zijn om voor een persoon met beperkingen een gelijke - of zo goed mogelijk vergelijkbare - positie te creëren als de positie van een persoon zonder beperkingen. Het gaat daarbij om het gebied van leven, verzorgen, slapen, leren, werken en andere activiteiten die mensen verrichten.

Met de toegekende voorziening moet de persoon met beperkingen in staat zijn om de verschillende sociale rollen volwaardig te vervullen, zoals de rol van partner, ouder of buurtbewoner. Dit betekent dat de voorziening moet zijn gericht op het versterken van de zelfstandigheid en zelfregie van de persoon met beperkingen (de "zelfredzaamheid") in plaats van de afhankelijkheid van een ander.

1.2 Begripsbepaling persoon met beperkingen

In de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland (hierna "verordening") is de volgende begripsbepaling voor een persoon met beperkingen opgenomen: "een persoon die tengevolge van ziekte of gebrek, inclusief chronische psychische en psychosociale problemen, aantoonbare beperkingen ondervindt:

- bij het uitvoeren van activiteiten op het gebied van het voeren van het huishouden;
- bij het normale gebruik van de woning;
- bij het verplaatsen in en om de woning;
- bij het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel; of
- bij het ontmoeten van medemensen;

en het op basis daarvan aangaan van sociale verbanden" (artikel 1, aanhef en onder e. van de verordening).

HOOFDSTUK 2   Vormen van te verstrekken individuele voorzieningen

2.1   Keuze tussen de wijze van verstrekking van individuele voorzieningen

In artikel 6 van de Wmo is bepaald dat het college personen die aanspraak hebben op een individuele voorziening de keuze biedt tussen het ontvangen van een voorziening in natura of het ontvangen van een hiermee vergelijkbaar persoonsgebonden budget, tenzij hiertegen overwegende bezwaren bestaan.

In artikel 7, lid 2 van de Wmo is met betrekking tot het persoonsgebonden budget geregeld dat, onder overeenkomstige toepassing van artikel 6, een persoonsgebonden budget en een financiële tegemoetkoming voor een bouwkundige of woontechnische ingreep in of aan een woonruimte aan de eigenaar van de woonruimte wordt verleend.

Op grond van deze artikelen zijn in het kader van de Wmo drie vormen van verstrekking van individuele voorzieningen mogelijk:

- de voorziening in natura;
- het persoonsgebonden budget;
- de financiële tegemoetkoming.

2.2   Voorziening in natura

Op grond van artikel 1, aanhef en onder l. van de verordening wordt onder voorziening in natura verstaan: "een voorziening die in eigendom, in bruikleen, in huur of in de vorm van persoonlijke dienstverlening wordt verstrekt".

In de toelichting op dit artikel is bepaald dat "voorzieningen in natura" voorzieningen zijn, die niet in de vorm van een financiële tegemoetkoming worden verstrekt.

In artikel 4 van de verordening is geregeld dat, indien een voorziening in natura wordt verstrekt, de bruikleenovereenkomst, huurovereenkomst of dienstverleningsovereenkomst tussen de aanvrager en de gemeente Dinkelland dan wel de leverancier van toepassing is.

Het doel van deze bepaling is het vastleggen van de rechten en plichten van het college en de aanvrager. Deze bepaling heeft betrekking op de situatie waarin het college:

- eigenaar blijft van de verstrekte voorziening in natura; of
- de zorg in natura zelf heeft geregeld; of
- een derde heeft ingeschakeld voor verstrekking van voorzieningen in natura en deze derde eigenaar blijft van de te verstrekken voorziening; of
- een derde heeft ingeschakeld voor het verlenen van zorg in natura.

Als een voorziening in eigendom wordt verstrekt is een bruikleenovereenkomst, huurovereenkomst of dienstverleningsovereenkomst tussen de aanvrager en de gemeente Dinkelland dan wel de leverancier niet aan de orde.

2.3   Het persoonsgebonden budget

Het persoonsgebonden budget is in de verordening in artikel 1, aanhef en onder m. als volgt omschreven: "een geldbedrag waarmee de aanvrager één of meer aan hem te verlenen voorzieningen kan verwerven en waarop de in deze verordening en de Beleidsregels voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland te stellen regels van toepassing zijn". In artikel 6 van de verordening is hier nadere invulling aan gegeven.

Eén van de voorwaarden om voor een persoonsgebonden budget in aanmerking te kunnen komen is, dat bij de aanvraag van de Wmo-voorziening een verzoek daartoe te worden ingediend. Een dergelijk verzoek is slechts mogelijk bij individuele voorzieningen. Dat betekent dat bij toekenning van een algemene voorziening op grond van de verordening geen persoonsgebonden budget verstrekt wordt. Dit vloeit voort uit de aard van algemene voorzieningen die gericht zijn op oplossingen die van korte duur zijn, lichte, niet complexe zorg betreffen of betrekking hebben op incidentele zorgbehoeften.

De keuze voor een persoonsgebonden budget is nog aan meerdere beperkingen onderhevig. Eén hiervan is door de Tweede Kamer op 29 maart 2006 bij de behandeling van het bovenregionale vervoerssysteem Valys uitgesproken, door te stellen dat het persoonsgebonden budget niet bedoeld kan zijn om goed draaiende systemen, zoals bijvoorbeeld collectieve vervoerssystemen, in gevaar te brengen (zie ook bij 5.4).

Indien namelijk bij een te verstrekken vervoersvoorziening in plaats van collectief vervoer (een voorziening in natura) een persoonsgebonden budget zou moeten worden verstrekt op grond van de mogelijkheid van een keuze, zou dit kunnen betekenen dat door een leegloop van het collectief vervoer de basis onder dit vervoer weg zou vallen.

Voor diegenen die afhankelijk zijn van collectief vervoer zou zo een voorziening in natura kunnen komen te vervallen. In verband hiermee is in de verordening het primaat van het collectief vervoer opgenomen.

Dit primaat houdt in dat bij een aanvraag voor een tegemoetkoming in vervoerskosten een verzoek om een persoonsgebonden budget voor deze kosten niet wordt gehonoreerd, indien de aanvrager medisch gezien van collectief vervoer gebruik kan maken. Een verzoek om een persoonsgebonden budget wordt voorts niet toegekend, indien sprake is van een voorziening die voor een periode van minder dan drie maanden wordt verstrekt.

Toekenning van een persoonsgebonden budget vindt eveneens niet plaats indien, op grond van aanwijzingen die tijdens het onderzoek naar aanleiding van de aanvraag duidelijk zijn geworden, het ernstige vermoeden bestaat dat de aanvrager problemen zal hebben bij het omgaan met een persoonsgebonden budget. Dit vermoeden wordt in ieder geval aangenomen bij personen met een schulden- en verslavingsproblematiek. Daarnaast kan hiervan sprake zijn bij personen die:

- onder de Wet schuldsanering natuurlijke personen vallen;
- een schuldregeling of een Budget Beheer rekening bij de Stadsbank Oost Nederland hebben afgesloten.

2.3.1 Omvang

Het persoonsgebonden budget op grond van de Wmo heeft betrekking op:

- diensten, afkomstig uit de AWBZ (per 1 januari 2007 uitsluitend betrekking op hulp bij het huishouden);
- voorzieningen afkomstig uit de Wvg, zoals woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen.

Bij diensten gaat het om de betaling van tijd aan dienstverleners. Dit is zorg afkomstig uit de AWBZ. De AWBZ kende al een dergelijk systeem van persoonsgebonden budgetten. Daarbij werd het persoonsgebonden budget vastgesteld op 75% van de gemiddelde tarieven HV 1 en HV 2, zoals die berekend werden in de thuiszorg AWBZ. Vanuit die tarieven werd het tarief voor de diverse functies bepaald. Voor de functie huishoudelijke verzorging was hierbij sprake van de volgende tarieven:

Klasse 1: € 904,00 per jaar
Klasse 2: € 2.714,00 per jaar
Klasse 3: € 4.977,00 per jaar
Klasse 4: € 7.692,00 per jaar
Klasse 5: € 10.407,00 per jaar
Klasse 6: € 13.120,00 per jaar.

Diegenen die, op basis van het overgangsrecht, recht kunnen doen gelden op voortzetting van de indicatie huishoudelijke verzorging per 1 januari 2007, zullen ook in het jaar 2007 de voormelde bedragen nog in de vorm van een persoonsgebonden budget ontvangen zolang als de indicatie duurt, doch maximaal tot en met 31 december 2007.

Voor diegenen die in 2007 een eerste aanvraag voor hulp bij het huishouden doen en direct onder de gemeentelijke Wmo-regels vallen, is het persoonsgebonden budget dat per klasse ten behoeve van deze hulp per jaar beschikbaar wordt gesteld gelijk aan de vermelde bedragen bij 3.5.

Voor voorzieningen afkomstig uit de Wvg, zoals woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen zal, voor de omvang van het persoonsgeboden budget, per toekenning een berekening gemaakt moeten worden. De kosten van de voorziening als de voorziening in natura zou worden verstrekt vormen daarbij het uitgangspunt. Deze kosten kunnen afgeleid worden van bijvoorbeeld een offerte. Bij het bedrag volgens de offerte kunnen kosten geteld worden voor het onderhoud en de reparaties van de voorziening, voorzover daar bij de voorziening sprake van kan zijn. Deze onderhouds- en reparatiekosten zijn ofwel bij verstrekking in eigen beheer vanuit het verleden bekend, ofwel kunnen bij verstrekking via een leverancier bij de desbetreffende leverancier worden opgevraagd.

Zoals reeds gesteld wordt voor de omvang van het persoonsgeboden budget voor voorzieningen afkomstig uit de Wvg, zoals woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen uitgegaan van het bedrag dat de voorziening bij verstrekking in natura zou kosten. Daarbij is veelal sprake van kortingen, omdat via een contract met een leverancier een grote hoeveelheid voorzieningen afgenomen wordt. Deze korting wordt doorberekend naar het persoonsgeboden budget. Het is immers niet de bedoeling dat een persoonsgeboden budget meer geld gaat kosten dan een verstrekking in natura. Uitgangspunt hierbij is, dat over het algemeen ervan kan worden uitgegaan dat ook met een persoonsgeboden budget een voorziening met korting zal kunnen worden aangeschaft.

2.3.2 Overheadkosten

Bij een persoonsgeboden budget voor hulp bij het huishouden dient ook met overheadkosten rekening gehouden te worden. Bij de bedragen zoals bij paragraaf 3.5 vermeld, zijn deze kosten inbegrepen. Met de per klasse vermelde bedragen kunnen budgethouders derhalve ondersteuning inhuren.

2.3.3 Kosten- en termijnvaststelling persoonsgeboden budget bij verrijdbare voorzieningen

Voor voorzieningen zoals een (elektrische) rolstoel, een driewiel fiets, een (kinder)duwwandelwagen, een scootermobiel en een verrijdbare patiëntenlift wordt het persoonsgeboden budget in overeenstemming met onderstaande tabel vastgesteld.

Categorie	Termijnvaststelling PGB: minimale termijn in maanden	Kostenvaststelling PGB: onderhouds- en reparatiekosten (in % brutoprijs voorzieningen + aanpassingen)
HAVO ¹ Actief rolstoel	60	6%
HAVO Actief vast frame rolstoel	60	8%
HAVO Driewiel fiets	60	5%
HAVO Duwwandelwagen langdurend	60	5%
HAVO (Kinder)duwwandelwagen	36-48	3%
HAVO Kinderrolstoel handbewogen	36-48	4%
HAVO Rolstoel algemeen gebruik	60	4%
HAVO Rolstoel kort gebruik	60	4%
HAVO Rolstoel langdurend gebruik	60	5%
MOVO ² Elektrische kinderrolstoel	36-48	10%
MOVO Elektrische rolstoel	60	8%
OVVO ³ Patiëntenlift verrijdbaar	60	3%
Scootermobiel	72	8%
Overige	36-60	5%

2.3.4 Programma van eisen

Indien het persoonsgeboden budget berekend is, kan het bij beschikking aan de aanvrager worden bekendgemaakt. In deze beschikking wordt vermeld wat de omvang van het persoonsgeboden budget is en voor hoeveel jaar het persoonsgeboden budget bedoeld is. Daarbij wordt, om volstrekt duidelijk te laten zijn wat met het persoonsgeboden budget dient te worden aangeschaft c.q. aan welke vereisten de aan te schaffen voorziening dient te voldoen, een zo nauwkeurig mogelijk omschreven programma van eisen bij de beschikking gevoegd.

¹ HAVO: "Hand voortbewogen".

² MOVO: "Motorisch voortbewogen".

³ OVVO: "Overig voortbewogen".

Met zo'n programma van eisen kan worden voorkomen dat, door onduidelijkheid of onwetendheid omtrent de eisen die aan de voorziening gesteld moeten worden, een verkeerde voorziening wordt aangeschaft. Dat zou tot inadequate voorzieningen kunnen leiden, wat op zich weer tot nieuwe aanvragen aanleiding zou kunnen zijn. Dit is uitsluitend te voorkomen door een programma van eisen onderdeel uit te laten maken van de beschikking. Wordt dan toch een voorziening aangeschaft die niet aan dat programma van eisen voldoet, dan is gehandeld in strijd met de beschikking.

2.3.5 *Uitbetaling*

Is de beschikking verzonden, dan kan het persoonsgebonden budget beschikbaar worden gesteld. Op basis van de overweging dat een persoonsgebonden budget verstrekt wordt aan een persoon die geacht wordt daarmee op een juiste en correcte wijze om te kunnen gaan, vindt de uitbetaling van het persoonsgebonden budget in de regel in één keer plaats. Een uitbetaling in termijnen is mogelijk voorzover de budgethouder daartoe een verzoek doet. In dat geval worden de termijnbetalingen mede afgestemd op de omvang en de periode van het toegekende persoonsgebonden budget.

2.3.6 *Controle*

In artikel 6, lid 5 van de verordening is geregeld dat:

- het college steekproefsgewijs nagaat of het verstrekte persoonsgebonden budget besteed is aan het doel waarvoor het verstrekt is;
- de budgethouder verplicht is de daarvoor noodzakelijke stukken, zoals genoemd in de Beleidsregels voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland, op verzoek van het college per omgaande te verstrekken;
- het college in voorkomende gevallen kan besluiten dat, na aanschaf van de voorziening waarvoor het persoonsgebonden budget verstrekt is, dan wel na afloop van de periode waarop het persoonsgebonden budget van toepassing is, door de budgethouder aan het college, voorzover van toepassing, wordt verstrekt:
  - * de nota/factuur van de aangeschafte voorziening;
  - * een betalingsbewijs van de aangeschafte voorziening;
  - * een overzicht van de salarisadministratie;volgens de voorschriften zoals door het college in de Beleidsregels voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland opgenomen.

In het zesde lid van dit artikel is bepaald dat, na ontvangst van de in lid 5 genoemde bescheiden door het college wordt beoordeeld of er aanleiding bestaat het persoonsgebonden budget geheel of ten dele terug te vorderen of te verrekenen.

In overeenstemming met het vorenstaande is de procedure rondom de controle op de besteding van de persoonsgebonden budgetten als volgt:

- iedere budgethouder dient de volgende stukken te bewaren:
  - * de nota/factuur van de aangeschafte voorziening;
  - * een betalingsbewijs van aanschaf van de voorziening;
  - * een overzicht van de salarisadministratie met bewijsmiddelen;
- daarnaast dient iedere budgethouder een kopie van de zorgovereenkomst te kunnen overleggen, waarbij voor budgethouders met de voorziening hulp in het huishouden voorts geldt dat zij daarbij:
  - * tevens de facturen kunnen overleggen, indien de zorg in het kader van deze voorziening door het zorgkantoor of een door de AWBZ erkende instelling is geregeld;
  - * tevens de facturen en de salarisadministratie met bewijsmiddelen kunnen overleggen, indien de zorg in het kader van deze voorziening door de persoon zelf, als budgethouder, in eigen beheer is geregeld.
- steekproefsgewijs wordt bepaald bij welke budgethouders deze stukken zullen worden opgevraagd om te controleren of het persoonsgebonden budget besteed is aan het doel waarvoor het verstrekt is;
- indien het persoonsgebonden budget niet of niet volledig besteed is aan het doel waarvoor het verstrekt is, wordt beoordeeld of er aanleiding bestaat het persoonsgebonden budget geheel of ten dele terug te vorderen of te verrekenen, waarbij leidend is of:
  - * er opzet in het spel is of is geweest;
  - * sprake is of is geweest van onwetendheid.

Indien sprake is of is geweest van opzet moet afgewogen worden of de terugvordering in verhouding staat tot wat er bewust onjuist is gedaan.

Indien sprake is of is geweest van onwetendheid, dient met de budgethouder overlegd te worden om deze situatie in de toekomst verder te vermijden.

In artikel 1, lid 5 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland is bepaald dat de steekproef, ter bepaling of persoonsgebonden budgetten verantwoord zijn (of worden) aangewend voor het doel waarvoor deze verstrekt zijn, 10% van de verstrekte persoonsgebonden budgetten is en dat de steekproeven na afloop van de verstrekking, dan wel na afloop van enig kalenderjaar plaatsvinden.

2.4 De financiële tegemoetkoming

In artikel 1, aanhef en onder n. van de verordening is geregeld dat onder een financiële vergoeding moet worden verstaan: "een tegemoetkoming in de kosten van een voorziening welke kan worden afgestemd op het inkomen van de aanvrager". Op grond van het bepaalde in artikel 7 van de verordening wordt de financiële tegemoetkoming afgestemd op het inkomen als bedoeld in het Besluit maatschappelijke ondersteuning (AMvB).

In relatie tot bouwkundige woonvoorzieningen wordt - in navolging van de Wvg - de verplichting opgelegd om een financiële tegemoetkoming uit te betalen aan de eigenaar van de woning.

In relatie tot vervoerskostenvoorzieningen kan een financiële tegemoetkoming verstrekt worden aan personen die, op medische indicatie, op een taxi- of een rolstoeltaxi zijn aangewezen. De vergoeding wordt in die situaties op declaratiebasis verstrekt.

2.5 Eigen bijdrage en eigen aandeel

Een persoon van 18 jaar of ouder aan wie maatschappelijke ondersteuning wordt verleend is, voorzover die ondersteuning bestaat uit het verlenen van een individuele voorziening of een persoonsgebonden budget en niet bestaat uit een aan de persoon verleende financiële tegemoetkoming, een eigen bijdrage verschuldigd. Dit is in artikel 15, lid 1 van de Wmo bepaald.

In het tweede lid van voormeld artikel is bepaald dat de hoogte van de eigen bijdrage voor de verschillende soorten van maatschappelijke ondersteuning verschillend kan worden vastgesteld en mede afhankelijk kan worden gesteld van het inkomen van degene aan wie maatschappelijke ondersteuning is verleend en van zijn echtgenoot.

Met betrekking tot het eigen aandeel is in artikel 19, lid 1 van de Wmo bepaald, dat de hoogte van de financiële tegemoetkomingen voor de verschillende soorten van maatschappelijke ondersteuning verschillend kan worden vastgesteld en mede afhankelijk gesteld kan worden van het inkomen van degene aan wie maatschappelijke ondersteuning is verleend en van zijn echtgenoot.

In beide artikelen is voorts bepaald dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur (het "Besluit maatschappelijke ondersteuning") regels kunnen worden gesteld met betrekking tot de eigen bijdrage c.q. de financiële tegemoetkomingen.

In artikel 7 van de verordening is, in overeenstemming met beide voormelde artikelen, vastgelegd dat:

- bij het verstrekken van individuele voorzieningen op grond van de Wmo de aanvrager een eigen bijdrage verschuldigd is, dan wel dat de financiële tegemoetkoming wordt afgestemd op het inkomen als bedoeld in het Besluit maatschappelijke ondersteuning (de AMvB);
- het college in de Beleidsregels voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland de omvang van de eigen bijdrage en het eigen aandeel vastlegt.

2.5.1 Inning eigen bijdrage in relatie tot toepassing van artikel 15 van de Wmo

Bij toepassing van artikel 15 van de Wmo wordt de eigen bijdrage door het Centraal Administratie Kantoor (CAK) berekend. Het CAK baseert zich daarbij op de verzamelinkomens van het peiljaar, dat twee jaar voor het lopende jaar ligt.

Deze twee jaren zijn noodzakelijk om over de verzamelinkomens, die afkomstig zijn van de belastingdienst, te kunnen beschikken. In 2006 doet men aangifte over 2005, dus dat jaar is nog niet bekend. Vandaar dat het verzamelinkomen over 2004 in 2006 gebruikt wordt enzovoort. Dit betekent dat er soms een voorlopige vaststelling zal plaatsvinden en achteraf een definitieve vaststelling. Het in mindering brengen van eigen bijdragen of een eigen aandeel zal daardoor vaak niet mogelijk zijn. Al deze activiteiten zullen door het CAK worden uitgevoerd.

In de toekenningsbeschikking zal, voorzover van toepassing op de voorziening, opgenomen moeten worden dat er een eigen bijdrage (en eventueel een eigen aandeel) in de kosten verschuldigd is. Omdat eigen bijdragen door het CAK worden vastgesteld en geïnd, kan in de meeste gevallen volstaan worden met de vermelding hiervan in de beschikking.

2.5.2 Inning eigen aandeel in relatie tot toepassing van artikel 19 van de Wmo

Bij toepassing van artikel 19 van de Wmo wordt het eigen aandeel door de gemeente berekend en geïnd. Op basis van de door de aanvrager verstrekte financiële gegevens wordt, met toepassing van het bepaalde in artikel 3 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland (en analoog aan de bepalingen in artikel 2 van deze regels), een door de accountmanager vastgesteld bedrag op de financiële tegemoetkoming voor de voorziening in mindering gebracht. Het na verrekening resterende bedrag wordt aan de aanvrager uitbetaald.

Van de verrekening van het bedrag (in de vorm van een eigen aandeel in de kosten) met de financiële tegemoetkoming wordt het CAK van gemeentewege op de hoogte gesteld, onder vermelding van:

- de hoogte van het bedrag, herleid naar een bedrag per 4 weken;
- de duur c.q. de periode waarop de voorziening (en de daarop gebaseerde verrekening) betrekking heeft.

2.6 Omvang van de eigen bijdrage en het eigen aandeel

De omvang van de eigen bijdrage en het eigen aandeel wordt vastgesteld op basis van een vast bedrag per vier weken, vermeerderd met een percentuele verhoging boven een bepaalde inkomensgrens per vier weken. De hoogte van het vaste bedrag en van de inkomensgrens per vier weken is afhankelijk van de persoonlijke situatie.

In artikel 2 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland zijn de bedragen en criteria vastgelegd op basis waarvan de omvang van de eigen bijdrage en het eigen aandeel bij voorzieningen op grond van de Wmo wordt vastgesteld.

Uitzondering hierop zijn voorzieningen in de vorm van:

- een roerende zaak die in eigendom wordt verstrekt;
- een bouwkundige of woontechnische aanpassing van een woning die eigendom is van de aanvrager.

Dit is geregeld in artikel 3 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland.

2.7 Compensatieplicht voor vreemdelingen

Een vreemdeling kan voor het verlenen van een individuele Wmo-voorziening slechts in aanmerking komen, indien hij rechtmatig verblijf houdt in de zin van artikel 8, onder a tot en met e en l, van de Vreemdelingenwet 2000. Dit is in artikel 8, lid 1 van de Wmo vastgelegd.

In het tweede lid van dit artikel is bepaald dat, in afwijking van het eerste lid, in bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te noemen gevallen, zo nodig in afwijking van artikel 10 van de Vreemdelingenwet 2000, bij of krachtens die maatregel aan te geven categorieën niet-rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen, geheel of gedeeltelijk in aanmerking kunnen komen voor bij die maatregel aan te geven individuele voorzieningen. Aanvullend staat in dit tweede lid dat het in aanmerking komen voor een individuele voorziening een vreemdeling geen recht geeft op rechtmatig verblijf.

HOOFDSTUK 3   Het voeren van een huishouden, onderdeel hulp bij het huishouden

3.1   Inleiding

De hulp bij het huishouden is afkomstig uit de AWBZ, waar de functie Huishoudelijke Verzorging één van de zeven functies was die onder de AWBZ vielen en uitgewerkt werden in het besluit zorgaanspraken AWBZ. Op 1 januari 2007 is deze functie uit de AWBZ geschrapt (artikel 41, lid 2 van de Wmo) en heeft de Wmo op basis van artikel 4, lid 1, onder a. deze functie overgenomen. Hierbij wordt gesproken over het "een huishouden te voeren", waaronder in de verordening zowel hulp bij het huishouden wordt verstaan als de woonvoorzieningen uit de Wvg.

Bij dit verstrekkingsboek behoren drie bijlagen die bij dit hoofdstuk horen:

Bijlage I : Tijdelijke situaties overgangsrecht ex artikel 41 Wmo.

Bijlage II : Protocol indicatiestelling voor huishoudelijke verzorging gemeente Dinkelland.

Bijlage III: Protocol gebruikelijke zorg gemeente Dinkelland.

3.2   Mogelijke voorzieningen

Artikel 8 van de verordening geeft een drietal mogelijk te verstrekken voorzieningen aan:

- een algemene voorziening, waaronder algemene hulp bij het huishouden;
- hulp bij het huishouden in natura;
- een persoonsgebonden budget te besteden aan hulp bij het huishouden.

3.3   Algemene hulp bij het huishouden

Uit artikel 9 van de verordening blijkt dat, indien als gevolg van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek of problemen bij het uitvoeren van de mantelzorg, het zelf uitvoeren van één of meer huishoudelijke taken onmogelijk is en de algemene hulp bij het huishouden dit snel en adequaat op kan lossen, een persoon voor deze eerste vorm, algemene hulp bij het huishouden in aanmerking kan komen.

Bij algemene hulp bij het huishouden ligt zodoende het primaat.

Daarvoor is het allereerst noodzakelijk dat deze vorm van hulp binnen de gemeente bestaat. Is dat niet zo, dan vervalt automatisch deze vorm van hulp. Is deze vorm van hulp wel aanwezig dan gaat het, zo meldt de toelichting op artikel 8, om "een snelle en eenvoudige dienstverleningsoplossing zonder veel administratieve rompslomp voor gemeente en aanvrager. Gedacht moet worden aan vormen van direct beschikbare hulp bij het huishouden vanuit bijvoorbeeld een wijksteunpunt, met name voor eenvoudige werkzaamheden, al dan niet op basis van een kortdurende hulpbehoefte."

De regels voor algemene voorzieningen zijn de volgende:

- het gaat om een voorziening die in tijd een korte duur heeft;
- het gaat om een voorziening die betrekking heeft op lichte, niet complexe zorg; of
- het gaat om een voorziening ten behoeve van een incidentele zorgbehoefte.

Wat betreft het eerste aspect zal beoordeeld moeten worden of het gaat om een kortdurende voorziening. Vervolgens moet vastgesteld worden of het gaat om lichte, niet complexe zorg, zoals bijvoorbeeld tijdelijke hulp bij het huishouden na een ziekenhuisopname.

Tot slot kan nagegaan worden of het gaat om een incidentele zorgbehoefte, zoals een periode na een ziekenhuisopname. Hierbij is helder dat de hulp noodzakelijk is. Dit wordt aangegeven door de behandelend arts van het ziekenhuis. De duur is beperkt, ook de omvang is beperkt. Een uitgebreide aanvraagprocedure zou in die situatie leiden tot een te lange periode dat een persoon op hulp moet wachten. Met de vorm algemene hulp bij het huishouden kan dit snel en adequaat opgelost worden.

De betrokken persoon dient zich met de verwijfsbrief bij het gemeentelijk loket te melden. Daar wordt gecontroleerd of de verwijzing er is, of die duidelijk aangeeft wat overgenomen moet worden en wordt nagegaan of er geen huisgenoot is die een en ander kan overnemen. Heeft die controle plaatsgevonden en komt een persoon voor deze hulp in aanmerking, dan wordt deze toegekend en direct in gang gezet. Hierbij is geen sprake van een keuze voor een persoonsgebonden budget.

Dat is overigens geen beperking ten opzichte van de situatie onder de AWBZ. Ook onder de AWBZ werd bij een vraag die naar verwachting niet langer zou duren dan drie maanden, geen mogelijkheid voor een persoonsgebonden budget geboden.

Om te realiseren dat er weinig administratieve rompslomp is, worden er geen eigen bijdragen gevraagd. Er vindt derhalve een eenvoudige toets plaats naar de noodzaak van de hulp, er wordt direct toegekend en gerealiseerd, hetgeen in een brief wordt bevestigd. Mocht een persoon aan het loket aangeven niet met deze vorm van hulp te kunnen instemmen, dan wordt een normale procedure opgestart met een aanvraagformulier en het gebruikelijke onderzoek. Algemene hulp bij het huishouden wordt dus alleen gerealiseerd indien een persoon het daar mee eens is. De brief is dan alleen maar een bevestiging en geen beschikking waartegen bezwaar en beroep openstaat. Wil men een beschikking, bijvoorbeeld omdat men een persoonsgebonden budget wil, dan wordt die afgegeven. Er moet dus altijd overeenstemming bestaan over deze vorm van algemene hulp.

Daar er geen eigen bijdrage voor algemene hulp bij het huishouden wordt gevraagd, zal deze vorm van hulp altijd uitsluitend voor een kortdurende periode worden toegekend. Gedacht moet daarbij worden aan situaties die maximaal drie tot zes maanden voortduren.

3.4 Hulp bij het huishouden in natura of door middel van een persoonsgebonden budget

Artikel 9 van de verordening bepaalt dat, indien de algemene hulp bij het huishouden niet aanwezig is, of indien deze algemene hulp bij het huishouden een onvoldoende oplossing biedt, een persoon in aanmerking kan komen voor hulp bij het huishouden in natura of een persoonsgebonden budget, te besteden aan hulp bij het huishouden. Voorwaarde daarbij is, dat sprake moet zijn van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek of van problemen bij het uitvoeren van de mantelzorg.

Indien daartoe een aanvraag is ingediend, dient allereerst te worden nagegaan of er sprake is van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek. Die ziekte of dat gebrek kunnen liggen op de terreinen als vermeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 5 en 6 van de Wmo: mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. De vaststelling hiervan zal op objectieve wijze moeten plaatsvinden en in het grote deel van de gevallen op basis van een medische beoordeling. In dat kader kan het noodzakelijk zijn medisch advies te vragen aan een medisch adviseur die daartoe de nodige deskundigheid bezit. Daarbij dient bijzondere aandacht te bestaan voor de zogenaamde medisch moeilijk te objectiveren aandoeningen, waarbij gewaakt moet worden voor het verlenen van anti-revaliderende hulp.

Daarnaast kan ook hulp bij het huishouden verstrekt worden in situaties dat de mantelzorg problemen heeft bij de uitvoering daarvan. In situaties dat die problemen (deels) opgelost kunnen worden door het toekennen van hulp bij het huishouden, is dat een reden voor toekenning. Daarbij dient er van uitgegaan te worden, dat de hulp bij het huishouden plaatsvindt bij de hulpvrager, die de mantelzorg ontvangt en niet bij de mantelzorger thuis, indien die een ander woonadres heeft dan de hulpvrager.

Is er sprake van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek, dan komt een persoon in principe in aanmerking voor hulp bij het huishouden. Voor een juiste en volledige uitwerking van het bovenstaande wordt verwezen naar het Protocol indicatiestelling voor huishoudelijke verzorging gemeente Dinkelland (bijlage II bij dit hoofdstuk).

Bij toekenning van de voorziening hulp bij het huishouden in natura heeft de persoon in de gemeente Dinkelland de keuze uit een drietal zorgaanbieders.

3.5 Hoogte persoonsgebonden budget voor de voorziening hulp bij het huishouden

In de gemeente Dinkelland is ervoor gekozen om de hoogte van het persoonsgebonden budget voor de voorziening hulp bij het huishouden voor zowel HV 1 als voor HV 2 op 85% van de gemiddelde tarieven van zorg in natura te stellen. Dit betekent dat, in afwijking van de AWBZ, voor de vaststelling van het persoonsgebonden budget voor de voorziening hulp bij het huishouden, in de gemeente Dinkelland een tweetal tarievenoverzichten als basis dienen: een tarievenoverzicht HV 1 en een tarievenoverzicht HV 2 (zie volgende pagina). De in beide overzichten per klasse vermelde totaalbedragen zijn toereikend om zorg, behorende bij HV 1 of HV 2, te kunnen inkopen.

In de totaalbedragen per klasse is een toeslag begrepen, ter voorziening in de "overheadkosten" waaronder begrepen reiskosten, aanvullende arbeidsvoorwaarden en doorbetaling bij ziekte (zie ook bij 3.5.1).

Op grond van het bovenstaande bedraagt de hoogte van het persoonsgebonden budget per klasse voor de voorziening hulp bij het huishouden voor zowel huishoudelijke hulp 1 als voor huishoudelijke hulp 2 als volgt:

PGB bedragen 2008 Hulp bij het huishouden 1

	Klasse 1	Klasse 2	Klasse 3	Klasse 4	Klasse 5	Klasse 6
Omvang in uren	0 - 1,9	2 - 3,9	4 - 6,9	7 - 9,9	10 - 12,9	13 - 15,9
Gemiddeld HH 1 tarief	€ 14,51	€ 14,51	€ 14,51	€ 14,51	€ 14,51	€ 14,51
Gemiddeld aantal uren per jaar	52,14	156,42	286,77	443,19	599,61	756,03
Totaal per jaar (85%)	€ 643	€ 1.929	€ 3.537	€ 5.466	€ 7.395	€ 9.324

PGB bedragen 2008 Hulp bij het huishouden 2

	Klasse 1	Klasse 2	Klasse 3	Klasse 4	Klasse 5	Klasse 6
Omvang in uren	0 - 1,9	2 - 3,9	4 - 6,9	7 - 9,9	10 - 12,9	13 - 15,9
Gemiddeld HH 2 tarief	€ 19,54	€ 19,54	€ 19,54	€ 19,54	€ 19,54	€ 19,54
Gemiddeld aantal uren per jaar	52,14	156,42	286,77	443,19	599,61	756,03
Totaal per jaar (85%)	€ 866	€ 2.598	€ 4.763	€ 7.361	€ 9.959	€ 12.557

Bij additionele uren die boven klasse 6 op basis van de hardheidsclausule worden toegekend, wordt een uurbedrag van € 12,33 (85% van € 14,51) voor huishoudelijke hulp 1 en € 16,61 (85% van € 19,54) voor huishoudelijke hulp 2 gehanteerd.

3.5.1 Basis gemeentelijke tariefstelling

In de "Handreiking De Wmo en het pgb", uitgegeven door het bureau Invoering Wmo (een samenwerkingsverband tussen het Ministerie van VWS en de VNG om de invoering van de Wmo tot een succes te maken) staat letterlijk, op pagina 18: "Voor de verstrekking van hulp bij het huishouden kan worden aangesloten bij de huidige tarieven in de AWBZ. Bedenk dat het budget niet alleen toereikend zal moeten zijn voor het betalen van salariskosten, maar ook voor alle kosten die daar nog bovenop komen, zoals aanvullende arbeidsvoorwaarden, verzekeringen, reiskostenvergoedingen, vakantiegeld en vakantiedagen en administratieve verplichtingen. Het budget zal bovendien toereikend moeten zijn voor het inhuren van een bedrijf of instelling, als alternatief voor hulp door particulieren. In de AWBZ wordt voor huishoudelijke verzorging uitgegaan van een persoonsgebonden budget 75% van het CTG tarief. Dat betekent niet dat de gemeente voor het persoonsgebonden budget voor hulp bij het huishouden zonder meer kan uitgaan van een tarief van 75% van de tarieven voor hulp in natura. Wettelijk moet het persoonsgebonden budget 'vergelijkbaar' zijn aan de verstrekking in natura. Zeker als de gemeente er in slaagt om de natu-razorg goedkoop in te kopen, zal het tarief voor het persoonsgebonden budget daar dicht tegenaan moeten liggen, of zelfs gelijk moeten zijn, om aan deze wettelijke vereiste te voldoen."

Dit citaat vormt de basis voor de vaststelling van de tarieven zoals deze bij 3.5 zijn vermeld.

3.6 Gebruikelijke zorg en omvang hulp bij het huishouden

Artikel 10 van de verordening bepaalt dat, "als tot de leefeenheid waar deze persoon deel van uitmaakt één of meer huisgenoten behoren die wel in staat zijn het huishoudelijk werk te verrichten" men niet in aanmerking komt voor hulp bij het huishouden. Deze beperking heet "gebruikelijke zorg".

In het Protocol gebruikelijke zorg gemeente Dinkelland (bijlage III bij dit hoofdstuk) staat vermeld hoe de accountmanager bij de indicatiestelling rekening dient te houden met het begrip gebruikelijke zorg. Hierna wordt een samenvatting van het protocol gegeven.

Gebruikelijke zorg wil zeggen dat, als de hulpvrager huisgenoten heeft die het huishoudelijk werk over kunnen nemen, zij verondersteld worden dit door een herverdeling van taken te doen, zodat er geen ruimte meer bestaat om hulp bij het huishouden te indiceren.

Dit principe is gebaseerd op de achterliggende gedachte, dat een leefeenheid in gezamenlijkheid verantwoordelijk is voor het huishoudelijke werk. Dat betekent dat, indien degene die gewend is het huishoudelijk werk te doen hiertoe niet meer in staat is, andere leden van de leefeenheid verondersteld worden dit over te nemen.

Dit principe heeft voorts een verplichtend karakter en betreft alle huisgenoten ouder dan 18 jaar. Vanaf 18 jaar wordt men verondersteld in verband met studie op kamers te kunnen wonen en een eenpersoonshuishouden te kunnen draaien. Vanaf 23 jaar wordt men verondersteld een volledig huishouden te kunnen draaien. Onder 18 jaar wordt men verondersteld te helpen bij het huishouden, zoals het bijhouden van de eigen kamer, het helpen dekken van de tafel en het helpen bij de afwas. Ook met deze activiteiten kan rekening gehouden worden bij de indicatie. Daarbij wordt er geen rekening mee gehouden of men het al dan niet wil of al dan niet gewend is te doen.

In situaties dat personen uit de leefeenheid die nog nooit huishoudelijk werk hebben gedaan of dit niet kunnen, kan via een tijdelijke indicatie hulp geboden worden bij het aanleren hiervan. De taak wordt dan niet overgenomen, maar via instructies gestuurd.

Ook studie of werkzaamheden vormen in principe geen reden om van de gebruikelijke zorg af te zien. Immers, iedereen die werkt zal naast zijn werk het huishouden moeten doen of hier eigen oplossingen voor zoeken (zoals het inhuren van particuliere hulp). Dat geldt ook voor tweeverdieners. Ouderen die in staat zijn tot het verrichten van huishoudelijk werk vallen eveneens onder de gebruikelijke zorg.

Bij werkenden wordt geen rekening gehouden met zeer drukke werkzaamheden en (zeer) lange werkweken. Over het algemeen kan alleen rekening worden gehouden met personen die vanwege hun werkzaamheden langdurig van huis zijn. Daardoor zijn zij immers de facto niet in staat het huishoudelijk werk over te nemen. Echter, in alle situaties dat daarbij sprake is van een eigen keuze, zal daar geen rekening mee worden gehouden.

De afwezigheid moet een verplichtend karakter hebben. Het gaat te ver chauffeurs die op het buitenland reizen, medewerkers in de offshore of marinemensen die maanden achtereen van huis zijn, te dwingen een andere functie te zoeken.

Onder personen die lid zijn van de leefeenheid worden niet verstaan personen die een (pension)kamer huren. Het moet daarbij gaan om personen die in generlei familiebetrekking tot elkaar staan en er moet daadwerkelijk een huurovereenkomst liggen. In die situaties worden overigens de werkzaamheden ten aanzien van de huurder door de verhuurder als zijnde beroepsmatig niet geïndiceerd!

Er zijn situaties die op een grensgebied liggen. Bij kloostergemeenschappen bijvoorbeeld is wel sprake van een leefeenheid, maar is over het algemeen een taakverdeling, die zich niet leent voor overname. In die situatie kan wel geïndiceerd worden voor bijvoorbeeld het schoonmaken van de eigen kamer, indien een persoon dit niet zelf meer kan. Gemeenschappelijke ruimten die kenmerkend voor kloosters zijn kunnen niet worden geïndiceerd, omdat zij het niveau sociale woningbouw te boven gaan (bijvoorbeeld bibliotheken, gebedsruimten, gemeenschapsruimten, refters) en behoren tot de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenschap.

Voor AWBZ-instellingen geldt dat huishoudelijke verzorging in de functie verblijf is opgenomen en dus niet geïndiceerd kan worden. Voor particuliere tehuizen die verzorging bieden geldt dat daar hulp bij het huishouden voor het eigen appartement of de eigen kamer geïndiceerd kan worden, voorzover de zorg niet door de betrokken persoon wordt betaald. Dan gaat het immers om reeds aanwezige professionele zorg en is er geen tekort of probleem. Dit geldt ook voor door het tehuis verzorgde wasverzorging of maaltijdverzorging.

Is er geen sprake van gebruikelijke zorg, dan dient de omvang van de hulp bij het huishouden te worden vastgesteld. Hiervoor moet bepaald worden welke activiteiten de hulpvrager zelf niet kan uitvoeren en welke normtijden hiervoor gelden.

Er is, in navolging van de AWBZ, gekozen voor normtijden om een uitgangspunt te hebben voor de omvang van de verschillende taken die in het huishoudelijk werk verricht moeten worden. Deze normtijden zijn afkomstig uit het Protocol indicatiestelling voor huishoudelijke verzorging gemeente Dinkelland (bijlage II bij dit hoofdstuk). Normering door de gemeente is nodig om een uitgangspunt te hebben en einde-loze discussies te voorkomen over de benodigde tijd voor bepaalde activiteiten.

3.7 Voorliggende voorzieningen

Algemeen uitgangspunt is dat voorliggende voorzieningen ten opzichte van de Wmo en de verordening voorgegaan. Op basis van de in de verordening opgenomen hardheidsclausule kan in bijzondere situaties echter altijd - maar bij uitzondering - van deze regel worden afgeweken.

Aan de hand van de normtijden zoals vermeld in bijlage II bij dit hoofdstuk kan voor elke individuele situatie worden bepaald hoeveel tijd noodzakelijk is. Er wordt in eerste instantie een voorlopige indicatie gesteld, daar er nog gekeken dient te worden naar voorliggende voorzieningen. Voorliggende voorzieningen, die altijd algemeen gebruikelijk zijn, kunnen onder meer gevonden worden in kinderopvang (crèche, kinderdagverblijf, overblijfmogelijkheden op school, voor- of naschoolse opvang), oppascentrales, maaltijdendiensten, honden uitlaatservice en boodschappendiensten. De voorliggende voorziening moet ter plaatse wel beschikbaar zijn. Is dat niet zo, dan is er geen sprake van een voorliggende voorziening. Hiertoe is het nodig rekening te houden met de sociale kaart zoals die ter plekke bestaat.

Niet relevant is of een persoon gebruik wil maken van een voorliggende voorziening. Ook is niet relevant welke kosten aan de voorliggende voorziening zijn verbonden, tenzij sprake zou kunnen zijn van een zogenaamd extreem laag inkomen, als geldt bij het begrip algemeen gebruikelijk: een inkomen dat door kosten op grond van de ziekte of het probleem onder de bijstandsnorm uitkomt of dreigt uit te komen door deze kosten.

Indien het gaat om zorg in natura, dan kan de toe te kennen hulp bij het huishouden bij beschikking worden toegekend en tevens doorgegeven worden aan de instelling die deze gaat verzorgen. Hierbij is relevant dat de instelling de inhoudelijke opbouw van de indicatie kent. Daardoor kan voorkomen worden, dat activiteiten worden uitgevoerd waarvoor geen hulp is toegekend.

Omdat sprake is van een eigen bijdrage moeten - indien daartoe is besloten - de benodigde gegevens worden doorgegeven aan het CAK, die deze eigen bijdragen int.

Gaat het om een persoonsgebonden budget dan kan, indien aan het gestelde in artikel 6 van de verordening is of kan worden voldaan en er geen overwegende bezwaren bestaan, het persoonsgebonden budget bij beschikking worden toegekend en kan ingevolge lid 4 van artikel 6 van de verordening tot uitbetaling worden overgegaan. Ook in deze situatie dienen, indien van toepassing, de benodigde gegevens voor het innen van de eigen bijdrage aan het CAK te worden doorgegeven.

3.8 Het overgangsrecht

De Wmo regelt in artikel 41 het overgangsrecht voor hulp bij het huishouden als opvolging van de functie Huishoudelijke Verzorging uit de AWBZ. Dit houdt in dat, wie op het moment van inwerkingtreding van de Wmo (1 januari 2007), een indicatie heeft voor de functie Huishoudelijke Verzorging, deze rechten ziet blijven gelden zolang de indicatie loopt met een maximum van één jaar, dus maximaal gedurende het jaar 2007. Daarbij is bepaald dat het college in de plaats treedt van de zorgverzekeraar van de betrokken persoon en dat deze persoon de eigen bijdrage niet meer verschuldigd is aan het CAK, maar aan het college.

Daarnaast is in het kader van het overgangsrecht geregeld dat op aanvragen voor hulp bij het huishouden door het college tot drie maanden nadat de gemeenteraad de verordening heeft vastgesteld, doch weer uiterlijk tot na een jaar na inwerkingtreding van de Wmo, een beslissing wordt genomen volgens de regels zoals die onder de AWBZ golden. Het college treedt daarbij als onafhankelijk indicatieorgaan op.

Gevolg hiervan is dat iedere gemeente die de Wmo-verordening niet voor 1 oktober 2006 heeft vastgesteld, in 2007 vanaf de indicatie tot de toewijzing één of meer maanden de oude AWBZ-regelgeving moet blijven toepassen.

De gemeente Dinkelland heeft vóór 1 oktober 2006 een Wmo-verordening vastgesteld en kan dus vanaf 1 januari 2007 nieuw beleid voeren voor alle nieuwe aanvragen.

In bijlage I behorende bij dit hoofdstuk wordt de situatie op grond van het overgangsrecht behandeld. Het gaat daarbij uitsluitend om uitvoering en niet om besluitvorming.

HOOFDSTUK 4 Het voeren van een huishouden, onderdeel woonvoorzieningen

4.1 Inleiding

Onder een woonvoorziening wordt in het kader van de Wmo verstaan: "elke voorziening die verband houdt met een maatregel die gericht is op het opheffen of verminderen van ergonomische beperkingen die personen met beperkingen in het normale gebruik van hun woning ondervinden". Tot de woonvoorziening wordt ook een uitraasruimte gerekend, waaronder verstaan wordt een verblijfsruimte waarin een persoon, die vanwege een gedragstoornis ernstig ontremd gedrag vertoont, zich kan afzonderen of tot rust kan komen.

Aanvragen voor een woonvoorziening kunnen betrekking hebben op:

- verhuis- en (her)inrichtingskosten;
- woningaanpassing;
- woonvoorzieningen van niet bouwkundige of woontechnische aard;
- onderhoud en reparatie;
- tijdelijke huisvesting;
- huurderwing.

De toegekende woonvoorziening moet de mogelijkheid bieden om normaal van de woning gebruik te kunnen maken, waarbij in ieder geval gelet wordt op leven, verzorgen, het verrichten van geregelde huishoudelijke taken en slapen.

Woonvoorzieningen worden doorgaans op basis van een financiële tegemoetkoming verstrekt. Woonvoorzieningen van niet bouwkundige of woontechnische aard kunnen ook in bruikleen worden verstrekt.

4.2 Uitsluitingen

Op basis van de toelichting op artikel 18 van de verordening wordt bij woonvoorzieningen een persoonsgebonden budget of een financiële tegemoetkoming voor het treffen van voorzieningen alleen verstrekt als het woonruimten betreft die als zelfstandige woonruimte in het kader van de Wet op de huurtoeslag ook als zodanig aangemerkt worden. Verder worden geen woonvoorzieningen verstrekt in gemeenschappelijke ruimten van woongebouwen voor ouderen of personen met een beperking of voorzieningen die in dergelijke gebouwen, ook in de wooneenheden, bij nieuwbouw of renovatie zonder noemenswaardige meerkosten kunnen worden meegenomen.

In artikel 18 van de verordening is vastgelegd dat de bepalingen van hoofdstuk 4 van de verordening (woonvoorzieningen) niet van toepassing zijn op het treffen van voorzieningen aan hotels/pensions, trekkerswoonwagens, kloosters, tweede woningen, vakantiewoningen, recreatiewoningen, ADL-clusterwoningen, kamerverhuur en specifiek op personen met beperkingen en ouderen gerichte woongebouwen voor wat betreft voorzieningen in gemeenschappelijke ruimten of voorzieningen die bij nieuwbouw of renovatie zonder noemenswaardige meerkosten meegenomen kunnen worden.

Door dit artikel zijn enerzijds alle woonsituaties die niet gericht zijn op een permanent zelfstandig hoofdverblijf uitgesloten. Anderzijds zijn uitgesloten situaties waarbij gezien de aard van het soort gebouw verondersteld mag worden dat bepaalde voorzieningen standaard aanwezig zijn. Indien sprake is van één van deze mogelijkheden, is een afwijzing van de aanvraag op voorhand mogelijk. De Centrale Raad van Beroep (CRvB) heeft voorts bepaald dat bij nieuwbouw rolstoelgeschikt kan worden gebouwd, zonder dat dit leidt tot aanzienlijke meerkosten. De CRvB legt hierbij een relatie met een ééngezinwoning. Deze is adequaat te maken door het plaatsen van een traplift. Ook in een dergelijke situatie is een afwijzing van een aanvraag voor eventuele meerkosten bij nieuwbouw derhalve op voorhand mogelijk.

4.3 Vormen van woonvoorzieningen

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 13 van de verordening kan een woonvoorziening in vier hoofdvormen worden verstrekt:

- *als algemene woonvoorziening*

Hierbij moet worden gedacht aan een mogelijkheid om snel oplossingen voor vaak minder complexe woonproblemen te krijgen. Te denken valt daarbij aan klussendiensten, snel beschikbare voorzieningen uit depot en mogelijk andere, nog te ontwikkelen voorzieningen.

- *als woonvoorziening in natura*
Dergelijke woonvoorzieningen worden niet in de vorm van een financiële tegemoetkoming op individuele basis verstrekt. Gedacht kan hierbij worden aan de verstrekking van een losse tillift of een douchestoel.
- *als persoonsgebonden budget te besteden aan een woonvoorziening*
Een voorbeeld hiervan is een verhuiskostenvergoeding in de vorm van een persoonsgebonden budget.
- *als financiële tegemoetkoming in de kosten van een woonvoorziening*
Deze financiële tegemoetkoming kan, op grond van artikel 7, lid 2 van de Wmo, voor een bouwkundige of woontechnische ingreep in of aan een woonruimte aan de eigenaar van de woonruimte worden verleend.

4.4 Vaststelling persoonsgebonden budget of financiële tegemoetkoming

Het persoonsgebonden budget (minus de eigen bijdrage) of de financiële tegemoetkoming (minus het eigen aandeel) voor woonvoorzieningen wordt vastgesteld als tegenwaarde van het bedrag zoals vermeld in de door het college geaccepteerde offerte.

4.5 Algemene woonvoorziening

In artikel 14 van de verordening is het primaat van algemene woonvoorzieningen en het recht op individuele woonvoorzieningen vastgelegd.

Op grond van het eerste lid van dit artikel komt een persoon met "aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek" die een aanpassing aan de woning noodzakelijk maken, primair voor een algemene woonvoorziening in aanmerking, indien deze voorziening het woonprobleem snel en adequaat kan oplossen.

Op grond van het tweede lid van dit artikel kan de persoon voor een woonvoorziening in natura, een persoonsgebonden budget of een financiële tegemoetkoming in aanmerking worden gebracht, indien een algemene woonvoorziening als primaire voorziening niet aanwezig is of niet tot een snelle en adequate oplossing leidt.

De algemene woonvoorziening is, net als alle algemene voorzieningen zoals vermeld in de verordening, bedoeld voor oplossingen in de gegeven situatie die:

- van korte duur zijn;
- lichte, niet complexe zorg of voorzieningen omvatten; dan wel
- betrekking hebben op incidentele (zorg)behoeften.

Om deze voorzieningen snel te realiseren worden bij de verstrekking daarvan geen eigen bijdragen gevraagd. Om voor een algemene woonvoorziening in aanmerking te kunnen komen hoeft evens geen aanvraag te worden ingediend. Een melding bij het gemeentelijk loket, waar zowel aanvragen voor voorzieningen inzake de Wmo alsook aanvragen zorg inzake de AWBZ kunnen worden ingediend is voldoende.

Bij deze melding vindt een beperkte toets plaats, waarbij onder meer aan de orde komt of gesproken kan worden van een adequate voorziening. Is dat het geval, dan wordt de voorziening voor de persoon in kwestie zo spoedig mogelijk na de melding geregeld.

Algemene woonvoorzieningen die voor deze procedure in ieder geval in aanmerking komen zijn:

- maaltijdvoorziening ("tafeltje dekje");
- alarmering.

4.6 Overige woonvoorzieningen

Indien een algemene woonvoorziening niet de oplossing is voor het woonprobleem, of als de aanvrager die oplossing niet wenst, zal een aanvraag voor een overige woonvoorziening (een woonvoorziening in natura, een persoonsgebonden budget of een financiële tegemoetkoming) moeten worden ingediend.

De volgende verstrekkingen kunnen bij deze woonvoorzieningen worden toegekend:

- een tegemoetkoming in de verhuis- en herinrichtingskosten;
- een niet-bouwkundige of niet-woontechnische woonvoorziening (zie 4.23);
- een bouwkundige of woontechnische woonvoorziening (zie 4.23);
- een uitraasruimte (zie 4.23).

4.7 Verhuis- en herinrichtingskosten

In artikel 16 van de verordening is het primaat van verhuizing vastgelegd.

Op grond van het eerste lid van dit artikel komt een persoon met "aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek" die, als gevolg van ziekte of gebrek, het normale gebruik van de woning belemmeren primair voor een tegemoetkoming in de verhuis- en herinrichtingskosten in aanmerking.

Op grond van het tweede lid van dit artikel kan de persoon voor een bouwkundige of woontechnische woonvoorziening of voor een niet-bouwkundige of niet-woontechnische woonvoorziening in aanmerking worden gebracht, wanneer een tegemoetkoming in de verhuis- en herinrichtingskosten als primaire voorziening niet mogelijk is of niet de goedkoopst adequate voorziening is.

Op grond van het derde lid van dit artikel kan de persoon voor een uitruimte in aanmerking worden gebracht wanneer sprake is van een op basis van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek aanwezige gedragsstoornis, met ernstig ontremd gedrag tot gevolg, waarbij alleen het zich kunnen afzonderen kan leiden tot een situatie waarin deze persoon tot rust kan komen.

4.8 Primaat van verhuizing

Het bepaalde in artikel 16 van de verordening houdt in dat, indien vaststaat dat een woonvoorziening noodzakelijk is, primair beoordeeld moet worden of verhuizing naar een reeds geheel aangepaste woning, of naar een goedkoper en gemakkelijker aan te passen woning, een oplossing is die in aanmerking komt.

In de Wvg-jurisprudentie is het hanteren van het primaat van de verhuizing op zichzelf door de Centrale Raad van Beroep geaccepteerd. Onder de Wmo zal dan ook van deze mogelijkheid ter compensatie van woonproblemen gebruik worden gemaakt. In feite gaat het bij het hanteren van het primaat van de verhuizing om een uitwerking van het principe dat wordt gekozen voor de goedkoopst adequate oplossing.

Er zijn echter wel grenzen aan het hanteren van het primaat van de verhuizing, met name op het gebied van de woonlasten, het tijdsbestek waarbinnen een oplossing kan dan wel moet worden gevonden en de verhouding tussen de besparing voor de gemeente bij toepassing van het primaat en de negatieve gevolgen daarvan voor de aanvrager. In alle gevallen zal een goed gemotiveerd besluit moeten worden genomen, waarin alle relevante factoren, in onderling verband, worden afgewogen. Daarbij gaat het dus om factoren die zowel spelen aan de kant van de gemeente als aan de kant van de belanghebbende. Indien op verantwoorde wijze inhoud gegeven is aan toepassing van het primaat van de verhuizing, is daarmee een adequate oplossing geboden en heeft de gemeente aan haar compensatieverplichting voldaan.

4.9 Verhuizen of aanpassen

Uit het hiervoor bij 4.8 gestelde blijkt dat, bij het verstrekken van een woonvoorziening, in eerste instantie een beoordeling moet plaatsvinden of verhuizen mogelijk en zinvol is. Dat wil zeggen dat "een geschikte woning" beschikbaar moet zijn of op korte termijn beschikbaar moet komen. Een geschikte woning is een woning die voor de situatie van de persoon met beperkingen volledig aangepast is of die, met betrekkelijk lage investeringen, volledig aangepast kan worden.

Een en ander betekent niet dat in alle gevallen verhuisd zou moeten worden. Het uitgangspunt van verhuizen is nadrukkelijker aanwezig als de aanpassingen ingrijpender worden of als de aan te brengen voorzieningen op termijn niet meer adequaat zullen zijn, dan wel wanneer de woning zich op termijn niet leent voor meer aanpassingen.

Indien verhuizing niet aan de orde is, dan kan worden besloten één van de overige woonvoorzieningen zoals bij 4.6 vermeld te verstrekken. Bij de selectie van een woonvoorziening zal met een aantal omstandigheden rekening moeten worden gehouden zoals:

- het kostenaspect;
- de snelheid waarmee een woonprobleem moet worden opgelost;
- sociale omstandigheden;
- integrale afweging tussen de verschillende Wmo-voorzieningen;
- woonlastenconsequenties;
- de mogelijke gebruiksduur van een woningaanpassing;
- of de aanvrager huurder of eigenaar-bewoner van de woning is.

4.10 Het kostenaspect

Verhuizen kan pas aan de orde zijn, als dat een aanzienlijk voordeel oplevert ten opzichte van het aanpassen van de woning die de persoon met beperkingen bewoont. Bij een kostenafweging moeten dus de kosten van aanpassing van de huidige woning worden afgezet tegen de kosten van een verhuiskostenvergoeding. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met:

- de eventuele aanpassingskosten van de nieuwe woning;
- de eventuele vergoeding die moet worden verstrekt voor het vrijmaken van een geschikte woning;
- de eventuele financiële tegemoetkoming in de kosten van huurderiving;
- de eventuele financiële consequenties van de verhuizing voor de persoon met beperkingen; en
- de eventuele kosten van het persoonsgebonden budget ter voorziening in de verhuiskosten.

Deze kosten vormen het uitgangspunt bij de afweging, maar ook onderstaande factoren kunnen een rol spelen.

4.11 De snelheid waarmee een woonprobleem moet worden opgelost

De snelheid waarmee een woonprobleem moet worden opgelost, is afhankelijk van de individuele situatie. De termijn voor het aanpassen van de huidige woning moet worden afgezet tegen de termijn waarbinnen een geschikte aangepaste woning voorhanden is. Indien er snel een geschikte aangepaste of eenvoudig aan te passen woning beschikbaar is, vervalt het hele traject van het maken van een plan, het vragen van offertes, de uitvoering en keuring dan wel is dat minder aan de orde.

Omgekeerd kan het ook zo zijn, dat het aanpassen van een woning een snellere oplossing biedt, indien er niet binnen een bepaalde tijd een geschikte woning vrijkomt. De ergonomische belemmeringen die de persoon met beperkingen in de huidige woning ondervindt, spelen daarbij nadrukkelijk een rol. Uit de Wvg-jurisprudentie blijkt in dit kader dat het essentieel is, dat uit het indicatieadvies kan worden opgemaakt binnen welke, medisch aanvaardbare termijn een oplossing voor het woonprobleem gevonden moet zijn.

Voor een persoon die in een ziekenhuis of een revalidatiecentrum verblijft, kan een verhuizing naar een geschikte woning een snelle oplossing bieden. De termijn voor het aanpassen van de eigen woning kan immers komen te vervallen.

4.12 Sociale omstandigheden

Sociale omstandigheden kunnen een rol spelen bij de afweging om wel of niet te verhuizen. Hierbij kan worden gedacht aan de binding die de persoon met beperkingen met de buurt heeft, de aanwezigheid van familie, vrienden en kennissen, de mantelzorg die door verhuizing wegvalt en de aanwezigheid en afstand tot verschillende voorzieningen. De verhuizing mag in ieder geval niet ten koste gaan van (mantel)zorg en de sociale omstandigheden van betrokkene.

De sociale omstandigheden moeten zoveel mogelijk geobjectiveerd worden, met inachtneming van het volgende. Indien dicht in de buurt van de huidige woning een geschikte of goedkoper aan te passen woning kan worden gevonden, kan dit zwaarder wegen ten opzichte van een eventuele aanpassing van de woning. Indien de beoogde nieuwe woning dicht bij belangrijke voorzieningen, zoals winkels en werkplek is gelegen, kan dat de beslissing eveneens in het voordeel van verhuizen beïnvloeden, bijvoorbeeld omdat dan ook minder vervoersvoorzieningen nodig zijn. Indien de persoon zijn werk "aan huis" heeft (bijvoorbeeld in de vorm van een eigen bedrijf), dienen de consequenties van verhuizing daarentegen ook vanuit de bedrijfsmatige kant te worden meegewogen. Het is immers mogelijk dat de vestiging van het bedrijf op een andere, in commercieel opzicht minder aantrekkelijke, locatie negatieve gevolgen voor het inkomen uit eigen bedrijf kan hebben.

De nabijheid van verschillende voorzieningen kan derhalve als factor van belang zijn, omdat een persoon met beperkingen in veel gevallen minder mobiel is. In verband hiermee kan het voorkomen dat de gemeente, na alle factoren in overweging te hebben genomen en ondanks een aantal (in de ogen van de betrokken persoon) negatieve veranderingen in de sociale omstandigheden, tot het oordeel komt dat een verhuiskostenvergoeding als de goedkoopst adequate woonvoorziening gezien dient te worden. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn op grond van leeftijd en de mate van verzorgingsbehoefte. Van personen met een beperking kan in die situaties worden gevraagd zich in te schrijven voor andere passende woonruimte.

4.13 Integrale afweging tussen de verschillende Wmo-voorzieningen

Bij de keuze tussen verhuizen of aanpassen van de woning dienen de gevolgen van de keuze voor overige Wmo-voorzieningen te worden betrokken. Zo kan het zijn dat een persoon met beperkingen door een verhuizing de bushaltes niet meer of moeilijker kan bereiken en aangewezen wordt op een vervoersvoorziening. In een dergelijke situatie kan het aanpassen van de huidige woning de goedkoopst adequate oplossing zijn.

4.14 Woonlastenconsequenties

Alle relevante woonlasten moeten in aanmerking worden genomen bij een vergelijking tussen de woonlasten bij aanpassing van de huidige woonruimte tegenover de woonlasten bij verhuizing naar een andere woonruimte. Een te ontvangen individuele huurtoeslag kan daarbij worden meegenomen.

4.15 De mogelijke gebruiksduur van een woningaanpassing

Bij woningaanpassingen dient rekening te worden gehouden met het feit dat een aan te passen koopwoning naar alle waarschijnlijkheid minder makkelijk kans heeft om voor hergebruik in aanmerking te komen op grond van het volgende:

- een revisiebeding, zoals bij huurwoningen, bestaat niet voor eigen woningen;
- de gemeente heeft geen instrument om de woning vrij te krijgen;
- het zal niet zo eenvoudig zijn om een geschikte kandidaat voor de aangepaste woning te vinden, die zowel financieel als ergonomisch gezien geschikt is voor de betreffende woonruimte.

Consequentie hiervan is, dat koopwoningen meestal voor één enkele belanghebbende aangepast worden.

Aanpassingen aan sociale huurwoningen zijn vaker opnieuw in te zetten dan aanpassingen aan koopwoningen, omdat huurwoningen opnieuw kunnen worden verhuurd aan personen met een beperking, waardoor de gebruiksduur van de aanpassing wordt verlengd. Dit speelt in de afweging tussen verhuizen of aanpassen van de huidige dan wel koopwoning dan ook een rol van belang.

Ook de medische prognose speelt in dit verband een rol. Indien vaststaat dat iemands toestand naar verwachting zodanig zal verslechteren, dat als gevolg daarvan de aanpassing slechts voor beperkte tijd zal volstaan, kan dat een doorslaggevende factor zijn in de afweging tussen verhuizen of aanpassen.

4.16 Woningeigendom

Indien de persoon met beperkingen eigenaar van de woonruimte is, brengt een verhuizing of woningaanpassing voor deze persoon andere gevolgen met zich mee, dan wanneer de persoon de woning huurt. In de regel heeft verhuizing vanuit een eigen woning, zowel emotioneel als financieel, meer consequenties dan vanuit een huurwoning.

Bij het verkopen van een huis komen meer aspecten aan de orde dan bij het verlaten van een huurwoning. Een aantal aspecten zal pleiten voor het verkopen van de woning en verhuizen naar een huurwoning. Andere aspecten daarentegen zullen de balans naar het aanpassen van de eigen woning doen doorslaan. Een punt betreft de vraag in hoeverre vermogenswinsten of -verliezen optreden. Een eigenaar heeft doorgaans geld geleend en/of een hypotheek op het huis gevestigd. Ook indien de aanvrager, al dan niet geheel op eigen kosten, veel aan de woning heeft verbeterd of aanpassingen heeft getroffen, ligt verhuizing soms minder voor de hand. Als de financiële situatie van een eigenaar van een woning, die beperkingen ondervindt, door zijn beperkingen drastisch verandert (doorgaans brengt dat negatieve inkomensgevolgen met zich mee), kunnen problemen optreden met het opbrengen van de woonlasten van de eigen woning.

4.17 Verhuiskostenvergoeding in de vorm van een persoonsgebonden budget

Na afweging van alle voormelde factoren bij een eventuele verhuizing of woningaanpassing, kan een beslissing worden genomen over het al dan niet hanteren van het primaat van de verhuizing.

Valt die afweging uit in het voordeel van verhuizing, dan gaat de verhuiskostenvergoeding een rol spelen. Deze vergoeding zal veelal in de vorm van een persoonsgebonden budget worden toegekend. Deze vergoeding is in beginsel bij de volgende drie situaties mogelijk:

- de persoon verhuist, vanwege problemen met het normale gebruik van de huidige woning, naar een adequate woning;

- de persoon vraagt een woonvoorziening aan in de vorm van een woningaanpassing, maar na onderzoek blijkt verhuizing de goedkoopst adequate oplossing te zijn voor het woonprobleem (hierbij is het mogelijk dat de aanvraag niet kan worden gehonoreerd omdat de betreffende woning niet kan worden aangepast);
- het persoonsgebonden budget wordt aangewend voor het vrijmaken van een aangepaste woning door een valide persoon die in een aangepaste woning woont.

4.18 Beperkingen persoonsgebonden budget voor verhuis- en herinrichtingskosten

Op grond van artikel 20 van de verordening kan een aanvraag voor een woonvoorziening worden geweigerd indien:

- de noodzaak tot het treffen van de woonvoorziening het gevolg is van een verhuizing waartoe op grond van belemmeringen bij het normale gebruik van de woning tengevolge van ziekte of gebrek geen aanleiding bestond en er geen andere belangrijke reden aanwezig was;
- de aanvrager niet is verhuisd naar de voor zijn of haar beperkingen op dat moment beschikbare meest geschikte woning, tenzij daarvoor tevoren schriftelijk toestemming is verleend door het college;
- deze betrekking heeft op voorzieningen in gemeenschappelijke ruimten anders dan automatische deuropeners, hellingbanen en extra trapleuningen;
- de woonvoorziening aangevraagd wordt op een moment dat op basis van leeftijd, gezinssituatie of woonsituatie te voorzien was dat deze voorziening noodzakelijk zou zijn en er geen sprake is van een onverwacht optredende noodzaak;
- de aanvrager voor het eerst zelfstandig gaat wonen, verhuisd is vanuit of naar een woonruimte die niet geschikt is het gehele jaar door bewoond te worden, verhuisd is naar een AWBZ-instelling of een andere instelling gericht op het verstrekken van zorg, of er in de verlaten woonruimte geen problemen met het normale gebruik van de woning zijn ondervonden.

In aanvulling hierop geldt het volgende.

Een persoonsgebonden budget in de kosten van verhuis- en herinrichtingskosten is bedoeld als goedkoopst adequaat alternatief voor een dure woningaanpassing in gevallen waarin die verhuizing, gelet op leeftijd, gezins- of woonsituatie niet algemeen gebruikelijk is. Verhuizingen wegens gezinsuitbreiding of om als jongvolwassene zelfstandig te gaan wonen zijn in beginsel algemeen gebruikelijk, evenals voorstelbare verhuizingen van senioren.

Een vergoeding ter voorziening in de verhuis- en inrichtingskosten kan verstrekt worden wanneer er sprake is van ondervonden belemmeringen bij het normale gebruik van de woning, die door middel van een verhuizing op de goedkoopst adequate kunnen worden opgelost. Deze eis wordt niet gesteld als het gaat om een verhuizing naar een ADL-woning en evenmin in situaties waarin het gaat om een persoon buiten de Wmo-doelgroep een aangepaste woning te laten vrijmaken. Alleen als het vrijmaken van de woning op verzoek van het college gebeurt, is er aanspraak op een persoonsgebonden budget voor verhuis- en herinrichtingskosten.

Het college verstrekt in beginsel geen persoonsgebonden budget voor verhuis- en herinrichtingskosten, indien de verhuizing heeft plaatsgevonden voordat op de aanvraag is beschikt, tenzij achteraf alsnog kan worden vastgesteld dat er problemen bij het normale gebruik van de woning werden ondervonden in de verlaten woning. Als dat laatste niet meer kan, is dat reden voor afwijzing.

4.19 Omvang verhuiskostenvergoeding

Bij verhuizing van een persoon met beperkingen van een niet-adequate naar een adequate woning draagt de financiële tegemoetkoming voor de verhuis- en (her)inrichtingskosten maximaal € 1.500,00.

4.20 Weigering aangeboden geschikte woning

Vaak zal een aangeboden mogelijkheid te verhuizen naar een andere woning door de aanvrager als negatief worden beoordeeld, bijvoorbeeld omdat de persoon graag in de vertrouwde woning wil blijven wonen. Indien de afweging van alle factoren tussen een verhuizing of woningaanpassing in het voordeel van verhuizing uitvalt, is die wens niet meer doorslaggevend. Dat heeft gevolgen voor een eventuele weigering van aangeboden geschikte woningen.

Na weigering dient te worden beoordeeld of er van gemeentewege vanuit kan worden gegaan dat voldoende is gedaan om een compenserende oplossing aan de persoon te bieden. Dit wordt afgemeten aan de oorzaak voor het weigeren van de woning.

Voorts geldt hierbij het volgende. Als de persoon weigert te verhuizen naar een aangeboden, geschikte woning, dan zal de te verstrekken vergoeding bestaan uit een verhuiskostenvergoeding. Deze vergoeding kan eventueel worden vermeerderd met een vergoeding ter hoogte van 100% van de aanpassingskosten in de nieuwe woning. Voorwaarde is dan wel dat de huidige woning in overeenstemming met het programma van eisen wordt aangepast.

4.21 Woningaanpassing

Komt verhuizing met inachtneming van het gestelde bij 4.9 niet in aanmerking, dan zal beoordeeld moeten worden welke woningaanpassingen noodzakelijk zijn. Een woningaanpassing is een ingreep van bouwkundige of woontechnische aard in of aan de woonruimte, die gericht is op het opheffen of verminderen van belemmeringen die een persoon met beperkingen ondervindt bij het normale gebruik van zijn woonruimte. Vertrekken worden toegankelijk en bruikbaar gemaakt voor de functie die zij van oorsprong hebben.

4.22 Primaat losse woonunit

In artikel 17 van de verordening is met betrekking tot woningaanpassingen het volgende geregeld: "Indien een bouwkundige woonvoorziening bestaat uit een aanbouw aan of een aanzienlijke verbouwing van een woning die het eigendom is van een verhuurder, die niet bereid is de aangepaste woning blijvend ter beschikking te stellen van personen die op basis van aantoonbare beperkingen tengevolge van ziekte of gebrek behoefte hebben aan een dergelijke woning, verstrekt het college een herplaatsbare losse woonunit indien en voorzover daartegen geen bezwaren van overwegende aard bestaan."

Dit primaat is in de verordening opgenomen om te voorkomen dat grote bedragen over een gering aantal jaren afgeschreven moeten worden. Na aanpassing van een eigen woning is de kans op hergebruik immers gering.

Om van dit primaat gebruik te kunnen maken moet uiteraard de mogelijkheid tot het plaatsen van een losse woonunit bij een woning bestaan, bijvoorbeeld doordat er voldoende ruimte is. Daarbij zal het meestal zo zijn dat als er voldoende ruimte is voor het plaatsen van een losse woonunit, indien er ook ruimte is voor het plaatsen van een aanbouw. Ook op dit punt geldt dat een mogelijk nadrukkelijke wens van de betrokken persoon om een aanbouw te realiseren niet doorslaggevend is. Reden hiervan is, dat een aanbouw niet voor hergebruik geschikt is en een losse woonunit wel.

Het program van eisen zoals dat geldt voor een aanbouw kan gebruikt worden voor een losse woonunit. Het is daarbij van belang in de beschikking vast te leggen dat - als de woonunit niet meer nodig is - dit aan de gemeente gemeld dient te worden. De gemeente kan er dan voor zorgdragen dat de woonunit verwijderd wordt en de woning in de oude staat wordt teruggebracht. Deze kosten maken onderdeel uit van de verstrekking van een losse woonunit.

Is een losse woonunit niet mogelijk of is de aanpassing niet zodanig, dat deze afweging gemaakt moet worden, dan kan de stap naar de al dan niet bouwkundige aanpassing worden gemaakt.

4.23 Overige (bouwkundige) woonaanpassingen

Een verzoek om aanpassing van een woning kan ook betrekking hebben op de volgende, al dan niet roerende, woonvoorzieningen:

- bouwkundige en niet bouwkundige voorzieningen;
- woningsanering in verband met CARA;
- uitbreiding van ruimten;
- patiëntenliften;
- toilet- en douchehulpmiddelen;
- een ultraasruimte.

Bouwkundige woningaanpassingen zijn bijvoorbeeld het realiseren van een aanbouw met slaapkamer en natte cel, het vergroten en aanpassen van de douche, het vergroten en aanpassen van het toilet en het verbreden van de deuren.

Woontechnische inrichtingselementen (niet-bouwkundige of niet-woontechnische woonvoorzieningen) zijn bijvoorbeeld de plaatsing van een traplift, een verhoogde toiletpot, beugels en/of steunen.

De aanpassing moet allereerst "het normale gebruik van de woning" betreffen.

Het normale gebruik van de woning omvat de elementaire woonfuncties, die de gemiddelde Nederlander in zijn woning in elk geval verricht. Het gaat daarbij om slapen, lichaamsreiniging, toiletgang, het bereiden en consumeren van voedsel en het zich horizontaal en verticaal verplaatsen in de woning. Voor kinderen komt daar bij het veilig kunnen spelen de woonruimte.

Het feit dat alleen problemen bij het normale gebruik van de woning worden gecompenseerd, houdt in dat geen rekening wordt gehouden met voorzieningen met een therapeutisch doel (bijvoorbeeld dialyse-ruimten, therapeutisch baden). Evenmin wordt er rekening gehouden met problemen die een incidenteel karakter hebben, dan wel voorzieningen die puur als noodvoorziening hebben te gelden (bijvoorbeeld incidenteel gebruikte en niet-essentiële onderdelen van de woning respectievelijk vluchtvoorzieningen of branddeuren). Ook ten behoeve van het gebruik van hobbyruimtes en studeerkamers worden geen compenserende woonvoorzieningen getroffen, aangezien het daarbij niet gaat om ruimten met een elementaire woonfunctie.

Uitzondering op het beginsel dat woonvoorzieningen worden verstrekt ter compensatie van problemen bij het normale gebruik van de woning vormt de uitraaskamer. Deze voorziening heeft een specifiek doel, namelijk het tot rust doen komen van personen met een specifieke beperking.

Bij een indicatiestelling voor woonvoorzieningen wordt integraal beoordeeld in hoeverre hulp bij het huishouden en AWBZ-functies kunnen voorzien in respectievelijk compensatie en oplossing van de ondervonden woonproblematiek. Verder wordt - conform de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep onder de Wvg - beoordeeld in hoeverre de problematiek kan worden opgelost door redelijkerwijs te vergen inspanningen van huisgenoten, inclusief het treffen van redelijkerwijs te vergen oppasmaatregelen van ouders. Tevens wordt rekening gehouden met algemeen gebruikelijke oplossingen als een andere organisatie van taken en een herschikking van de inrichting dan wel wijziging van de opstelling van inrichtingselementen in de woning.

4.23.1 Bouwkundige en niet bouwkundige voorzieningen

Of de persoon in aanmerking komt voor een losse (roerende) of een vaste (onroerende) woonvoorziening, hangt af van de bouwkundige situatie van de woning en van de ondervonden beperkingen en belemmeringen. Het gaat bij losse woonvoorzieningen bijvoorbeeld om tilliften, badliften, douche/toiletstoelen, douchestretchers en badtransfer planken. Waar mogelijk zal uit oogpunt van hergebruik gekozen worden voor verstrekking van losse woonvoorzieningen. Zoals al vermeld gaat het hier niet om inrichtingselementen. De losse woonvoorziening moet voorzien in een oplossing voor een elementaire woonfunctie, die eventueel ook kan worden geboden middels een bouwkundige voorziening. Meestal zal de losse voorziening een goedkoop en adequaat alternatief zijn voor een vaste voorziening. Een voorbeeld: in plaats van een vaste plafondblift als transferhulpmiddel kan ook een losse tillift worden verstrekt of een transferplank. Ook zal bij voorkeur met losse voorzieningen worden gewerkt in situaties waarin mensen wachten op opname in een zorginstelling of in andere situaties waarin de voorziening langdurig noodzakelijk is, maar waarin de verstrekking van vaste woonvoorzieningen als risico met zich meebrengt dat deze voorziening op zichzelf niet efficiënt is. Voorbeelden zijn terminale situaties, maar ook situaties waarin mensen die in een slooppand wonen.

4.23.2 Woningssanering in verband met CARA

Men kan in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming voor woningssanering die als gevolg van allergie, astma of chronische bronchitis (CARA) noodzakelijk zijn. Sanering is slechts mogelijk als een duidelijke diagnose is gesteld door de huisarts of de longarts.

De noodzaak voor het verstrekken van een vergoeding, wordt mede in relatie tot het levenspatroon en leefregels, de gehele woninginrichting en ventilatiemogelijkheden en -gedrag bepaald. Het college kan hierover advies vragen, eventueel met inschakeling van een gespecialiseerde CARA-verpleegkundige. Uitgangspunt is, dat de betrokken persoon zich in het vervolg bij de aanschaf van nieuwe materialen aan het programma van eisen voor de woninginrichting zal houden. Ook mag verwacht worden dat betrokkene zelf maatregelen treft ter voorkoming van CARA-klachten.

In de regel kan een vergoeding worden verstrekt indien:

- de aanvrager bij de aanschaf niet van tevoren had kunnen weten dat CARA zou ontstaan/verergeren;
- vervanging van het artikel medisch gezien op zeer korte termijn noodzakelijk is.

Geen vergoeding wordt verstrekt indien:

- het treffen van een voorziening niet tot verbetering van de situatie van de cliënt leidt;
- de cliënt bij aanschaf van het artikel redelijkerwijs had kunnen weten dat hij overgevoelig op bepaalde stoffen reageert.

CARA-klachten, die verband houden met een allergie voor huisstofmijt, huidschilfers, haren, jute en dergelijke kunnen verminderen als in de directe omgeving het contact met deze stoffen zo gering mogelijk is. Dit kan enerzijds worden bereikt door de omgeving schoon en stofvrij te houden en anderzijds door bij de inrichting van de woning rekening te houden met gladde of synthetische materialen. De in verband met allergie noodzakelijk aan te schaffen artikelen zijn vrijwel altijd algemeen gebruikelijk. Ook kan het voor een gebruiker van een rolstoel noodzakelijk zijn dat de vloerbedekking wordt vervangen door rolstoelvast tapijt. Bij woningsanering komt uitsluitend de vervanging van vloerbedekking voor vergoeding in aanmerking indien de vloerbedekking nog niet is afgeschreven. Dit uitgangspunt is eveneens van toepassing op de vervanging van vloerbedekking door rolstoelvast tapijt.

Bij de beoordeling of vloerbedekking op grond van de Wmo vergoed kan worden, is de urgentie van vervanging bepalend. Indien uitstel uit medisch oogpunt niet langer verantwoord is, kan de vervanging van vloerbedekking - met inachtneming van de hierna vermelde overige voorwaarden - voor vergoeding in aanmerking komen.

- Er moet sprake zijn van een acuut opgetreden situatie. In situaties waar men al langer met de klachten bekend is, kan geen vergoeding worden verstrekt. Men had immers bij de aanschaf van de vloerbedekking rekening met de klachten kunnen houden.
- Alleen de slaapkamer wordt in principe gesaneerd. Onder saneren wordt hier verstaan dat wollen of pluizen vloerbedekking door glad, synthetisch materiaal wordt vervangen en matras(sen) en kussen(s) worden voorzien van een afschermdoek.
- Een uitzondering wordt gemaakt voor kinderen tot de leeftijd waarop zij naar school gaan (4 jaar) en voor personen die door individuele omstandigheden grotendeels zijn aangewezen op verblijf in huis en waarbij zich CARA-klachten eerst op latere leeftijd manifesteren in die zin, dat op grond van klaarblijkelijke hardheid ook de vervanging van de vloerbedekking in de woonkamer voor vergoeding in aanmerking komt.
- Bij de toekenning van woningsaneringen moet rekening worden gehouden met het bewonersgedrag. Als blijkt dat door gezinsleden zelf geen maatregelen worden genomen - ook zonder dat deze extra kosten met zich meebrengen (zoals stoppen met roken) - om schadelijke effecten te voorkomen, dan komen de kosten van sanering niet in aanmerking voor vergoeding. In een dergelijke situatie wordt ook de hardheidsclausule niet toegepast.

De hoogte van de financiële tegemoetkoming wordt zodanig bepaald dat de voorzieningen het goedkoopst adequaat dienen te zijn. Voorts wordt, overeenkomstig de hiernavolgende tabel, bij de vaststelling van de hoogte van de kosten rekening gehouden met de afschrijvingsperiode van vloerbedekking.

leeftijd vloerbedekking	voor vergoeding komt in aanmerking (% van de kosten)
tot en met 2 jaar	100%
3 jaar tot en met 4 jaar	75%
5 jaar tot en met 6 jaar	50%
7 jaar tot en met 8 jaar	25%
vanaf 9 jaar	0%

Als normbedragen voor woningsanering in verband met CARA worden gehanteerd:

- voor zeil of linoleum € 53,- per meter (uitgaande van een gemiddelde lengte van de rol van 4 meter), inclusief egalisatiekosten;
- gordijnen: € 15,- per meter voor rolgordijnen of een ander soort gladde gordijnen.

Gelet op het prijsverschil tussen de aanschafkosten van rolstoelvast tapijt en normaal tapijt is het redelijk om de meerkosten (het verschil tussen de aanschafkosten van rolstoelvast tapijt en normaal tapijt) volledig voor vergoeding in aanmerking te laten komen. Deze kosten vloeien rechtstreeks voort uit de beperking en kunnen daarom niet als algemeen gebruikelijk worden aangemerkt.

Het voorgaande houdt in dat, ook indien de te vervangen vloerbedekking ouder is dan acht jaar, nog een deel van de kosten, zijnde de meerkosten van rolstoelvast tapijt, voor vergoeding in aanmerking komt. Voor de vaststelling van de meerkosten dient op dit bedrag de in de leidraad van de gemeente Enschede genoemde richtprijs voor normaal tapijt in mindering te worden gebracht.

4.23.3 Uitbreiding van ruimten

Als het gaat om uitbreiding van ruimten worden de hiernavolgende maxima aangehouden, tenzij medische noodzaak een ander maximum vergt. Uiteraard dient dat door een onafhankelijk adviserend arts (in principe de adviseur van de gemeente) te worden aangegeven.

Aantal m² waarvoor een financiële tegemoetkoming kan worden gegeven

Het is mogelijk om een tegemoetkoming te krijgen voor het verwerven van extra grond ten behoeve van een aanbouw of uitbreiding van een bepaald vertrek, indien dit op grond van ergonomische beperkingen noodzakelijk zou zijn. Het aantal m² dat voor een financiële tegemoetkoming in aanmerking komt is per vertrek (zie onderstaande tabel) gemaximaliseerd.

- a. Aantal m² waarvoor ten hoogste een financiële tegemoetkoming kan worden verleend, aangegeven per vertrek in een zelfstandige woning

	aantal m ² waarvoor ten hoogste een financiële tegemoetkoming wordt verleend in geval van aanbouw van een vertrek	aantal m ² waarvoor ten hoogste een financiële tegemoetkoming wordt verleend in geval van uitbreiding van een reeds aanwezig vertrek
Soort vertrek		
eenpersoons slaapkamer	10	4
tweepersoons slaapkamer	18	4
natte cel:		
* toilet	2	1
* wastafel	2	1
* douche	3	2
* bad	4	2
* zit-/slaapkamer	18	8
entree/gang/hal	5	2
berging ⁴	6	4
woonkamer	30	6
keuken	10	4

Argumenten voor grotere eenpersoons slaapkamer dan 10 m²

rolbrancard	+ 2 m ²
tillift	+ 1,5 m ²
tafel/bureau	+ 2 m ²
beademingsapparatuur	+ 1 m ²

Argumenten voor grotere natte cel dan 7 m²

brancard/tillift	+ 1 m ²
------------------	--------------------

- b. Het aantal m² verhard pad tussen de openbare weg en de hoofdingang tot een woonruimte, dan wel tussen een tweede ingang en een berging en/of tuinpoort dat bij het nieuw aanleggen van paden, dan wel bij het aanpassen van bestaande paden, ten hoogste voor financiële tegemoetkoming in aanmerking komt, bedraagt 20 m².

⁴ Ingevolge het Bouwbesluit worden huurwoningen vanaf 1 januari 2005 niet meer met een berging opgeleverd.

4.23.4 Patiëntenliften

Patiëntenliften zijn hulpmiddelen voor het tillen van personen in de woning. Deze patiënten kunnen zelf niet voor de duur van dit transport de totale lichaamsondersteuningskracht leveren. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het verplaatsen van het bed naar de douche of het bad. Er zijn vaste en mobiele patiëntenliften. De keuze voor een bepaalde patiëntenlift is afhankelijk van de bouwkundige situatie ter plekke, de beschikbare ruimte en de noodzakelijke lichaamsondersteuning.

Een patiëntenlift is geen hulpmiddel waarmee een persoon zelfstandig bepaalde transfers kan maken. Er is altijd hulp van anderen bij nodig. De (mobiele) patiëntenlift is een hulpmiddel dat zich voor herversterking leent en in principe in bruikleen aan de persoon met beperkingen wordt verstrekt.

4.23.5 Toilet- en douchehulpmiddelen

Hulpmiddelen voor het gebruik in de natte cel vallen, als roerende woonvoorzieningen, onder de Wmo. Voorbeelden in dit verband zijn toiletzittingen, badzitjes, badplanken, douchewagens en douchebrancards, die eveneens in principe in bruikleen aan de persoon met beperkingen worden verstrekt.

4.23.6 Uitraasruimte

De uitraasruimte was voorheen, onder de Wvg, omschreven in de wet zelf, maar is onder de Wmo omschreven in de verordening. Artikel 15, aanhef en onder d luidt in dit verband als volgt:

"De in artikel 13 onder b., c. en d. genoemde voorzieningen kunnen bestaan uit: (.....)

d. een uitraasruimte."

Het gaat om een ruimte die alleen ten behoeve van de persoon met een aantoonbare gedragsstoornis noodzakelijk is, om hem/haar tot rust te doen komen. Dit vloeit ook voort uit de algemene beperking dat individuele Wmo-voorzieningen in hoofdzaak op het individu gericht zijn. De uitraasruimte is dus uitdrukkelijk niet bedoeld om overlast voor huisgenoten te beperken, hoewel dat wel een mogelijk neveneffect kan zijn van verstrekking.

Met het oog op de beperking, de gedragsstoornis met ernstig ontremd gedrag tot gevolg, zal de ruimte in de regel beperkt van omvang zijn. Aanwezige voorzieningen zijn gericht op het doel van de uitraaskamer, het tot rust laten komen. Doorgaans zal de ruimte daarom prikkelarm en veilig moeten zijn, en tevens zijn uitgerust met voorzieningen die toezicht mogelijk maken. Voorzover dat geen technische apparatuur is kan dat onder de voorziening vallen.

Op basis van deskundigenadvies (met name een advies van een onafhankelijk psycholoog of orthopedagoog kan van belang zijn) zal op individuele basis worden vastgesteld aan welke eisen de uitraasruimte moet voldoen. Waar mogelijk zullen bestaande ruimten worden aangepast, bijvoorbeeld de slaapkamer van de persoon voor wie de uitraaskamer nodig is.

4.24 Beperkingen woonvoorzieningen

Bij de toekenning van woonvoorzieningen zijn de volgende beperkingen van toepassing.

4.24.1 Hoofdverblijf

Artikel 19 van de verordening bepaalt in lid 1:

"Een woonvoorziening wordt slechts verleend indien de aanvrager zijn hoofdverblijf heeft of zal hebben in de woonruimte waaraan de voorziening wordt getroffen."

Het hoofdverblijf is de woonruimte, bestemd en geschikt voor permanente bewoning, waar de betrokkene zijn vaste woon- en verblijfplaats heeft en in de gemeentelijke basisadministratie staat ingeschreven dan wel zal staan ingeschreven. Ook kan het gaan om het feitelijke adres, indien de betrokkene een briefadres heeft.

De gemeente waar de woning staat heeft compensatieplicht, behalve in de situatie waarin de persoon uit de Wmo-doelgroep verhuist van de ene gemeente naar een andere gemeente. Een aanvraag voor een woonvoorziening in de vorm van een verhuiskostenvergoeding behoort dan tot de compensatieplicht van de vertrek gemeente.

In uitzonderingssituaties is er sprake van twee hoofdverblijven. Daarbij moet worden gedacht aan kinderen met een beperking van gescheiden ouders, die in co-ouderschap door beide ouders worden opgevoed en daadwerkelijk de ene helft van de tijd bij de ene ouder wonen en de andere helft van de tijd bij de andere ouder.

Alleen in die situatie kunnen in beide ouderlijke woningen woonvoorzieningen getroffen worden, en niet in situaties waarin sprake is van bezoeksregelingen. Als de woningen van de ouders in een dergelijke situatie in twee verschillende gemeenten zijn gesitueerd, rust de compensatieplicht alleen op de gemeente waar de woning van de betreffende ouder is gelegen.

Een uitzondering op de hoofdregel vormen de leden 2 tot en met 5 van artikel 19 van de verordening, die als volgt luiden:

2. In afwijking van het gestelde in het eerste lid kan een woonvoorziening getroffen worden voor het bezoekbaar maken van één woonruimte indien de aanvrager zijn hoofdverblijf heeft in een AWBZ-instelling.
3. De aanvraag voor het bezoekbaar maken wordt ingediend in de gemeente waar de aan te passen woning staat.
4. De woonvoorziening betreft slechts het bezoekbaar maken van de in het tweede lid bedoelde woonruimte met een door het college in de Beleidsregels voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland vast te leggen maximumbedrag.
5. Onder bezoekbaar maken wordt uitsluitend verstaan dat de aanvrager de woonruimte, de woonkamer en een toilet kan bereiken.

Onder de Wvg waren AWBZ-bewoners uitgesloten van het recht op woonvoorzieningen. Een bovenwettelijke uitzondering hierop werd door veel gemeenten gemaakt voor het zogenaamde "bezoekbaar maken" van een woonruimte voor bezoek aan ouders of andere familieleden. Deze uitzondering was gebaseerd op de verordening in die gemeenten.

Omdat met de Wmo niet wordt beoogd om de omvang van de onder de Wvg geregelde zorgplicht in te krimpen of uit te breiden, is het bezoekbaar maken in artikel 19 van de verordening opgenomen. Voor gemeenten strekken de verplichtingen op dit punt niet verder dan de bepalingen zoals in dit artikel vermeld. "Bezoekbaar maken" wordt, op basis van de verordening, derhalve gelimiteerd tot het bereikbaar maken van de woonruimte, de woonkamer en een toilet.

Daarnaast kan deze voorziening, op grond van het bepaalde in het vierde lid, in financiële zin worden gemaximeerd. Onder de Wvg was het te doen gebruikelijk een bedrag hiervoor te hanteren dat gelijk was aan het bedrag voor een verhuiskostenvergoeding. Met inachtneming hiervan is in artikel 5, lid 4 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland bepaald, dat het bedrag dat als maximum verstrekt wordt bij het bezoekbaar maken van één woonruimte € 1.500,00 bedraagt.

4.24.2 Overige beperkingen woonvoorzieningen

Op grond van artikel 20 van de verordening wordt een aanvraag voor een woonvoorziening geweigerd indien:

- a. de noodzaak tot het treffen van de woonvoorziening het gevolg is van een verhuizing waartoe op grond van belemmeringen bij het normale gebruik van de woning tengevolge van ziekte of gebrek geen aanleiding bestond en er geen andere belangrijke reden aanwezig was;
- b. de aanvrager niet is verhuisd naar de voor zijn of haar beperkingen op dat moment beschikbare meest geschikte woning, tenzij daarvoor tevoren schriftelijk toestemming is verleend door het college;
- c. deze betrekking heeft op voorzieningen in gemeenschappelijke ruimten anders dan automatische deuropeners, hellingbanen en extra trapleuningen;
- d. de woonvoorziening aangevraagd wordt op een moment dat op basis van leeftijd, gezinssituatie of woonsituatie te voorzien was dat deze voorziening noodzakelijk zou zijn en er geen sprake is van een onverwacht optredende noodzaak;
- e. de aanvrager voor het eerst zelfstandig gaat wonen, verhuisd is vanuit of naar een woonruimte die niet geschikt is het gehele jaar door bewoond te worden, verhuisd is naar een AWBZ-instelling of een andere instelling gericht op het verstrekken van zorg, of er in de verlaten woonruimte geen problemen met het normale gebruik van de woning zijn ondervonden.

De onder a. genoemde beperking ziet vooral op situaties waarbij vanuit een aangepaste en geschikte woning verhuisd wordt naar een niet of minder aangepaste en geschikte woning. Deze verhuizingen van adequaat naar inadequaat kunnen alleen leiden tot aanpassingen als daar een belangrijke reden voor is.

Daaronder kan onder meer worden verstaan het aannemen van een functie op een zodanige afstand dat verhuizen noodzakelijk is en de situatie na een echtscheiding waarbij de aangepaste woning niet meer bewoond kan blijven worden. In dit soort situaties mag verwacht worden dat de aanvrager tevoren contact opneemt met de gemeente, zodat de gemeente kan meebepalen wat de goedkoopst adequate oplossing is.

Onder b. wordt aangegeven dat (uiteeraard) bij verhuizing gezocht wordt naar de meest geschikte woning, gezien de omstandigheden van betrokkene. Dat betekent dat als er een keuze is tussen een geschikte en een minder of niet geschikte woning, gekozen dient te worden voor de geschikte woning. Gebeurt dat niet, dan zal dat aanleiding zijn tot afwijzing. Daarbij kan meegewogen worden of tevoren overleg heeft plaatsgevonden. Ook kan rekening gehouden worden met kennis die een gemeente heeft van op enig moment beschikbare geschikte woningen.

Aanpassingen aan gemeenschappelijke ruimten kunnen, zo blijkt uit de jurisprudentie, gelimiteerd worden. Dit uitgangspunt is onder punt c. vastgelegd. Andere dan de limitatief opgesomde voorzieningen hoeven niet te worden verstrekt.

Onder d. worden uitzonderingen gemaakt voor algemeen gebruikelijke verhuizingen en verhuizingen die te voorzien zijn. Op dit punt wordt sterk aangesloten bij de eigen verantwoordelijkheid van de aanvragers. Wie weet dat traplopen, wat nu al lastig is, binnen 5 jaar onmogelijk gaat worden, moet op tijd maatregelen nemen en gaan zoeken naar een alternatieve woning. Wachten tot het niet langer kan gaan aan deze eigen verantwoordelijkheid voorbij en kan daarom aanleiding zijn tot afwijzing.

Het laatste punt onder e. tenslotte, is bij de verhuiskostenvergoeding al besproken.

4.25 Procedure bij bouwkundige aanpassing

De procedure bij een aanvraag om een woningaanpassing is als volgt:

1. *Vaststellen programma van eisen*

Nadat de aanvraag is ingediend wordt een indicatie gesteld, waarbij een gemeentelijke functionaris met ergonomische, sociale en/of bouwtechnische deskundigheid of een externe adviseur, een programma van eisen voor de goedkoopst adequate woningaanpassing opstelt. De woningeigenaar vraagt, op basis van dat programma van eisen, enkele offertes bij een aannemer op.

2. *Het college beoordeelt welke offerte de goedkoopst adequate oplossing biedt*

De gemeente beoordeelt welke bouwofferte in aanmerking komt voor het verlenen van een financiële tegemoetkoming of als basis geldt voor het vaststellen van het PGB.

3. *Het college geeft toestemming*

Het college geeft vervolgens toestemming voor de woningaanpassing, op voorwaarde dat niet reeds zonder toestemming een begin is gemaakt met de werkzaamheden waarop de financiële tegemoetkoming of het persoonsgebonden budget betrekking heeft.

4. *De eigenaar voert uit*

De woningeigenaar is verantwoordelijk voor de uitvoering van de woningaanpassing conform het programma van eisen.

5. *Het college controleert*

Het college verleent slechts een persoonsgebonden budget of een financiële tegemoetkoming voor een woningaanpassing indien de door hen aangewezen personen toegang is verstrekt tot de woonruimte waar de woningaanpassing wordt verricht. Controle vindt in beide gevallen achteraf plaats.

De genoemde personen moeten ook inzicht krijgen in bescheiden en tekeningen, welke betrekking hebben op de woningaanpassing en de gelegenheid krijgen de woningaanpassing te controleren.

6. *Gereedmelding en uitbetaling aan de woningeigenaar*

Terstond na de voltooiing van de werkzaamheden, doch uiterlijk binnen 12 maanden na het verlenen van toestemming voor het aanpassen van de woning, verklaart diegene aan wie de financiële tegemoetkoming wordt uitbetaald (de woningeigenaar) aan het college dat de bedoelde werkzaamheden zijn voltooid (de gereedmelding). Deze gereedmelding is tevens een verzoek om vaststelling en uitbetaling van de financiële tegemoetkoming.

De gereedmelding gaat vergezeld van een verklaring dat bij het treffen van de voorziening is voldaan aan de voorwaarden waaronder het persoonsgebonden budget of de financiële tegemoetkoming is verleend.

Diegene aan wie het persoonsgebonden budget of de financiële tegemoetkoming wordt uitbetaald (de woningeigenaar), dient gedurende een periode van 5 jaar alle rekeningen en betalingsbewijzen met betrekking tot de werkzaamheden ter controle beschikbaar te houden.

4.26 Voorwaarden voor verstrekking PGB en uitbetaling financiële tegemoetkoming

Om te bewerkstelligen dat de woningaanpassing wordt uitgevoerd conform het programma van eisen en er aldus een adequate aanpassing wordt verstrekt, is een aantal voorwaarden gesteld om de toegekende tegemoetkoming ook daadwerkelijk uit te betalen. De voorwaarden moeten ook door middel van de beschikking aan de aanvrager en eventueel aan de woningeigenaar, als die niet de aanvrager is, worden bekendgemaakt. Het zijn immers de voorwaarden waaraan het besluit is gebonden.

De volgende voorwaarden zijn in ieder geval van toepassing:

- a. zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het college mag niet reeds voorafgaand aan de beschikking een begin worden gemaakt met de uitvoering van de werkzaamheden waarop de financiële tegemoetkoming betrekking heeft;
- b. aan door het college aangewezen personen wordt door de eigenaar of huurder toegang verstrekt tot de woonruimte waar de woningaanpassing wordt aangebracht;
- c. aan de onder b. genoemde personen wordt inzicht geboden in bescheiden en tekeningen, welke betrekking hebben op de woningaanpassing;
- d. aan de onder b. genoemde personen wordt gelegenheid geboden tot het controleren van de woningaanpassing;
- e. terstond na de voltooiing van de werkzaamheden, doch uiterlijk binnen 12 maanden na het toekennen van de financiële tegemoetkoming, verklaart de gerechtigde van de financiële tegemoetkoming aan het college dat de bedoelde werkzaamheden zijn voltooid conform het programma van eisen (PvE);
- f. de gereedmelding is tevens een verzoek om vaststelling en uitbetaling van de financiële tegemoetkoming;
- g. de gereedmelding gaat vergezeld van een verklaring, dat bij het treffen van de voorzieningen is voldaan aan de voorwaarden waaronder de financiële tegemoetkoming is verleend;
- h. bij de gereedmelding dienen tevens alle relevante rekeningen en betalingsbewijzen te worden gevoegd.

4.27 Kosten van woningaanpassingen

De volgende kosten in het kader van een woningaanpassing kunnen in aanmerking worden genomen bij de vaststelling van het persoonsgebonden budget of de financiële tegemoetkoming:

- 1 De aanneemsom (hierin begrepen de loon- en materiaalkosten) voor het treffen van de voorziening.
- 2 De risicoverrekening van loon- en materiaalkosten, met inachtneming van het bepaalde in de Risicoregeling woning- en utiliteitsbouw 1991.
- 3 Het architectenhonorarium tot ten hoogste 10% van de aanneemsom, met dien verstande dat dit niet hoger is dan het maximale honorarium als bepaald in SR 1988 van de BNA. Alleen in die gevallen dat het noodzakelijk is dat een architect voor de woningaanpassing moet worden ingeschakeld worden deze kosten subsidiabel geacht. Het betreft dan veelal de ingrijpendere woningaanpassingen.
- 4 De kosten voor het toezicht op de uitvoering indien dit noodzakelijk is, tot een maximum van 2% van de aanneemsom.
- 5 De legeskosten, voorzover deze betrekking hebben op het treffen van de voorziening.
- 6 De verschuldigde en niet verrekenbare of terugvorderbare omzetbelasting.
- 7 Renteverlies in verband met het verrichten van noodzakelijke betaling aan derden voordat de bijdrage is uitbetaald, voorzover dit verband houdt met de bouw dan wel het treffen van voorzieningen.
- 8 De prijs van bouwrijpe grond, indien noodzakelijk als niet binnen het oorspronkelijke kavel gebouwd kan worden, volgens bijgaande tabel.
- 9 De door het college (schriftelijk) goedgekeurde kostenverhogingen, die ten tijde van de raming van de kosten redelijkerwijs niet voorzien hadden kunnen zijn.
- 10 De kosten in verband met noodzakelijk technisch onderzoek en adviezen met betrekking tot het verrichten van de aanpassing(en).
- 11 De kosten van aansluiting op een openbare nutsvoorziening.

Indien de gemeente ook de administratiekosten van de verhuurder wil vergoeden, kan tevens bij de vaststelling van het persoonsgebonden budget of de financiële tegemoetkoming het volgende worden opgenomen:

- 12 De administratiekosten die verhuurder maakt ten behoeve van het treffen van een voorziening voor de persoon met een beperking, voorzover de kosten onder 1 tot en met 11 meer dan € 1.000,00 bedragen: 10% van die kosten, met een maximum van € 350,00.

4.28 Opstalverzekering

Bij het vergroten van de woning wordt er van uitgegaan dat de eigenaar van de woning zijn opstalverzekering aan de hogere herbouwwaarde van de woning aanpast.

4.29 Terugbetaling voorziening bij verkoop woning

De eigenaar van een woning waarin, krachtens de verordening, een woonvoorziening is aangebracht die tot waardevermindering van de woning leidt, dient bij verkoop van deze woning binnen een periode van 10 jaar na gereedmelding van de voorziening, deze verkoop van de woning onverwijld aan het college te melden. Deze voorwaarde is in artikel 21 van de verordening vastgelegd.

In het tweede lid van voormeld artikel is bepaald, dat de meerwaarde van de woning tengevolge van de aangebrachte woonvoorziening volgens een door het college vastgelegde afschrijvingsschema moet worden terugbetaald.

Ingevolge artikel 5, lid 2 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland bedraagt dit afschrijvingsschema 10% per jaar.

HOOFDSTUK 5 Het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel

5.1 Inleiding

Een vervoersvoorziening is: "een voorziening die gericht is op het verminderen van beperkingen in de mobiliteit". Onder mobiliteit wordt verstaan: "het vermogen van de mens om zich te verplaatsen van het ene naar het andere punt op een wijze die de situatie verlangt". Met verplaatsen wordt bedoeld: "het zich in en om de woning verplaatsen, maar ook het afleggen van langere afstanden".

De belangrijkste oorzaak van een mobiliteitsprobleem is dat het openbaar vervoer onvoldoende toegankelijk is voor een persoon met beperkingen, omdat de persoon niet bij de halte of het station kan komen of omdat de persoon niet in een bus of trein kan komen. Het is daarom noodzakelijk dat een persoon met beperkingen alternatieven krijgt aangeboden om zich te kunnen verplaatsen.

De toegekende vervoersvoorziening moet rekening houden met de diversiteit van de vervoersbehoefte van de persoon met beperkingen.

Artikel 22 van de verordening heeft betrekking op vormen van vervoersvoorziening en luidt als volgt: "De door het college, ter compensatie van beperkingen bij het zich lokaal verplaatsen te verstrekken voorziening kan bestaan uit:

- a. een algemene voorziening waaronder een collectieve vervoersvoorziening;
- b. een vervoersvoorziening in natura;
- c. een persoonsgebonden budget te besteden aan een vervoersvoorziening."

5.2 Vormen van vervoersvoorzieningen

Nader uitgewerkt kunnen de voorzieningen als bedoeld in artikel 22 van de verordening de navolgende zijn:

- een collectief systeem van aanvullend (openbaar) vervoer;
- voorzieningen in natura:
  - * een open elektrische buitenwagen (een scootermobiel);
  - * een ander verplaatsingsmiddel (bijvoorbeeld een driewiel fiets);
- voorzieningen waarvoor in de kosten een financiële tegemoetkoming wordt verleend:
  - * aanpassing van de eigen auto;
  - * gebruik van een taxi of eigen auto;
  - * gebruik van een rolstoeltaxi;
  - * aanschaf en gebruik van een ander verplaatsingsmiddel (bijvoorbeeld een driewiel fiets).

Dat betekent dat er naast voorzieningen in natura en persoonsgebonden budgetten ten behoeve van vervoersvoorzieningen ook algemene vervoersvoorzieningen toegekend kunnen worden. Uit artikel 23 van de verordening blijkt verder dat er een primaat ligt bij die algemene voorzieningen, daaronder begrepen een primaat voor het collectief vervoer. Dat houdt in dat bij het bestaan van vervoersproblemen altijd eerst gekeken wordt of algemene vervoersvoorzieningen daar een snelle en eenvoudige oplossing voor kunnen bieden. Indien dat niet het geval is, wordt vervolgens eerst gekeken of collectief vervoer het probleem kan oplossen. Is dat ook niet het geval, dan komen andere vervoersvoorzieningen voor vergoeding in aanmerking.

5.3 Algemene vervoersvoorzieningen

Algemene voorzieningen zijn voorzieningen die een probleem snel en effectief kunnen oplossen.

De regels voor algemene voorzieningen zijn de volgende:

- het gaat om een voorziening die in tijd een korte duur heeft;
- het gaat om een voorziening die betrekking heeft op lichte, niet complexe zorg; of
- het gaat om een voorziening ten behoeve van een incidentele zorgbehoefte.

Algemene vervoersvoorzieningen moeten veelal nog ontwikkeld worden. Te denken valt aan een scootermobiel pool voor personen die slechts in beperkte mate van een scootermobiel gebruik kunnen of willen maken. Voor deze personen kan een dergelijke pool een adequate oplossing zijn, terwijl daar tegenover staat dat bespaard wordt ten aanzien van permanent verstrekte scootermobielen. Het gaat in dit soort situaties dus om (zeer) incidenteel gebruik.

Bij de toelatingstoets hoort in ieder geval het antwoord op de vraag of de betrokken persoon veilig van de voorziening gebruik kan maken. Indien nodig is bij aflevering (en ophalen) van de voorziening een beperkte (aanvullende) instructie mogelijk.

Bij algemene voorzieningen geldt dat wie daar niet mee geholpen denkt te zijn uiteraard altijd een aanvraag kan indienen. Dan geldt echter de reguliere aanvraagprocedure (zie hoofdstuk 8).

In de gemeente Dinkelland is per 1 januari 2007 (nog) geen algemene vervoersvoorziening aanwezig. Hiervoor dient te zijner tijd nieuw beleid te worden ontwikkeld.

5.4 Primaat collectief vervoer

Indien een algemene vervoersvoorziening geen of onvoldoende oplossing biedt of, als naast een algemene vervoersvoorziening nog andere vervoersvoorzieningen nodig zijn, geldt het primaat van het collectief vervoer. Op grond van dit primaat komt een persoon die tengevolge van ziekte of gebrek het openbaar vervoer niet kan bereiken of geen gebruik kan maken van het openbaar vervoer - indien dit medisch mogelijk is - in eerste instantie in aanmerking voor collectief vervoer.

De uitdrukking "het openbaar vervoer niet kunnen bereiken of geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer" wordt door de jurisprudentie van de CRvB geoperationaliseerd op basis van het criterium "maximale loopafstand 800 meter". Kan een persoon geen 800 meter zelfstandig, al dan niet met hulpmiddelen en in een redelijk tempo, afleggen, dan wordt de persoon verondersteld het openbaar vervoer niet te kunnen bereiken. Kan de persoon dat wel, maar is het onmogelijk in het openbaar vervoer te komen, dan komt de persoon ook voor een vervoersvoorziening in aanmerking.

Er ligt overigens geen letterlijke relatie met het openbaar vervoer. Het opheffen van een buslijn, waardoor een halte op grote(re) afstand komt te liggen, is geen aanleiding een vervoersvoorziening te verstrekken. Indien nog gefietst kan worden over grotere afstanden kan hier ook rekening mee worden gehouden.

Als een persoon door een stoornis in zijn mobiliteit beperkt is, dan kan de situatie ontstaan dat de persoon niet meer op het gewenste niveau kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Onder deelname aan het maatschappelijk verkeer wordt verstaan: het doen van alledaagse zaken (bijvoorbeeld boodschappen, kinderen van school halen), het bezoeken van familie en kennissen en deelname aan sociaal-culturele activiteiten (vereniging, theater, soos). Het doel van het verstrekken van een vervoersvoorziening is om het probleem van het niet kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer te verminderen of op te heffen.

Om te komen tot een keuze van de goedkoopst adequate oplossing is inzicht nodig in het verplaatsingsgedrag van de persoon met beperkingen. Dit kan worden beschreven aan de hand van de volgende kenmerken:

- het verplaatsingsmotief (waarom);
- de verplaatsingsbestemming (waarheen);
- de frequentie van verplaatsen (hoe vaak);
- de wijze van verplaatsen.

Uitgangspunt bij het beschrijven van het verplaatsingsgedrag is, dat wat een persoon normaal gesproken van dag tot dag doet. Belangrijk hulpmiddel bij deze beoordeling is, dat wordt gekeken naar "het leven van alledag" zoals dat werd geleid vóór het optreden van de ziekte of gebreken. Op deze wijze wordt inzicht verkregen in de wezenlijke contacten van de persoon met beperkingen.

Van een persoon met beperkingen mag tot op zekere hoogte worden verlangd dat hij zijn verplaatsingsgedrag aanpast aan zijn beperkingen. Of, met andere woorden, dat hij zich zekere opofferingen getroost en keuzes maakt. De compensatieplicht van de gemeente beperkt zich tot een vervoersvoorziening waarmee de persoon in aanvaardbare mate kan deelnemen aan het leven van alledag binnen zijn naaste leefmilieu en waarvoor hij geen vorm van zelfredzaamheid kan inzetten. Welke vervoersvoorziening wordt verstrekt, is afhankelijk van het verplaatsingsgedrag. Komt men op grond van deze criteria voor een vervoersvoorziening in aanmerking, dan zijn er twee terreinen waarop vervoer mogelijk is.

Het eerste terrein is het vervoer op de korte afstand, in de woonomgeving, het "loop-" en "fietsvervoer". Het tweede terrein is op wat langere afstand, de afstand waarvoor valide personen het openbaar vervoer zouden kunnen nemen. Als op beide terreinen problemen bestaan moet op beide terreinen bekeken worden welke oplossingen noodzakelijk zijn. Alleen bij personen met een zeer beperkte loopafstand (dat is een loopafstand tot maximaal 100 meter) moet ingevolge de jurisprudentie van de CRvB op beide terreinen een oplossing worden geboden. Dat wil niet zeggen dat bij personen met een grotere loopafstand geen rekening met deze jurisprudentie hoeft te worden gehouden, maar tot 100 meter is het dwingend voorgeschreven!

Wie problemen heeft op de afstanden gelijklopend met het openbaar vervoer komt, op basis van artikel 24 van de verordening, in aanmerking voor collectief vervoer, indien dit medisch gezien adequaat is. Dat zal het in zeer veel gevallen zijn. Uit de jurisprudentie van de CRvB blijkt dat alleen bij onbeheersbare incontinentie (hetgeen zelden voorkomt), bij ernstige gedragsproblemen of in andere uitzonderlijke situaties collectief vervoer niet adequaat geacht moet worden. In bijna alle andere situaties is collectief vervoer de eerste voorziening die in aanmerking komt voor verstrekking.

De Tweede Kamer heeft op 29 maart 2006 tijdens een Algemeen Overleg over het bovenregionaal vervoer (Valys) uitgesproken dat bij aanwezigheid van collectief vervoer geen persoonsgebonden budget hoeft te worden verstrekt, aangezien het niet de bedoeling is het collectief vervoer in gevaar te brengen (zie ook 2.3). Voor de voorzieningen die vergelijkbaar zijn met het openbaar vervoer, zoals het collectief vervoer, geldt dat uitsluitend rekening gehouden moet worden met de verplaatsingen in de directe woon- en leefomgeving. Artikel 26, lid 1 van de verordening bepaalt hierover:

"Bij de te verstrekken vervoersvoorziening wordt ten aanzien van de vervoersbehoefte ten behoeve van maatschappelijke participatie uitsluitend rekening gehouden met de verplaatsingen in de directe woon- en leefomgeving in het kader van het leven van alledag, tenzij zich een uitzonderingssituatie voordoet waarbij het gaat om een bovenregionaal contact, dat uitsluitend door de aanvrager zelf bezocht kan worden, terwijl het bezoek voor de aanvrager noodzakelijk is om dreigende vereenzaming te voorkomen."

De directe woon- en leefomgeving kan het beste beschreven worden in te bereiken bestemmingen. Het gaat om het doen van boodschappen en winkelen, het onderhouden van sociale contacten en het uitoefenen van recreatieve activiteiten in de directe woon- en leefomgeving.

Met inachtneming van de jurisprudentie van de CRvB is in het tweede lid van artikel 26 van de verordening vastgelegd, welke omvang in kilometers in het kader van de vervoersvergoeding geboden moet worden: "De te verstrekken vervoersvoorziening ten behoeve van maatschappelijke participatie door middel van lokale verplaatsingen omvat een maximum van 2000 kilometer per kalenderjaar."

Als collectief vervoer niet adequaat is of niet aanwezig is, zal een andere voorziening gekozen moeten worden. Het kan dan gaan om een voorziening in natura of een persoonsgebonden budget, als alternatief voor een voorziening in natura of een geldbedrag bedoeld voor een zelf te regelen voorziening (autokostenvergoeding, taxikostenvergoeding of rolstoeltaxikostenvergoeding).

Voor de verplaatsingen op de korte afstand kan gedacht worden aan een scootermobiel, een driewiel fiets of een persoonsgebonden budget om dergelijke voorzieningen aan te schaffen. Het persoonsgebonden budget voor vervoersvoorzieningen wordt vastgesteld op basis van de tegenwaarde van de goedkoopst adequate voorziening, indien nodig verhoogd met een bedrag voor onderhoud en reparatie, gebaseerd op het gemiddelde bedrag voor onderhoud en reparatie over het jaar voorafgaand aan het laatste volle kalenderjaar voor de toekenning van de voorziening. Dit is in artikel 6 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland vastgelegd.

5.5 Vervoerskostenvergoedingen voor auto en (rolstoel)taxi

Indien een persoon met een beperking geen gebruik kan maken van een collectief vervoerssysteem, kan worden bezien in hoeverre een tegemoetkoming in de kosten van gebruik van een (rolstoel)taxi of eigen auto een oplossing biedt. De reden dat de persoon geen gebruik kan maken van een collectief vervoerssysteem kan zijn, dat het niet aanwezig is of dat dit door de beperking niet mogelijk is. In de regel kan een persoon met beperkingen met een taxi deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Alleen in uitzonderlijke situaties zal de persoon aangewezen zijn op de eigen auto. Dit is het geval als de aard van de beperkingen het gebruik van een taxi niet mogelijk maakt.

Belangrijk is dat in het oog wordt gehouden dat de compensatieplicht van de gemeente voor vervoersvoorzieningen niet verder reikt dan verplaatsingen over een korte, regionale afstand. Als het bijvoorbeeld gaat om personen die in ernstige mate incontinent zijn, dan moet in het oog worden gehouden dat op die korte afstanden verschoning bijna nooit een rol zal spelen. Indien de auto afgeschreven is of niet meer kan worden onderhouden, zal de persoon met beperkingen gebruik moeten maken van een taxi.

In de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland is de hoogte van de vervoerskostenvergoeding vastgesteld. De gemeente voldoet aan haar compensatieplicht als zij een adequate vervoerskostenvergoeding beschikbaar stelt, die de gebruiker in staat stelt om in aanvaardbare mate deel te nemen aan het leven van alle dag. De gemaximeerde vergoeding hoeft niet voldoende te zijn om alle vervoerskosten die de persoon met beperkingen maakt, te betalen. De gemeentelijke compensatieplicht beslaat dus niet de hele vervoersbehoefte van de betrokken persoon.

Op basis van de vergoeding zoals deze in de voormelde regels is vastgelegd, kan een persoon:

- voor het gebruik van een eigen auto maximaal 2000 kilometer per kalenderjaar afleggen tegen een vergoeding van € 0,20 per kilometer;
- voor het gebruik van een taxi maximaal 2000 kilometer per kalenderjaar afleggen tegen een vergoeding van € 1,95 per kilometer;
- voor het gebruik van een rolstoeltaxi maximaal 2000 kilometer per kalenderjaar afleggen tegen een vergoeding van € 2,80 per kilometer.

De vergoeding kan in bovenwaartse zin worden bijgesteld. Dit kan alleen indien door een medisch adviseur wordt vastgesteld dat een bepaald contact noodzakelijk is om vereenzaming te voorkomen. Alleen het feit dat de persoon zegt dat dit contact wezenlijk is, is niet voldoende. Daarnaast moet het gaan om contacten die uitsluitend door persoonlijk bezoek van de persoon met beperkingen te onderhouden zijn.

Het verplaatsingsgedrag kan ook aanleiding zijn tot een bijstelling van de gemaximeerde vergoeding in neerwaartse zin. Zo'n bijstelling kan zich voordoen bij personen met beperkingen bij wie de behoefte om zich te verplaatsen afneemt of minder is dan het maximaal aantal kilometers zoals in de voormelde regels is bepaald.

Artikel 25 van de verordening en artikel 7 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland bieden de mogelijkheid een inkomensgrens te stellen voor bepaalde vervoersvoorzieningen. Afhankelijk van deze keuze - die in de gemeente Dinkelland is bepaald op 100% van de voor de persoon (aanvrager) toepasselijke bijstandsnorm - kunnen aanvragers met een inkomen boven deze grens bepaalde vervoersvoorzieningen niet krijgen. Het zijn dan de financiële tegemoetkomingen ten behoeve van de eigen auto. Bij het kunnen gebruiken van de eigen auto wordt immers voldaan aan de mogelijkheid tot zelfredzaamheid en is het compenseren vanuit de Wmo niet meer noodzakelijk.

Tot de invoering van een collectief vervoerssysteem in de gemeente Dinkelland geldt dat, indien aan een persoon met beperkingen tevens een scootermobiel in bruikleen is verstrekt, sprake is van een procentuele verlaging van de vervoersvergoeding. In artikel 8, lid 4 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland is dit als volgt vastgelegd: "De korting van 30 of 50% zoals deze, op grond van het Besluit financiële tegemoetkomingen voorzieningen gehandicapten gemeente Dinkelland 2002, wordt toegepast op de financiële vergoeding voor personen die, naast een reeds toegekende Wvg-tegemoetkoming in de kosten van het gebruik van een eigen auto of bruikleenauto, tevens recht kunnen doen gelden op een open elektrische buitenwagen (een scootermobiel) blijft, tot de invoering van Regiotaxi in de gemeente, per 1 januari 2007 bij deze personen gehandhaafd voorzover beide Wvg-voorzieningen vóór 1 januari 2007 zijn toegekend."

Deze korting wordt toegepast omdat de scootermobiel de betrokken persoon in staat stelt om zich in de directe woonomgeving (met een actieradius van ongeveer 35 km) te kunnen vervoeren. Door in het bezit te zijn van een scootermobiel wordt voor een gedeelte aan de vervoersbehoefte voldaan.

5.6 Een open elektrische buitenwagen

Een open elektrische buitenwagen is een scootermobiel. Een scootermobiel is geschikt voor het overbruggen van de kortere en middellange afstanden. Een elektrische rolstoel valt niet onder de open elektrische buitenwagens, maar onder de rolstoelen. Een scootermobiel wordt, bij verstrekking in natura, in principe in bruikleen verstrekt.

Een scootermobiel is een geschikt middel voor het overbruggen van de kortere en middellange afstanden (maximale actieradius ongeveer 35 kilometer). Bij de beoordeling of een scootermobiel een adequate oplossing is voor het mobiliteitsprobleem, dient inzicht te worden verkregen in de medische en sociale omstandigheden van de persoon met beperkingen.

Medisch gezien kan een scootermobiel als een adequate oplossing worden aangemerkt, indien de loopafstand van de persoon met beperkingen beperkt is tot 100 meter. Bij bepaalde aandoeningen kan, ter voorkoming van verergering van de klachten, een ruimere limiet dan 100 meter worden gehanteerd. Dit dient dan gemotiveerd in het medisch advies tot uitdrukking te worden gebracht.

Tijdens de indicatiestelling wordt een voorlopige inschatting gemaakt of er sprake is van een medische noodzaak voor een scootermobiel. Nagegaan moet worden of de persoon met beperkingen in staat is om:

- te lopen en zo ja, hoever;
- een scootermobiel te besturen;
- zelfstandig aan het verkeer deel te nemen.

Een belangrijke contra-indicatie is het feit dat de persoon met beperkingen over onvoldoende rijvaardigheid en verkeersinzicht beschikt. De persoon moet de scootermobiel op een dusdanige wijze kunnen besturen, dat op een verantwoorde wijze kan worden deelgenomen aan het verkeer. Tijdens het intakegesprek en de passing dient hier aandacht aan te worden besteed. Eventueel kan een vergoeding voor een beperkt aantal rijvaardigheidslessen worden verstrekt. In sommige gevallen blijkt na deze lessen dat de persoon nog steeds niet schikt over voldoende rijvaardigheid en/of verkeersinzicht. In dat geval is verstrekking van een scootermobiel niet adequaat en moet dit met de persoon worden besproken. Ook moet in dat geval de aanvraag worden afgewezen.

Een ergonomisch advies is alleen noodzakelijk, indien een aanpassing op de scootermobiel moet worden aangebracht, die de kennis van de accountmanager te boven gaat. Normaal gesproken omvat het programma van eisen de snelheid, de actieradius, de vering, de bediening en de beenruimte. Op basis hiervan vindt de selectie plaats voor een merk en type scootermobiel.

Naast de medische noodzaak is het ook noodzakelijk om de sociale omstandigheden van de persoon met beperkingen in dit kader te beoordelen. Zo moet er ook sprake zijn van een substantiële vervoersbehoefte in de directe omgeving van de woning. Dit is bijvoorbeeld het geval indien binnen een straal van 1 tot 1,5 kilometer van de woning met de scootermobiel boodschappen kunnen worden gedaan, familie kan worden bezocht en andere vrijetijdsbestedingen kunnen worden gedaan.

Aan de hand van het verplaatsingsmotief, de verplaatsingsbestemming, de frequentie van verplaatsen en de wijze van verplaatsen wordt een analyse van de vervoersbehoefte gemaakt. Op basis hiervan moet aan de volgende punten zijn voldaan:

1. de scootermobiel moet in hoofdzaak voor dagelijkse verplaatsingen worden gebruikt en niet slechts incidenteel (bijvoorbeeld alleen als het mooi en windstil weer is);
2. er moeten duidelijke gebruiksdoelen voor de scootermobiel zijn en de scootermobiel moet niet alleen bedoeld zijn voor recreatie of ontspanning. Duidelijke gebruiksdoelen zijn bijvoorbeeld het zelfstandig boodschappen doen, het dagelijks bezoek aan familie, het zelfstandig bezoeken van de markt, bank of kapper;
3. de scootermobiel moet substantieel bijdragen aan het zelfstandig functioneren van de persoon met beperkingen. Indien uitsluitend onder begeleiding gebruik kan worden gemaakt van de scootermobiel, dan is er sprake van een contra-indicatie voor het verstrekken van een scootermobiel;
4. de persoon met beperkingen dient in staat te zijn om zelfstandig aan het verkeer deel te nemen;
5. er moet sprake zijn van ruimte om de scootermobiel in of bij de woning te kunnen stallen en de persoon met beperkingen moet in staat zijn om de scootermobiel zelfstandig te stallen.

5.7 Een ander verplaatsingsmiddel

Andere verplaatsingsmiddelen die, al dan niet in combinatie met een collectief vervoerssysteem of een vervoerskostenvergoeding, verstrekt kunnen worden zijn:

- een driewiel- of vierwiel fiets;
- een tandem;
- een loopfiets.

Deze verplaatsingsmiddelen kunnen alleen worden verstrekt indien ze bedoeld zijn voor verplaatsingen in het leven van alledag. Indien deze voorzieningen alleen worden aangeschaft voor ontwikkeling en ontspanning, dan vallen deze voorzieningen niet onder de compensatieplicht van de gemeente.

5.7.1 Driewiel- of vierwiel fiets

In het kader van de Wmo kunnen geen fietsen en/of bromfietsen worden verstrekt. Deze zijn algemeen gebruikelijk. Ook een normale kinderdriewieler is algemeen gebruikelijk. Driewiel- of vierwiel fietsen die worden gebruikt door personen met een evenwichtsstoornis, personen met een verstandelijke beperking of personen met een gestoorde motoriek, kunnen op grond van de Wmo in natura of op basis van een persoonsgebonden budget worden verstrekt. Als op voorhand al duidelijk is dat de verstrekking een tijdelijk karakter heeft, dan kan de voorziening in natura worden verstrekt.

De bijzondere fiets wordt in principe in eigendom aan de persoon met beperkingen verstrekt. Bij kinderen waarbij, door de groei, een driewiel fiets in korte tijd niet meer adequaat is, wordt deze in bruikleen dan wel in de vorm van een persoonsgebonden budget verstrekt.

5.7.2 Tandem

Een tandem is een geschikt verplaatsingsmiddel voor personen met beperkingen die zonder hulp van een bestuurder niet zelfstandig tot fietsen in staat zijn, zoals een persoon met een visueel-motorische of verstandelijke beperking. De tandem mag daarbij niet alleen een rol spelen voor ontwikkeling en ontspanning.

5.7.3 Loopfiets

De loopfiets kan een goed hulpmiddel zijn voor personen met beperkingen, die voor het dagelijks verplaatsen gebruik maken van krukken of een stok, bijvoorbeeld bij versleten heup- en kniegewrichten. De persoon met beperkingen die gebruik wil maken van dit hulpmiddel, moet over een goede loopmotoriek beschikken.

Indien een loopfiets alleen binnenshuis wordt gebruikt, zal een beroep moeten worden gedaan op de AWBZ. Bij gebruik gericht op verplaatsing buiten kan op grond van de Wmo een vergoeding in natura of een persoonsgebonden budget worden verleend.

5.8 Begeleidingskosten

Voor personen die visuele beperkingen hebben, verstandelijke beperkingen hebben of lijden aan epilepsie kan het noodzakelijk zijn, dat ze bij het reizen begeleid worden. Deze personen kunnen zonder begeleider geen gebruik maken van het openbaar vervoer.

Personen met een beperking die zijn aangewezen op een begeleider kunnen een begeleiderskaart voor het openbaar vervoer bij de NS aanvragen. Een persoon die over zo'n kaart beschikt kan in het openbaar vervoer, als hijzelf wel betaalt, gratis een begeleider meenemen.

In december 1997 heeft de CRvB een uitspraak gedaan, waaruit blijkt dat de gemeente in bepaalde situaties geen vervoerskostenvergoeding hoeft toe te kennen. Als het gaat om een persoon met beperkingen die in een door de AWBZ gefinancierde instelling verblijft en deze persoon kan niet zelfstandig maar wel onder begeleiding gebruik maken van het openbaar vervoer, hoeft geen vervoerskostenvergoeding te worden toegekend. De CRvB is van mening dat de begeleiding tot de agogische taken van het gezinsvervangend huis horen. Alleen als die begeleiding leidt tot aanzienlijke meerkosten, zal de gemeente daar rekening mee moeten houden. Uitgangspunt op grond van de uitspraak van de CRvB voor de verstrekking van een vervoerskostenvergoeding is derhalve de directe woon- en leefomgeving van de persoon met beperkingen of er moet sprake zijn van dreigende vereenzaming.

5.9 Aanpassing van de eigen auto

Autoaanpassingen zijn er op gericht het gebruik van een auto voor de persoon met beperkingen mogelijk te maken. Een autoaanpassing is eerst aan de orde als alle andere vervoersvoorzieningen geen oplossing voor het mobiliteitsprobleem bieden. Een aanpassing van de eigen auto zal in de regel niet de goedkoopste adequate oplossing zijn en vormt daarom het sluitstuk van de te verstrekken vervoersvoorzieningen. Bij de beoordeling van de vraag of een autoaanpassing in het kader van de Wmo voor vergoeding in aanmerking komt, dient onder meer rekening te worden gehouden met de volgende aspecten:

- aard van de beperking(en);
- de aanwezigheid van een collectief vervoerssysteem;
- de inkomenspositie;
- andere voorwaarden voor autoaanpassing.

5.9.1 Aard van de beperking(en)

De aard van de beperking kan er voor zorgen dat de persoon niet van een collectief vervoerssysteem of van een taxi gebruik kan maken, maar zich wel in de eigen auto kan verplaatsen. Aanpassing van de eigen auto ligt dan in de rede. Bij personen met beperkingen die zich alleen in de eigen auto kunnen verplaatsen kan bijvoorbeeld worden gedacht aan personen die bedlegerig zijn. Een ernstige mate van incontinentie zal bijna nooit leiden tot het noodzakelijk zijn van een autoaanpassing, omdat het in het kader van de Wmo gaat om vrij korte ritten in de directe woonomgeving, waarbij verondersteld mag worden dat adequaat incontinentiemateriaal wordt gebruikt.

5.9.2 Collectief vervoerssysteem

In de gemeente Dinkelland is vooralsnog geen sprake van een collectief vervoerssysteem. Naar verwachting zal een collectief vervoerssysteem per 1 april 2007 in de gemeente worden ingevoerd.

5.9.3 Inkomenspositie

Bij een inkomen boven het norminkomen (zie artikel 25 van de verordening en artikel 7 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland) kan het beschikken over een eigen auto als algemeen gebruikelijk worden beschouwd. Een aanpassing aan de eigen auto is niet algemeen gebruikelijk en kan dus voor vergoeding in aanmerking komen, indien het inkomen van iemand boven het norminkomen ligt. Er moeten dan ook geen andere mogelijkheden zijn om het mobiliteitsprobleem op te lossen.

5.9.4 Andere voorwaarden voor autoaanpassing

De auto die moet worden aangepast, moet redelijk aan te passen zijn, in goede staat verkeren en niet ouder zijn dan 3 jaar, gelet op de geschatte afschrijvingstermijn van 7 jaar van een auto.

Voor de aanpassingskosten van een auto wordt een financiële tegemoetkoming verleend.

Autofaciliteiten die al standaard in auto's zijn ingebouwd, zonder dat dit invloed heeft op de prijs van de auto, kunnen niet worden vergoed. Voorbeelden hiervan zijn: driepuntsgordels, elektrische ruitenwissers, elektrisch bediende portieruiten, achterrautverwarming, neerklapbare achterbank, warmtewerend glas, buitenspiegel van binnenuit verstelbaar, automatische transmissie en derde of vijfde deur.

Autofaciliteiten die in bepaalde situaties functioneel noodzakelijk kunnen zijn voor het gebruik van een auto door personen met beperkingen zijn: airconditioning, stuurbevestiging als de stuurbevestiging af fabriek niet voldoet (dit dient per situatie te worden beoordeeld), trekhaak en verwarmde buitenspiegel.

Naast de autofaciliteiten zijn de aanpassingen die specifiek voor personen met beperkingen ontwikkeld zijn te onderscheiden in twee groepen: standaard aanpassingen en speciale aanpassingen.

Voorbeelden van standaard aanpassingen zijn:

- bedrijfsrem en opklapbaar rempedaal;
- handbedrijfsrem en segmentgas en opklapbaar rem- en gaspedaal;
- rem- en gaspedaal opklapbaar;
- rem- en stuurbevestiging;
- doorlopende handgrepen;
- handbedrijfsrem;
- tunnelbak inkorten en middenconsole aanpassen;
- slede.

Speciale aanpassingen zijn aanpassingen die minder vaak voorkomen. Speciale aanpassingen worden meestal individueel gefabriceerd, soms in kleine serie. Tot de speciale aanpassingen kan de speciale autostoel worden gerekend. De gebruiksduur van een speciale autostoel kan gesteld worden op 300.000 tot 400.000 kilometer. Voor de speciale autostoel kan geen vergoeding worden verleend, indien de aanpassing slechts een preventief karakter draagt of de standaardstoel niet aan redelijke normen voldoet.

Naast de hierboven genoemde aanpassingen zijn er voor personen met beperkingen auto's in bijzondere uitvoering beschikbaar, zoals een bestelbusje. Een bestelbusje kan een adequate voorziening zijn om kinderen met een spierziekte, die aangewezen zijn op een rolstoel, te kunnen verplaatsen. Aanpassingen aan een bestelbusje bestaan onder andere uit oprijgoten en liftsystemen. Ook hier geldt dat van een verstrekking van een dergelijke voorziening slechts sprake kan zijn, indien andere goedkopere oplossingen geen of onvoldoende uitkomst bieden.

5.10 Vervoersdoel: in beginsel alleen sociaal vervoer in de eigen woon- of leefomgeving

De compensatieplicht voor vervoer is in beginsel gericht op het sociaal vervoer, ook wel "vervoer in het kader van het leven van alledag in de directe woon- of leefomgeving" genoemd. Het gaat in de Wmo in beginsel om verplaatsingen, die de gemiddelde Nederlander in zijn/haar eigen woonomgeving maakt, zoals vervoer om boodschappen te doen, vrienden en familie te bezoeken, vervoer naar clubs en sociaal-culturele instellingen.

Voorzieningen die worden aangevraagd om zich buiten de eigen leefomgeving te kunnen verplaatsen of om voorzieningen mee te nemen, zoals aanhangers en oprijplaten voor het meenemen van scootermobielen of een meeneembare scootermobiel, vallen dan ook niet onder de compensatieplicht.

Recreatieve verplaatsingen kunnen deel uitmaken van het dagelijkse patroon van het leven van alledag. In dat geval wordt met het treffen van een Wmo-vervoersvoorziening ook met deze bestemmingen rekening gehouden.

Een vervoersvoorziening die uitsluitend wordt aangevraagd met het oog op recreatie en ontspanning, wordt niet in het kader van de Wmo verstrekt. Te denken valt hierbij aan bewoners van een AWBZ-instelling die de voorziening uitsluitend aanvragen om het vervoer van het jaarlijkse uitje te kunnen bekostigen/regelen.

Onder de Wvg is een uitgebreide jurisprudentie ontstaan uit zaken die handelden om het doel van het vervoer. Deze jurisprudentie behoudt zijn betekenis onder de Wmo en fungeert dan ook als kader voor de Wmo-compensatieplicht.

5.11 Regelgeving ten aanzien van vervoer van kinderen

Voor jongeren gelden specifieke vervoersregels, waarbij jongeren in 4 leeftijdsgroepen worden onderverdeeld:

1. kinderen jonger dan 5 jaar;
2. kinderen van 5 tot 12 jaar;
3. kinderen van 12 tot 15 jaar;
4. kinderen van 15 jaar en ouder.

5.11.1 Kinderen jonger dan 5 jaar

Kinderen jonger dan 5 jaar hebben geen vervoersprobleem. Hun ouders kunnen hen meenemen zonder dat een speciale voorziening hoeft te worden getroffen. De vervoersproblemen van deze leeftijdsgroep wijken niet zodanig af van de vervoersproblemen van de valide leeftijdsgenoten, dat er aanleiding is voor een voorziening. Situaties waarin de regel onredelijk zou werken, dienen individueel te worden beoordeeld. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn als kinderen jonger dan 5 jaar vanwege een speciale wandelwagen of rolstoel niet met het openbaar vervoer mee kunnen.

5.11.2 Kinderen van 5 tot 12 jaar

Kinderen van 5 tot 12 jaar hebben geen volledig zelfstandige verplaatsingsbehoefte. Bij het verplaatsen worden ze meestal begeleid door hun ouders. De helft van de benodigde vervoerskostenvergoeding kan derhalve voor deze categorie jongeren als een adequate vergoeding worden beschouwd.

5.11.3 Kinderen van 12 tot 15 jaar

Kinderen van 12 tot 15 jaar ontwikkelen zich in de richting van een volwassen verplaatsingsgedrag. Ze gaan steeds vaker en verder van huis. Gelet hierop kan worden volstaan met het verstrekken van $\frac{3}{4}$ deel van de benodigde vervoerskostenvergoeding.

5.11.4 Kinderen van 15 jaar en ouder

Kinderen van 15 jaar en ouder hebben een volwassen verplaatsingsgedrag en kunnen daarom in aanmerking komen voor de volledige vervoerskostenvergoeding.

5.12 Vervoersvoorziening in verband met werk

Bij de beoordeling van aanspraken op vervoersvoorzieningen wordt geen rekening gehouden met de vervoersbehoefte in verband met werk. Voor personen die in dienstbetrekking werken (en mogelijk voor zelfstandigen) zijn er voorliggende voorzieningen, zoals de voormalige voorzieningen op grond van de Wet Rea die zijn overgeheveld naar WAO/WIA, Wajong en ZW. Deze regelingen worden uitgevoerd door UWV. Werknemers die werkzaam zijn in de sociale werkvoorzieningen (Wsw) kunnen voor woon-werkverkeer op basis van de CAO van de Wsw een beroep doen op hun werkgever.

5.13 Vervoersvoorziening in verband met vrijwilligerswerk

Ook (extra) vervoersbehoefte in verband met vrijwilligerswerk is geen aanleiding voor verstrekking van vervoersvoorzieningen, zo heeft de CRvB bepaald. De CRvB gaat er vanuit, dat deze vervoerskosten door de organisatie betaald kunnen worden waarvoor het vrijwilligerswerk wordt verricht.

5.14 Vervoersvoorziening in verband met therapie, dagbehandeling/dagopvang of bezoek aan medische behandelaars

Vervoer van en naar medische behandelaars viel niet onder de Wvg en valt evenmin onder de Wmo. Het is niet te beschouwen als vervoer in het kader van het "leven van alledag". Bovendien zijn er voor bepaalde situaties voorliggende voorzieningen, zoals de Regeling Zorgverzekering. Het vervoer naar dagopvang of dagverzorging valt in principe evenmin onder de Wmo-compensatieplicht. Deze bestemmingen zijn niet te vatten onder de verplaatsingen die personen - in de regel - van dag tot dag plegen te ondernemen, hoewel er op basis van jurisprudentie spaarzaam uitzonderingen worden gemaakt. Een duidelijke lijn is daarin nog niet te ontdekken, omdat het in die uitspraken om uitzonderlijke gevallen ging. Aanvragen voor vervoersvoorzieningen met dit doel zullen daarom kritisch moeten worden beoordeeld.

Medische noodzaak, het al dan niet (overwegend) therapeutische karakter van de dagopvang en de erkenning/financiering van de dagopvang op basis van de AWBZ spelen volgens voormelde jurisprudentie een rol. Heeft de dagopvang een overwegend therapeutisch karakter, of wordt die erkend of gefinancierd op grond van de AWBZ, dan is er aanleiding om het vervoer in verband daarmee niet te beschouwen als vervoer in het kader van het leven van alledag.

5.15 Vervoersvoorziening in verband met vrijwilligerswerk met het volgen van onderwijs

Vervoer in verband met onderwijs valt evenmin onder de Wmo-compensatieplicht. Er zijn in dit verband voorliggende voorzieningen aanwezig, zoals het leerlingenvervoer op grond van de onderwijswetgeving en voorzieningen (de voormalige voorzieningen op grond van de Wet Rea) die via UWV worden verstrekt.

5.16 Vervoersvoorziening voor kinderen van ouders met een beperking

Bij de verstrekking van vervoersvoorzieningen moet rekening worden gehouden met de verzorging van kinderen door ouders met een beperking. Daarbij kan echter ook rekening worden gehouden met alternatieven voor vervoer door de ouders zelf, zo stelt de CRvB.

5.17 Vervoersvoorziening voor bewoners van AWBZ-instellingen

Op basis van artikel 2 van de Wvg werd een wettelijk onderscheid gemaakt tussen de reguliere inwoners van de gemeente en de in de gemeente woonachtige AWBZ-bewoners. Dat onderscheid werd via een ministeriële regeling, de Regeling sociaal vervoer AWBZ-instellingen, voor wat betreft vervoersvoorzieningen weer ongedaan gemaakt voor AWBZ-bewoners. Onder de Wmo is het wettelijk onderscheid tussen AWBZ-bewoners en overige Wmo-doelgroep inwoners van de gemeente komen te vervallen. Dat houdt overigens niet in dat er, in het kader van de Wmo, op gelijke wijze geoordeeld wordt ten aanzien van de vervoersbehoefte van AWBZ-bewoners.

Personen die in AWBZ-instellingen woonachtig zijn, zullen in de regel een lagere vervoersbehoefte hebben dan zelfstandig wonenden, omdat zij bijvoorbeeld niet of in mindere mate boodschappen en/of andere dagelijkse activiteiten in het kader van "het leven van alledag" hoeven te doen.

Soms wonen aanvragers in een complex waarin voorzieningen, zoals een winkel, kapper en een recreatieruimte voor diverse sociale activiteiten zijn ondergebracht of in de dichte nabijheid zijn gerealiseerd. Te denken valt met name aan verzorgingshuizen, eventueel met aanleunwoningen erbij, verpleeghuizen en andere AWBZ-instellingen. Bovendien geldt dat een aantal bestemmingen in het kader van "het leven van alledag" vervallen, omdat daarin op andere wijze wordt voorzien. Bewoners van intramurale instellingen hoeven bijvoorbeeld minder vaak boodschappen te doen, omdat de instellingen de maaltijden bereiden. Ook sommige gezamenlijke sociale activiteiten waarvoor vervoer nodig is worden, inclusief vervoer, vanuit de AWBZ-instelling georganiseerd. Met deze verminderde vervoersbehoefte dient bij de beoordeling van aanvragen voor vervoersvoorzieningen dan ook rekening te worden gehouden. Bijvoorbeeld door in individuele gevallen ervan uit te gaan dat voor bewoners van een intramurale instelling in een aanzienlijk gedeelte van hun bestemmingen in het kader van "het leven van alledag" is voorzien. Een andere mogelijkheid is, dat aan bewoners van een intramurale instelling, bijvoorbeeld op basis van het Besluit maatschappelijke ondersteuning, een gehalveerd persoonsgebonden budget voor vervoerskosten kan worden verstrekt. Indien blijkt dat er een grotere vervoersbehoefte is, moeten uitzonderingen echter mogelijk blijven.

5.18 Vervoersvoorziening in verband met vervoer van bewoners van AWBZ-instellingen

Ook hier heeft invulling plaatsgevonden op basis van jurisprudentie. Begeleidingskosten kunnen onder de compensatieplicht vallen. Bij AWBZ-bewoners kan er echter rekening worden gehouden met de agogische taak van personeel van de instelling, met name bij gezinsvervangende tehuizen. Ook bij grotere AWBZ-instellingen geldt een beperking bij de zorg- c.q. compensatieplicht ten aanzien van de begeleiding.

5.19 Vervoersvoorziening in verband met weekendvervoer van bewoners van AWBZ-instellingen

Onder de Wvg is de omvang van de zorgplicht voor AWBZ-bewoners door jurisprudentie geconcretiseerd. Uitgangspunt in het kader van de Wvg-jurisprudentie is: een gelijke zorgplicht voor AWBZ-bewoners en voor overige bewoners van de gemeente. Categoriale beperking van de omvang van de zorgplicht ingevolge de Wvg voor AWBZ-bewoners is ook op grond van de jurisprudentie mogelijk, maar daarop moeten uitzonderingen mogelijk zijn voor individuele gevallen. Naar verwachting zal de compensatieplicht onder de Wmo voor AWBZ-bewoners niet afwijken van de bestaande Wvg-jurisprudentie.

De reguliere zorgplicht in het kader van de Wvg voor vervoer houdt in, dat er in beginsel zorgplicht is voor regionaal vervoer voor AWBZ-bewoners en slechts bij wijze van uitzondering - bij dreigende vereenzaming - zorgplicht voor bovenregionaal vervoer. Bij jonge AWBZ-bewoners van grote instellingen met verstandelijke beperkingen is deze situatie onder de Wvg-jurisprudentie omgedraaid. Daarbij wordt uitgegaan van een dreigend sociaal isolement, tenzij het tegendeel kan worden aangetoond. Uitgangspunt op grond hiervan is, dat ook bovenregionaal weekendvervoer van en naar het ouderlijk huis onder de zorgplicht valt. Voor wat betreft de frequentie wordt in de Wvg-jurisprudentie uitgegaan van bezoek om en om, dus de ene week bezoek van ouders aan de instelling, de andere week bezoek van de AWBZ-bewoners aan het ouderlijk huis

Recreatief vervoer voor AWBZ-bewoners vanuit het ouderlijk huis valt niet onder de Wvg-zorgplicht, zo blijkt uit de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep. Voortzetting van deze visie door de Raad ligt in het kader van de Wmo in de rede.

5.20 Betaling van vervoerskostenvergoedingen

De betaling van de (eigen) vervoerskostenvergoedingen vindt eens per kwartaal plaats en wel in de maand volgende op het desbetreffende kwartaal. De betaling van de taxikostenvergoedingen vindt op declaratiebasis plaats. Aan het begin van elk kwartaal volgende op het kwartaal waarover de vergoeding plaatsvindt, moet de persoon met beperkingen een declaratieformulier overleggen. Aan de hand van dit formulier vindt betaling plaats. De persoon moet de bonnetjes/rekeningen van het taxibedrijf per kwartaal bijvoegen.

HOOFDSTUK 6 Verplaatsen in en om de woning: de rolstoel

6.1 Verplaatsen in en om de woning

Het verplaatsen in en om de woning is in artikel 4, lid 1, aanhef en onder b. van de Wmo vastgelegd. Dit verplaatsen in en om de woning kan op verschillende wijzen plaatsvinden: met een rollator, lopend met krukken, met een trippelstoel of met een rolstoel. Van deze voorzieningen valt, net als in de Wvg, uitsluitend de rolstoel onder de Wmo. De andere voorzieningen vallen onder andere wettelijke regelingen en zijn daarom op grond van artikel 3 van de Wmo uitgesloten.

Evenals in de Wvg is er in de Wmo vanaf gezien om een begripsomschrijving van een rolstoel te geven. Het is, ook na jaren proberen, nog steeds niet gelukt een kwalitatief goede begripsomschrijving van "een rolstoel" te formuleren.

De begripsomschrijving zoals in de Wvg gehanteerd, blijft dan ook vooralsnog als volgt in het kader van de Wmo staan: onder "rolstoel" dient te worden verstaan wat daar in het algemeen in het dagelijkse taalgebruik onder wordt verstaan. Dit houdt in dat een rolstoel een voorziening is ter verplaatsing in en om de woning en soms ook in de directe woon- en leefomgeving.

Naast rolstoelen voor verplaatsing zijn er ook rolstoelen, speciaal voor verplaatsing bij sportbeoefening, de zogenaamde sportrolstoelen.

6.2 Vormen van rolstoelvoorzieningen

Artikel 27 van de verordening bepaalt dat er vier mogelijkheden zijn om rolstoelen te verstrekken:

- een algemene rolstoelvoorziening;
- een rolstoel in natura;
- een persoonsgebonden budget te besteden aan een rolstoel;
- een persoonsgebonden budget te besteden aan een sportrolstoel.

6.3 Algemene rolstoelvoorziening

De algemene rolstoelvoorziening is met de invoering van de Wmo een nieuwe vorm van verstrekking. Deze verstrekking vorm biedt mogelijkheden voor die personen die een rolstoel niet dagelijks, maar incidenteel nodig hebben. Te denken valt hierbij aan personen die in en om de woning geen hulpmiddelen nodig hebben, of zich met andere loophulpmiddelen kunnen verplaatsen terwijl, uitsluitend tijdens een dagje uit of een middagje winkelen, de afstanden die afgelegd moeten worden te groot worden, zodat een rolstoel noodzakelijk is. Dergelijke rolstoelen worden vaak opgeklapt achter in de auto gelegd en slechts gebruikt bij de hiervoor omschreven activiteiten.

Aangezien als eis voor het in aanmerking komen voor een rolstoelvoorziening in natura of als persoonsgebonden budget gesteld wordt, dat "dagelijks zittend verplaatsen in en om de woning" noodzakelijk is en de hiervoor bedoelde personen met beperkingen daaraan niet voldoen, kan de algemene rolstoelvoorziening voor deze personen een hulpmiddel zijn.

Bij een algemene rolstoelvoorziening is het voor diegenen die daartoe het recht hebben mogelijk een rolstoel voor één of meer dagen te lenen, om de gewenste activiteiten mee uit te kunnen voeren. Afhankelijk van het door een gemeente gekozen systeem, is het ook mogelijk op bepaalde plaatsen (winkelcentra, stadscentra, centrale (bus)stations en dergelijke) dit soort rolstoelen of hiermee vergelijkbare algemene voorzieningen (de Ango-stoel bijvoorbeeld) beschikbaar te (doen) stellen. Indien personen liever zelf een dergelijke rolstoel voor incidenteel gebruik hebben, kunnen zij gewezen worden op de uitgebreide tweedehands markt rond deze rolstoelen, alsmede op de mogelijkheid om individueel een dergelijke rolstoel aan te schaffen.

Ook deze algemene rolstoelvoorziening kent een simpele "toegangstoets", weinig bureaucratie en geen eigen bijdrage. Op eenvoudige wijze kan vastgesteld worden of de wens van een dergelijke rolstoel gebruik te mogen maken geen contra-indicaties kent. In geval van twijfel kan altijd een normale aanvraagprocedure, inclusief een medisch advies, worden gevolgd. Dit kan ook als de aanvrager dit wenst, omdat een eigen rolstoel noodzakelijk wordt geacht.

In de gemeente Dinkelland is per 1 januari 2007 (nog) geen algemene rolstoelvoorziening aanwezig. Hiervoor dient te zijner tijd nieuw beleid te worden ontwikkeld.

6.4 Rolstoel in natura en in de vorm van een persoonsgebonden budget

De algemene rolstoelvoorziening zal in essentie een deel van de doelgroep adequaat kunnen bedienen. Aan personen die (veel) vaker, met name dagelijks, een rolstoel nodig hebben voor verplaatsing in en om de woning kan, op basis van het gestelde in artikel 28, lid 2 van de verordening, een rolstoel toegekend worden. Een dergelijke rolstoel kan, ingevolge artikel 27 van de verordening, aanhef en onder b. en c., als voorziening in natura en als persoonsgebonden budget worden verstrekt.

Een eigen bijdrage of een eigen aandeel in de kosten is bij rolstoelverstrekkingen niet aan de orde.

Op basis van onderzoek dient te worden bepaald of er een indicatie is voor een rolstoel en zo ja, in welke vorm. Daarbij is de wens van de aanvrager bepalend en kan een persoonsgebonden budget uitsluitend geweigerd worden, indien daarvan sprake is op basis van artikel 3 van de verordening en artikel 1, lid 2 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland.

6.5 Selectie rolstoel

Het selecteren van een rolstoel is maatwerk. De gekozen rolstoel moet passen bij de persoon met beperkingen. De persoon moet ermee overweg kunnen en de rolstoel moet niet alleen bruikbaar zijn in de omgeving waar de persoon woont, maar ook voor de activiteiten die de persoon wil ondernemen.

De selectie van een rolstoel wordt individueel bepaald. De volgende factoren spelen daarbij altijd een rol:

- het gebruik;
- het gebruiksgebied;
- de aandrijving;
- de zithouding;
- de meeneembaarheid;
- antropometrische gegevens.

Op basis van deze factoren kan een programma van eisen worden opgesteld en wordt een rolstoel geïndiceerd. Uiteindelijk wordt de goedkoopst adequate rolstoel geselecteerd.

6.5.1 Het gebruik

Onder het gebruik wordt verstaan de gebruiksfrequentie, de gebruiksduur en het gebruiksdoel.

Bij gebruiksfrequentie en gebruiksduur wordt gekeken hoe vaak de rolstoel over een bepaalde periode gebruikt wordt. Het kan zijn dat de rolstoel gedurende een jaar dagelijks zeer intensief gebruikt wordt en daarna door een andersoortige rolstoel vervangen moet worden, bijvoorbeeld een rolstoel voor een kind in de groei. Het kan ook zijn dat een rolstoel slechts twee keer per week gebruikt wordt, maar in principe voor een periode van meerdere jaren adequaat is. Bij ouderen bijvoorbeeld, bij wie de behoefte om deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk verkeer afneemt.

Voordat wordt overgegaan tot verstrekking van een rolstoel moet eerst de vraag worden beantwoord of de persoon met beperkingen zich over kleinere afstanden zelfstandig zou kunnen voortbewegen met behulp van een hulpmiddel, verstrekt op grond van andere wet- en regelgeving.

Onder kleinere afstanden vallen niet alleen de afstanden die de persoon met beperkingen loopt in de woning, maar ook de afstanden die moeten worden afgelegd om de woning, bijvoorbeeld om de burens of de straat te bereiken. De persoon kan dus best in de woning gebruik maken van een AWBZ-loophulpmiddel, maar voor het verplaatsen buitenshuis aangewezen zijn op een rolstoel. Ook dan voldoet de persoon aan de voorwaarde van in belangrijke mate aangewezen zijn op zittend verplaatsen.

Personen met beperkingen die voor hun verplaatsingen buitenshuis incidenteel gebruik maken van een rolstoel, voldoen eveneens aan de voorwaarde van in belangrijke mate aangewezen zijn op zittend verplaatsen. Zij komen dus ook in aanmerking voor verstrekking van een rolstoel in het kader van de Wmo.

Het gebruiksdoel van een rolstoel is in de eerste plaats het zich daarmee binnen en buiten het huis kunnen verplaatsen. Voor personen met beperkingen die volledig rolstoelafhankelijk zijn, heeft de rolstoel echter een multifunctioneel karakter. De rolstoel wordt in dat geval niet alleen gebruikt om zich daarmee binnen en buiten het huis te kunnen verplaatsen, maar ook om in te werken en te rusten. Bij de selectie van welk soort rolstoel voor de betrokken persoon geschikt is, moet dan ook rekening worden gehouden met de gebruiksfrequentie, de gebruiksduur en het gebruiksdoel.

6.5.2 Het gebruiksgebied

Er zijn drie gebruiksgebieden te onderscheiden: gebruik binnen, gebruik buiten en gebruik binnen en buiten. Deze gebruiksgebieden moeten bij de keus van een rolstoel worden meegewogen. Bij buitenrolstoelen worden hoge(re) eisen gesteld aan met name de stabiliteit en de manoeuvreerbaarheid van de rolstoel (het vermogen van de rolstoel om hellingen en drempels te nemen). Bij rolstoelen voor binnenshuis gelden met name eisen als een beperkte draaicirkel en zodanige afmetingen dat eenvoudig transfers te maken zijn.

6.5.3 De aandrijving

De aandrijving van een rolstoel kan gebeuren door het eigen lichaam, door het bedienen van een aandrijfmechanisme en/of door het voortduwen van anderen. Afhankelijk van de fysieke mogelijkheden en de leef- en woonsituatie van de persoon met beperkingen zal gekozen worden voor een bepaalde aandrijving. Als gekozen wordt voor een duwwandelwagen is het noodzakelijk om na te gaan of de begeleider van de rolstoelgebruiker over voldoende kracht en uithoudingsvermogen beschikt om de rolstoelgebruiker, ook over langere afstanden, voort te duwen. Bij de selectie van de rolstoel moet in dat geval, in verband met de hoogte van de duwhandvatten, rekening worden gehouden met de lengte van de begeleider.

Bij het verstrekken van een duwwandelwagen moet duidelijk zijn dat de persoon met beperkingen niet in staat is om, met behulp van de hoepels, de rolstoel zelf voort te bewegen. Indien de persoon nog enigszins in staat is om de rolstoel zelf voort te bewegen, is het verstrekken van een rolstoel met hoepels het overwegen waard. Op die manier wordt de persoon bij het zich verplaatsen niet volledig afhankelijk van een begeleider. Daarnaast zijn hoepelrolstoelen gemakkelijker herinzetbaar.

6.5.4 De zithouding

De zithouding is niet alleen afhankelijk van de functionele beperkingen, maar ook van de activiteiten die vanuit de rolstoel worden ondernomen. Bij een binnenrolstoel bijvoorbeeld moet de persoon met beperkingen onder andere vanuit een rolstoel zichzelf kunnen verzorgen, het huishouden kunnen doen en transfers kunnen maken naar het toilet en het bed.

6.5.5 De meeneembaarheid

Indien de persoon met beperkingen de rolstoel vaak moet transporteren, dan moet de rolstoel eenvoudig ingeklapt en opgevouwen of gedemonteerd kunnen worden.

6.5.6 Antropometrische gegevens

De rolstoel moet worden aangemeten aan de lichaamsmaten van de persoon met beperkingen. Dit is belangrijk voor het zitcomfort, maar ook voor het optimale gebruik van de rolstoel. Een voorbeeld is de onderbeenlengte. De zithoogte van een rolstoel hangt onder andere samen met de onderbeenlengte.

6.6 Soort rolstoel

Rolstoelen zijn grofweg onder te verdelen in drie types:

- handbewogen rolstoelen;
- elektrische rolstoelen;
- sportrolstoelen.

Op basis van het programma van eisen kan een bepaald type en merk rolstoel worden geselecteerd en geïndiceerd. Bij de selectie van een rolstoel wordt gebruik gemaakt van het Handboek kwaliteit en bruikbaarheid van de KBOH (Stichting Kwaliteits- en BruikbaarheidsOnderzoek van Hulpmiddelen voor personen met beperkingen en ouderen).

In voormeld handboek van de KBOH zijn hulpmiddelen te vinden met een keurmerk. De rolstoelen uit het kernassortiment van de leverancier(s) van de rolstoelen waarmee de gemeente een overeenkomst heeft afgesloten, voldoen hieraan.

Bij de passing voor de rolstoel zijn de accountmanager en/of de indiceerder van de adviesinstantie aanwezig, ter vaststelling dat de gekozen rolstoel aan het kenmerk voldoet en de goedkoopst adequate voorziening is.

6.7 Verstreking in natura

De rolstoelen worden in principe in natura in bruikleen aan de persoon met beperkingen verstrekt. De gemeente koopt de rolstoelen bij de leverancier (of bij één van de leveranciers) waarmee een overeenkomst is afgesloten.

Bij aflevering van de rolstoel dient door de persoon met beperkingen een bruikleenovereenkomst te worden ondertekend, waarin de persoon zich onder meer verplicht om de rolstoel in te leveren wanneer er geen gebruik meer van wordt gemaakt. Bij inlevering wordt de rolstoel in depot opgeslagen, zodat deze kan worden herverstrekt.

6.8 Verstreking in de vorm van een persoonsgebonden budget

Rolstoelen kunnen als voorziening eveneens in de vorm van een persoonsgebonden budget aan de persoon met beperkingen worden verstrekt. Met inachtneming van het gestelde bij punt 2.3.3 wordt het persoonsgebonden budget voor een rolstoel vastgesteld als tegenwaarde van de goedkoopst adequate voorziening, verhoogd met het gemiddelde bedrag voor onderhoud en reparatie voor vergelijkbare rolstoelen over het jaar voorafgaand aan het laatste volle kalenderjaar. Dit is in artikel 9 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland vastgelegd. Afhankelijk van de soort rolstoel geldt bij deze vorm van verstreking een gebruiksduur zoals in de tabel bij 2.3.3 vermeld.

6.9 Onderhoud, reparatie en verzekering

Een rolstoelvoorziening (zie ook bij 6.8) bestaat mede uit een tegemoetkoming in de kosten van onderhoud en reparatie. Een uitzondering hierop staat vermeld in de bruikleenovereenkomst. Voor reparaties kan de persoon met beperkingen contact met de leverancier opnemen.

Zelfbewegers (dat wil zeggen duw- en handbewogen rolstoelen) vallen onder de WA-verzekering van de persoon met beperkingen. Voor het gebruik van elektrische rolstoelen en scootermobielen op de openbare weg is een bromfietsverzekering verplicht. Door de afdeling Maatschappelijke Zorg wordt voor deze voorzieningen een WA-verzekering afgesloten.

6.10 Sportrolstoel

Ingevolge artikel 28, lid 3 van de verordening komt een persoon met beperkingen voor een tegemoetkoming in de kosten van een sportrolstoel in aanmerking, indien sportbeoefening zonder sportrolstoel onmogelijk is door aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek. Hiermee wordt het ook voor niet-rolstoelgebruikers mogelijk gemaakt via een sportrolstoel aan sport te kunnen doen.

Het gebruik van een sportrolstoel voor teamsporten is helder. Daarnaast zijn er ook individuele sporten (marathon bijvoorbeeld), die tot een verzoek van een persoon met beperkingen zullen leiden om beperkingen voor een tegemoetkoming in de kosten van een sportrolstoel in aanmerking te komen. Recreatieve activiteiten worden niet onder sport gerekend. Een aanvraag voor een tegemoetkoming in de kosten van een sportrolstoel om in de natuur te zijn, moet dan ook worden afgewezen. In verband hiermee kan van een tegemoetkoming in de kosten in principe slechts sprake zijn, indien de persoon met beperkingen actief lid is van een (gehandicapten)sportvereniging, hoewel dat lidmaatschap ook niet alles hoeft te zeggen in relatie tot het feitelijke gebruik van de sportrolstoel.

Bij een aanvraag kan het nuttig zijn de persoon met beperkingen erop te wijzen, dat bij veel (gehandicapten)sportverenigingen de mogelijkheid aanwezig is om een sportrolstoel te lenen, zodat eerst - zonder veel kosten - kan worden uitgetoetst of een bepaalde sport, tezamen met de sportrolstoel, ook bij de persoon past. Hiermee kan mogelijk voorkomen worden dat een voor een bepaalde sport aangeschafte (dure) sportrolstoel uiteindelijk niet of nauwelijks door die persoon wordt gebruikt.

In artikel 1, lid 4 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland is bepaald dat:

- een sportrolstoel uitsluitend als persoonsgebonden budget wordt verstrekt;
- het budget € 2.500,00 bedraagt;
- dit bedrag als tegemoetkoming in de aanschaf en het onderhoud van een sportrolstoel voor een periode van 3 jaar is bedoeld.

In uitzonderlijke situaties, waarin bijvoorbeeld een elektrische rolstoel noodzakelijk is voor sport kan, met behulp van een beroep op de hardheidsclausule in de verordening, eventueel een hoger bedrag worden verstrekt. Een dergelijke situatie kan zich voordoen indien, op grond van het inkomen van de persoon met beperkingen, de aanschaf van een elektrische sportrolstoel met een persoonsgebonden budget overeenkomstig het voormelde artikel niet mogelijk blijkt te zijn. Een uitgebreide individuele beoordeling is in dat geval noodzakelijk.

Topsport zal, net als bij valide personen, vaak hoge uitgaven vergen voor sporthulpmiddelen. De Wmo en de daarop gebaseerde regelingen voorzien daar niet in. Voor topsporters maakt dit een beroep op sponsoring noodzakelijk.

De enige sportvoorziening die in het kader van de Wmo wordt verstrekt is de sportrolstoel. Net als in de Wvg is in de Wmo voor deze beperking gekozen. Bij de Wvg is deze voorziening als uitzondering vanuit de AAW meegenomen. Dit gebeurt nu weer vanuit de Wvg naar de Wmo. Volgens vaste jurisprudentie van de CRvB is in de Wvg terecht sprake van deze beperking. Nu bij invoering van de Wmo geen extra geld beschikbaar is gekomen om eventueel ruimere sportvoorzieningen te verstrekken, is de beperking van de verstrekking van sportvoorzieningen vanuit de Wvg op gelijke wijze in de Wmo opgenomen.

6.11 Aanspraak op rolstoelvoorzieningen door AWBZ-bewoners

Bewoners van AWBZ-instellingen die ingevolge artikel 5 van de Wet toelating zorginstellingen zijn erkend, komen ingevolge artikel 29 van de verordening slechts voor een rolstoel in aanmerking, indien zij vanuit de AWBZ geen rolstoel krijgen. Hiervan zal sprake zijn als artikel 15 van het Besluit zorgaanspraken AWBZ (Bza) van toepassing is. Dit artikel luidt als volgt:

1. Voorzover gepaard gaande met verblijf in dezelfde instelling, omvat de zorg, bedoeld in de artikelen 8, 13 en 14, tevens:
  - a. geneeskundige zorg van algemeen medische aard, niet zijnde paramedische zorg;
  - b. farmaceutische zorg;
  - c. hulpmiddelen, noodzakelijk in verband met de in de instelling gegeven zorg;
  - d. tandheelkundige zorg;
  - e. kleding, verband houdende met het karakter en de doelstelling van de instelling;
  - f. het individueel gebruik van een rolstoel.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid omvat niet het verkrijgen van onderwijs, kleedgeld en zakgeld.

De zorg als bedoeld in de artikelen 8, 13 en 14 van het Bza bestaat uit de functie behandeling, ziekenhuiszorg en revalidatiezorg. Dit betekent dat de combinatie van verblijf en behandeling, ontvangen in dezelfde instelling, het verblijf in een ziekenhuis en/of het verblijf in een revalidatiecentrum redenen zijn om een rolstoel vanuit de AWBZ te ontvangen.

Een persoon die vanuit een ziekenhuis of revalidatiecentrum terug naar huis gaat en in verband hiermee een rolstoel als voorziening nodig heeft, kan daarvoor een aanvraag in het kader van de Wmo indienen. Het bepaalde in voormelde artikelen is in deze situatie niet aan de orde.

Door ontwikkelingen als extramuralisering zijn er steeds meer voorzieningen ontstaan, waarbij het niet zonder meer duidelijk is of er sprake is van een toegelaten AWBZ-instelling. In dat geval zal moeten worden nagegaan of op de betrokken persoon het bepaalde in artikel 15 van het Bza van toepassing is. Bij de zorgaanbieder van de persoon en/of bij het zorgkantoor kan daar informatie over ingewonnen worden.

HOOFDSTUK 7 Het medisch advies

7.1 Inleiding

Bij toekenning van voorzieningen op grond van de Wvg of bij indicatiestelling ten behoeve van de functie Huishoudelijke Verzorging AWBZ was het begrip "medische noodzaak" doorslaggevend. Uit de jurisprudentie van de CRvB op beide terreinen blijkt, dat die medische noodzaak in de ogen van de CRvB noodzakelijk is om voorzieningen te verstrekken. Dit heeft tot gevolg dat het inwinnen van een medisch advies van een onafhankelijk sociaal medisch adviseur, ook bij de verstrekking van voorzieningen in de Wmo (waarin de Wvg en de Huishoudelijke Verzorging AWBZ zijn opgegaan), van cruciaal belang is.

In de verordening heeft dat vorm gekregen in met name lid 2 van artikel 32 waarin, ten aanzien van advisering het volgende is bepaald:

"Het college vraagt een door hem daartoe aangewezen instantie om advies indien:

- a. de gevraagde voorziening om medische redenen wordt afgewezen;
- b. het college dat overigens gewenst vindt.

De toelichting op dit artikel vermeldt, voorzover relevant, met betrekking tot advisering het volgende:

"In tegenstelling tot hetgeen in de Wvg was bepaald is in de Wmo niet geregeld dat er een adviseur benoemd moet worden. Advies zal in het kader van de uitvoering van de Wmo niettemin onontbeerlijk zijn. In verband hiermee zal de gemeente één of meer adviseurs dienen aan te wijzen om in het kader van de Wmo advies uit te brengen zoals in dit artikel bedoeld. In de verordening wordt niet opgenomen wie de adviseur is. Er kan immers sprake zijn van meer adviseurs in verschillende, zelfs wisselende situaties, hetgeen een eenduidige vermelding onmogelijk maakt.

Met name wanneer de aard van de aandoening niet echt duidelijk is, is advies feitelijk onontbeerlijk. Soms kan een op het oog eenvoudige aanvraag leiden tot een stroom van verdere aanvragen, zonder dat duidelijk is wat iemand mankeert. Dat kan bij verstrekking van voorzieningen zelfs tot invaliderende effecten voor de aanvrager en onnodige kosten voor de gemeente leiden. Dit probleem speelt in het bijzonder bij een aantal zogeheten (medisch) moeilijk objectiveerbare aandoeningen: (m)moa's.

Bij een eerste aanvraag verdient het dan ook voorkeur advies van een daartoe door het college aangewezen instantie te vragen, indien de aanvraag dan wel onduidelijkheden ten aanzien van de aard van de beperkingen daartoe aanleiding geven. Dit bijvoorbeeld om te kunnen beoordelen of het wellicht om een progressief ziektebeeld gaat waarbij, vooruitlopend op dit proces, reeds eerder ingrijpendere maatregelen getroffen dienen te worden dan op het moment van de aanvraag nodig lijkt. Doorslaggevend is echter dat zoveel mogelijk vanaf het begin duidelijk geobjectiveerd wordt wat er medisch gezien speelt bij de aanvrager dan wel bij degene voor wie de aanvraag wordt ingediend. Het spreekt voor zich dat bij de overgang van de voorzieningen van de AWBZ en de Wvg naar de Wmo voor de desbetreffende personen niet van eerste aanvraag gesproken kan worden. Van eerste aanvraag is sprake indien niet eerder een aanvraag om een voorziening op grond van de Wvg of Wmo bij de gemeente is ingediend en bij de persoon het overgangsrecht zoals hiervoor bedoeld niet van toepassing is."

De toelichting op het tweede lid van voormeld artikel is als volgt:

"Een afwijzing om medische redenen zoals onder a. bedoeld kan uitsluitend op basis van een medisch advies van een daartoe door het college aangewezen instantie als bedoeld in het eerste lid van dit artikel. Op grond van het bepaalde onder b. vraagt het college advies, indien dat overigens gewenst wordt geacht. Het zal duidelijk zijn dat hier een scala aan argumenten op te voeren valt. Door deze bepaling is het te allen tijde mogelijk om advies te vragen, dus ook bij een eerste aanvraag. Het is verstandig hierbij te (kunnen) motiveren waarom advies gevraagd wordt. Dit met het oog op een eventuele beroepsprocedure, waarin het motiveringsbeginsel een rol zou kunnen spelen."

7.2 Toepassing artikel 32 verordening

Het eerste lid van dit artikel biedt de basis voor een zorgvuldig onderzoek om te bepalen of er al dan niet sprake is van medische noodzaak. Uit de jurisprudentie blijkt dat, indien een aanvrager geen medewerking verleent, de aanvraag mag worden afgewezen op grond van de onmogelijkheid voldoende onderzoek te doen. Voorwaarde daarbij is, dat het inderdaad zo is dat zonder dit onderzoek de medische noodzaak niet vast te stellen is. Er zal dus altijd beoordeeld moeten worden, of eventueel op een andere wijze de medische noodzaak vastgesteld kan worden. Dit dient in de rapportage tot uiting te komen.

Met betrekking tot het tweede lid, onder a. van dit artikel geldt dat, indien een aanvraag om medische reden wordt afgewezen en een medisch adviseur is daarbij niet om advies gevraagd, volgens vaste jurisprudentie ervan uit dient te worden gegaan dat in dat geval het besluit als onvoldoende gemotiveerd door de rechter wordt vernietigd. Daarom is bij de toelichting op dit tweede lid (zie ook bij 7.1) nadrukkelijk opgenomen dat een afwijzing om medische redenen uitsluitend mogelijk is op basis van een medisch advies van een daartoe door het college aangewezen instantie.

Op grond van het gestelde in het tweede lid, onder b. van dit artikel kan er altijd aanleiding gezien worden om, naar aanleiding van een aanvraag, medisch advies te vragen. Dan kan bij een progressief ziektebeeld, maar zeker ook bij medisch moeilijk te objectiveren aandoeningen. Een en ander zal per individuele situatie beoordeeld moeten worden. Bij twijfel dient altijd een medisch advies te worden gevraagd.

In het derde lid van dit artikel is bepaald dat die gegevens die noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de aanvraag verschaft moeten worden aan het college. Hierbij kan gedacht worden aan medische gegevens, maar ook aan financiële gegevens of aan medische indicatiegegevens op grond van de AWBZ. Bij medische gegevens komt het frequent voor dat informatie van de behandelende arts of specialist noodzakelijk is. Dit kan - zeker als dit schriftelijk moet - geruime tijd in beslag nemen. Dat werkt vertragend op de doorlooptermijn van de aanvraag. In dit soort situaties kan, met inschakeling van de aanvrager, vaak sneller over de benodigde gegevens beschikt worden, met name indien de aanvrager aangeeft welk (grote) belang hij heeft bij de verstrekking van de gevraagde informatie aan de medisch adviseur.

Overigens mag het opvragen van medische gegevens bij de behandelende arts of specialist uitsluitend plaatsvinden met toestemming van de aanvrager. Daarbij dient in de verklaring opgenomen te worden welke medisch adviseur de gegevens opvraagt, bij welke behandelaren de gegevens opgevraagd worden en om welke gegevens en met welk doel de informatie wordt gevraagd.

In het vierde lid is vastgelegd dat bij de advisering de systematiek zoals neergelegd in de International Classification of Functions, Disabilities and Impairments, de zogenaamde ICF classificatie, gebruikt moet worden. Deze classificatie houdt het volgende in: "De ICF is een classificatie van het menselijk functioneren. De classificatie is systematisch geordend in gezondheidsdomeinen en met de gezondheid verband houdende domeinen. Op elk niveau zijn de domeinen verder gegroepeerd op grond van gemeenschappelijke kenmerken en in een zinvolle ordening geplaatst." ⁵

Van de zeer uitgebreide ICF⁶ zijn met name de lijsten met "functies" en "activiteiten en participatie" van belang. Daarom zijn deze lijsten als bijlage bij dit hoofdstuk toegevoegd. De adviseur dient op de volgende wijze van de ICF gebruik te maken: Door de adviseur wordt allereerst aangegeven om welke stoornissen het bij de aanvrager gaat (de ICF is gericht op functiestoornissen). Het gaat daarbij met name om de zogenaamde classificatie op het tweede niveau en dan met name in de vorm van de op het tweede niveau aangegeven functies. Een lijst van deze functies is opgenomen in bijlage 1 bij dit hoofdstuk.

Op grond van de ICF dienen alleen die functies genoemd te worden, die relevant zijn voor de aanvraag omdat een volledig overzicht geen meerwaarde heeft. Indien dat wel het geval is, moeten ook niet direct relevante functies worden aangegeven. Het volgende is hierbij van belang: Problemen met functies leiden tot stoornissen bij activiteiten en participatie. Het is op dit niveau dat de compensatie op basis van de Wmo plaats zal moeten vinden. Ook bij de vermelding van deze stoornissen in "activiteiten en participatie" zal gebruik gemaakt worden van het begrippenkader van de ICF. De indeling van activiteiten en participatie is als bijlage 2 bij dit hoofdstuk opgenomen.

Samengevat betekent toepassing van de ICF dat de medisch adviseur, in het licht van de aanvraag, de stoornis en de daaruit volgende beperkingen - evenals de mate van die beperkingen - dient te vermelden, gerelateerd aan de mogelijke compensatie of de te verstrekken voorzieningen, waarbij het vocabulaire van de ICF wordt gebruikt. Het hieruit voortvloeiende medisch advies wordt door het college beoordeeld en leidt tot (gedeeltelijke) toekenning of afwijzing van de aangevraagde compensatie/voorziening.

---

⁵ Uit Nederlandse vertaling van de 'International Classification of Functioning, Disability and Health Compilatie, blz. 22, dit is een toelichting op de ICF, zie <http://www.rivm.nl/who-fic/in/ICFwebuitgave.pdf>

⁶ <http://www.rivm.nl/who-fic/ICD-O-3.htm>

<p>HOOFDSTUK 1 - Mentale functies.</p> <p><i>Algemene mentale functies</i> Bewustzijn Oriëntatie Intellectuele functies Globale psychosociale functies Temperament en persoonlijkheid Energie en driften Slaap Algemene mentale functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Specifieke mentale functies</i> Aandacht Geheugen Psychomotorische functies Stemming Perceptie Denken Hogere cognitieve functies Mentale functies gerelateerd aan taal Mentale functies gerelateerd aan rekenen Bepalen sequentie bij complexe bewegingen Ervaren van zelf en tijd Specifieke mentale functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Mentale functies, anders gespecificeerd Mentale functies, niet gespecificeerd</p> <p>HOOFDSTUK 2 - Sensorische functies en pijn</p> <p><i>Visuele en verwante functies</i> Visuele functies Functies van aan oog verwante structuren Gewaarwordingen van oog en verwante structuren Visuele en verwante functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Hoofrfuncties en vestibulaire functies</i> Hoofrfuncties Vestibulaire functies Gewaarwordingen gepaard gaande met hoofrfuncties en vestibulaire functies Hoofrfuncties vestibulaire functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Andere sensorische functies</i> Smaak Reuk Propriocepsis Tast Sensorische functies verwant aan temperatuur en andere stimuli Andere sensorische functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Pijn</i> Pijngewaarwording Pijngewaarwording, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Sensorische functies en pijn, anders gespecificeerd Sensorische functies en pijn, niet gespecificeerd.</p>	<p>HOOFDSTUK 3 - Stem en spraak</p> <p><i>Stem</i> Articulatie Vloeiendheid en ritme van spreken Alternatieve vormen van stemgebruik Stem en spraak, anders gespecificeerd Stem en spraak, niet gespecificeerd</p> <p>HOOFDSTUK 4 - Functies van hart en bloedvatensstelsel. Hematologisch en afweersysteem en ademhalingsstelsel</p> <p><i>Functies van hart en bloedvatensstelsel</i> Hartfuncties Functies van bloedvaten Bloeddruk Functies van hart en bloedvatensstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Functies van hematologisch systeem en afweersysteem</i> Functies van hematologisch systeem Functies van afweersysteem Functies van hematologisch systeem en afweersysteem, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Functies van ademhalingsstelsel</i> Ademhaling Functies van ademhalingsspieren Functies van ademhalingsstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Andere functies en gewaarwordingen van hart en bloedvatensstelsel en ademhalingsstelsel</i> Andere ademhalingsfuncties Inspanningstolerantie Gewaarwordingen gepaard gaande met cardiovasculaire en respiratoire functies Andere functies en gewaarwordingen van hart en bloedvatensstelsel en ademhalingsstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Functies van hart en bloedvatensstelsel, hematologisch systeem, afweersysteem en ademhalingsstelsel, anders gespecificeerd Functies van hart en bloedvatensstelsel, hematologisch systeem, afweersysteem en ademhalingsstelsel, niet gespecificeerd</p> <p>HOOFDSTUK 5 - Functies van spijsverteringsstelsel, metabool- en hormoonstelsel</p> <p><i>Opname van voedsel</i> Vertering Assimilatie Defecatie Handhaving lichaamsgewicht Gewaarwordingen verband houdend met spijsverteringsstelsel Functies van spijsverteringsstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p>
--	--

Functies van metabool stelsel en hormoonstelsel

Algemene metabole functies
Water-, mineraal- en elektrolytenbalans
Thermoregulatorische functies
Functies van endocriene klieren
Functies van metabool stelsel en hormoonstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd
Functies van spijsverteringsstelsel, metabool stelsel en hormoonstelsel, anders gespecificeerd
Functies van spijsverteringsstelsel, metabool stelsel en hormoonstelsel, niet gespecificeerd

HOOFDSTUK 6 - Functies van urogenitaal stelsel en reproductieve functies**Functies gerelateerd aan urine**

Productie en opslag van urine
Functies gerelateerd aan urinelozing
Gewaarwordingen gepaard gaande met urinelozing
Functies gerelateerd aan urine, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd

Genitale en reproductieve functies

Seksuele functies
Functies gerelateerd aan menstruatie
Functies gerelateerd aan voortplanting
Gewaarwordingen gepaard gaande met genitale en reproductieve functies
Genitale en reproductieve functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd
Functies van urogenitaal stelsel en reproductieve functies, anders gespecificeerd
Functies van urogenitaal stelsel en reproductieve functies, niet gespecificeerd

HOOFDSTUK 7 - Functies van bewegingssysteem en aan beweging verwante functies**Functies van gewrichten en botten**

Mobiliteit van gewrichten
Stabiliteit van gewrichten
Mobiliteit van botten
Functies van gewrichten en botten, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd

Spierfuncties

Spiersterkte
Spiertonus
Spieruithoudingsvermogen
Spierfuncties, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd

Bewegingsfuncties

Motorische reflexfuncties
Onwillekeurige bewegingsreacties
Controle van willekeurige bewegingen
Onwillekeurige bewegingen
Gangpatroon
Gewaarwordingen verband houdend met spieren en bewegingsfuncties
Bewegingsfuncties, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd
Functies van bewegingssysteem en aan beweging verwante functies, anders gespecificeerd
Functies van bewegingssysteem en aan beweging verwante functies, niet gespecificeerd

HOOFDSTUK 8 - Functies van huid en verwante structuren**Functies van de huid**

Beschermende functies van huid
Herstelfuncties van huid
Andere functies van huid
Gewaarwording verband houdend met huid
Functies van huid, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd

Functies van haren en nagels

Functies van haar
Functies van nagels
Functies van haren en nagels, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd
Functies van huid en verwante structuren, anders gespecificeerd
Functies van huid en verwante structuren, niet gespecificeerd

<p>HOOFDSTUK 1 - Leren en toepassen van kennis</p> <p><i>Doelbewust gebruiken van zintuigen</i> Gadeslaan Luisteren Doelbewust gebruiken van andere zintuigen Doelbewust gebruiken van zintuigen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Basaal leren</i> Nadoen Herhalen Leren lezen Leren schrijven Leren rekenen Ontwikkelen van vaardigheden Basaal leren, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Toepassen van kennis</i> Richten van aandacht Denken Lezen Schrijven Rekenen Oplossen van problemen Besluiten nemen Toepassen van kennis, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Leren en toepassen van kennis, anders gespecificeerd Leren en toepassen van kennis, niet gespecificeerd</p> <p>HOOFDSTUK 2 - Algemene taken en eisen</p> <p><i>Ondernemen van enkelvoudige taak</i> Ondernemen van meervoudige taken Uitvoeren van dagelijkse routinehandelingen Omgaan met stress en andere mentale eisen Algemene taken en eisen, anders gespecificeerd Algemene taken en eisen, niet gespecificeerd</p> <p>HOOFDSTUK 3 - Communicatie</p> <p><i>Communiceren - begrijpen</i> Begrijpen van gesproken boodschappen Begrijpen van non-verbale boodschappen Begrijpen van formele gebarentaal Begrijpen van geschreven boodschappen Communiceren - begrijpen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Communiceren – zich uiten</i> Spreken Zich non-verbaal uiten Zich uiten via formele gebarentaal Schrijven van boodschappen Communiceren - zich uiten, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Conversatie en gebruik van communicatie-apparatuur en -technieken</i> Converseren Bespreken</p>	<p>Gebruiken van communicatieapparatuur en -technieken Communicatie, anders gespecificeerd Communicatie, niet gespecificeerd</p> <p>HOOFDSTUK 4 - Mobiliteit</p> <p><i>Veranderen en handhaven van lichaamshouding</i> Veranderen van basale lichaamshouding Handhaven van lichaamshouding Uitvoeren van transfers Veranderen en handhaven van lichaamshouding, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Dragen, verplaatsen en manipuleren van iets of iemand</i> Optillen en meenemen Verplaatsen van iets of iemand met onderste extremiteiten Nauwkeurig gebruiken van hand Gebruiken van hand en arm Dragen, verplaatsen en manipuleren van iets of iemand, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Lopen en zich verplaatsen</i> Lopen Zich verplaatsen Zich verplaatsen tussen verschillende locaties Zich verplaatsen met speciale middelen Lopen en zich verplaatsen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Zich verplaatsen per vervoermiddel</i> Gebruiken van vervoermiddel Besturen Rijden op dieren als vervoermiddel Zich verplaatsen per vervoermiddel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Mobiliteit, anders gespecificeerd Mobiliteit, niet gespecificeerd</p> <p>HOOFDSTUK 5 - Zelfverzorging</p> <p><i>Zich wassen</i> Verzorgen van lichaamsdelen Zorgdragen voor toiletgang Zich kleden Eten Drinken Zorgdragen voor eigen gezondheid Zelfverzorging, anders gespecificeerd Zelfverzorging, niet gespecificeerd</p> <p>HOOFDSTUK 6 - Huishouden</p> <p><i>Verwerven van benodigdheden</i> Verwerven van woonruimte Verwerven van goederen en diensten Verwerven van benodigdheden, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p>
--	---

<p>Huishoudelijke taken Bereiden van maaltijden Huishoudelijke taken, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Huishouden doen</p> <p>Verzorgen van wat bij huishouden behoort en assisteren van andere personen Verzorgen van wat bij huishouden behoort Assisteren van andere personen Verzorgen van wat bij huishouden behoort en assisteren van andere personen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Huishouden, anders gespecificeerd Huishouden, niet gespecificeerd</p> <p>HOOFDSTUK 7 - Tussenmenselijke interacties en relaties</p> <p>Algemene tussenmenselijke interacties Basale tussenmenselijke interacties Complexe tussenmenselijke interacties Omgaan met onbekenden Formele relaties Informeel sociale relaties Familiërelaties Intieme relaties Bijzondere tussenmenselijke relaties, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Tussenmenselijke interacties en relaties, anders gespecificeerd Tussenmenselijke interacties en relaties, niet gespecificeerd</p> <p>HOOFDSTUK 8 - Belangrijke levensgebieden</p> <p>Informele opleiding Voorschoolse opleiding Schoolse opleiding Beroepsopleiding Hogere opleiding Opleiding, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p>Beroep en werk Werkend leren Verwerven, behouden en beëindigen van werk Betaald werk Onbetaald werk Beroep en werk, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p>Economisch leven Basale financiële transacties Complexe financiële transacties Economische zelfstandigheid Economische leven, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Belangrijke levensgebieden, anders gespecificeerd Belangrijke levensgebieden, niet gespecificeerd</p>	<p>HOOFDSTUK 9 - Maatschappelijk, sociaal en burgerlijk leven</p> <p>Maatschappelijk leven Recreatie en vrije tijd Religie en spiritualiteit Mensenrechten Politiek en burgerschap Maatschappelijk, sociaal en burgerlijk leven, anders gespecificeerd Maatschappelijk, sociaal en burgerlijk leven, niet gespecificeerd.</p>
---	---

HOOFDSTUK 8 Het verkrijgen van voorzieningen en het motiveren van besluiten

8.1 Inleiding

Een aanvraag om een Wmo-voorziening moet worden ingediend bij de gemeente waar de persoon met een beperkingen woont of, met andere woorden, zijn hoofdverblijf heeft. Dit wordt gecontroleerd in de gemeentelijke basisadministratie. Daarnaast moet de persoon met beperkingen zelfstandig wonen en niet in een AWBZ-instelling verblijven.

Als de persoon met een beperkingen in een AWBZ-instelling verblijft, dan heeft hij geen recht op een voorziening in het kader van de Wmo. Bewoners van een verzorgingshuis, verpleeghuis of gezinsvervangend huis komen wel in aanmerking voor een vervoersvoorziening of een rolstoel op grond van de Wmo.

Een voorziening wordt uitsluitend verstrekt op aanvraag. Om tot een aanvraag te komen, zijn verschillende manieren mogelijk, waarbij de volgende procedures gelden:

- **Mondeling verzoek aan de accountmanager aan de balie in het gemeentehuis**
De accountmanager vult een intakeformulier in en geeft een aanvraagformulier mee. De accountmanager spreekt af wanneer het aanvraagformulier wordt ingeleverd, waarbij een afspraak voor een huisbezoek kan worden gemaakt. Bij een huisbezoek wordt het aanvraagformulier gelijktijdig ingenomen. De accountmanager controleert daarbij de op het aanvraagformulier vermelde gegevens op volledigheid en juistheid.
- **Telefonisch verzoek of een verzoek per e-mail**
De accountmanager maakt een afspraak met de aanvrager in het gemeentehuis of voor een huisbezoek.
- **Verzoek per brief**
Als per brief om een voorziening wordt verzocht en zijn de gegevens van de aanvrager reeds bekend bij de afdeling Maatschappelijke Zorg, dan wordt een intakeformulier ingevuld, een afspraak gemaakt en een aanvraag bevorderd. In andere situaties wordt eveneens een intakeformulier ingevuld, gaat de accountmanager eventueel bij de aanvrager op huisbezoek en wordt een aanvraagformulier uitgereikt/ingevuld.
- **Verzoek via een gemachtigde**
De algemene regel is dat een persoon zelf moet aanvragen. De mogelijkheid bestaat dat een gemachtigde een aanvraag indient. Deze persoon moet in dat geval schriftelijk aantonen dat hij gemachtigd is om namens een ander persoon een aanvraag in te dienen. Het bewijs hiervan moet bij de aanvraag worden gevoegd.
- **Verzoek via een derde**
Indien een niet gemachtigde derde een aanvraag namens een ander wenst in te dienen, dan wordt een aanvraagformulier aan de persoon zelf toegestuurd en/of wordt een afspraak (eventueel een huisbezoek) met de persoon zelf gemaakt, waarbij een aanvraagformulier wordt uitgereikt/ingevuld.

Aanvragen in het kader van de Wmo kunnen uitsluitend schriftelijk worden ingediend. Een uitzondering daarop kunnen de algemene voorzieningen zijn. Het karakter van algemene voorzieningen is immers:

- een snelle oplossing in weinig complexe en niet langdurige situaties;
- zonder administratieve rompslomp; en dus
- met weinig bureaucratie, geen eigen bijdragen en geen beschikkingen.

Dit houdt in, dat bij algemene voorzieningen andere wijzen van aanvragen dan uitsluitend schriftelijke aanvragen mogelijk moeten zijn. De criteria waaraan bij een beroep op een algemene voorziening moet worden voldaan en de wijze waarop registratie en schriftelijke vastlegging hiervan dient plaats te vinden, worden in de beleidsregels opgenomen op het moment dat algemene voorzieningen in de gemeente Dinkelland toegankelijk zijn.

Voorzover het geen algemene voorziening betreft, zullen aanvragen in het kader van de Wmo dus schriftelijk plaats moeten vinden. Dit gebeurt ingevolge artikel 30 van de verordening aan de hand van een "een door het college ter beschikking gesteld formulier".

Uit de toelichting op voormeld artikel kan worden opgemaakt dat er, om voor een voorziening op grond van de Wmo in aanmerking te kunnen komen, altijd een eerste handeling van de kant van de aanvrager noodzakelijk is, namelijk het indienen van een aanvraag. Een persoon die tot de doelgroep van de WMO behoort kan dus niet verwachten dat vanuit de gemeente op eigen initiatief iets in zijn of haar richting wordt ondernomen.

In de toelichting op het artikel staat voorts dat een aanvraag in het kader van de Wmo, die niet op het door het college beschikbaar gestelde aanvraagformulier is ingediend, niet zonder meer buiten behandeling kan worden gelaten en wel op grond van het volgende. In de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is bepaald dat een aanvraag in ieder geval naam en adres van de aanvrager én een aanduiding van de beschikking die gevraagd wordt dient te bevatten en verder ondertekend moet zijn. Uit de jurisprudentie blijkt dat een ondertekend formulier, dat overigens niet is ingevuld, geaccepteerd dient te worden, indien de overige benodigde bescheiden daarbij zijn gevoegd en de bedoeling van de aanvrager daaruit kan worden afgeleid. Het ligt in een dergelijke situatie voor de hand om, alvorens de aanvraag verder in behandeling te nemen, de aanvrager te verzoeken om aanvulling van de gegevens.

Ingevolge artikel 31 van de verordening dient de aanvraag te worden ingediend "bij het gemeentelijk loket, waar zowel aanvragen voor voorzieningen inzake de wet alsook aanvragen zorg inzake de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten kunnen worden ingediend". Is op het terrein van de Wmo en op het terrein van de AWBZ tegelijkertijd een aanvraag noodzakelijk, dan kan die aanvraag dus in één keer worden gedaan. Op deze wijze is voldaan aan het vereiste van de Wmo dat er een relatie gelegd dient te worden tussen de indicatie ten aanzien van de AWBZ en aanvragen ten aanzien van de Wmo.

Indien het aanvraagformulier volledig en juist is ingevuld en ondertekend en alle noodzakelijke gegevens tegelijkertijd verstrekt zijn, kan de aanvraag in behandeling worden genomen.

8.2 Ontvangstbevestiging

De aanvrager ontvangt na indiening van de aanvraag een ontvangstbevestiging. In deze ontvangstbevestiging wordt tevens de beslistermijn (zie 8.5) vermeld.

8.3 Aanvraag door echtparen/samenwonenden

Bij aanvragen om een gezamenlijke voorziening van echtparen of samenwonenden dient de aanvraag door beide personen te worden ondertekend.

8.4 Tijdstip aanvraag

De aanvraag moet worden ingediend vóór het tijdstip waarop de kosten zijn gemaakt. In artikel 2, lid 2, sub f van de verordening is bepaald dat een voorziening kan worden geweigerd als het een tegemoetkoming is voor kosten die zijn gemaakt voordat de beschikking is verzonden. Alleen in bijzondere situaties kan het toekennen van een voorziening met terugwerkende kracht worden overwogen. Voorwaarde daarbij is, dat het college daarvoor vooraf schriftelijk toestemming heeft verleend. In de rapportage moet de reden die daaraan ten grondslag nadrukkelijk tot uiting komen.

8.5 Hersteltermijn

De aanvrager is verplicht om alle gegevens aan te leveren die van belang zijn voor de beslissing op de aanvraag. Indien een aanvrager onvoldoende medewerking verleent aan het onderzoek, kan de aanvraag buiten behandeling worden gelaten (artikel 4:5 Awb). Aan de persoon moet daarbij wel vooraf de mogelijkheid zijn geboden om alsnog de benodigde gegevens aan te reiken. De termijn waarbinnen de gegevens alsnog verstrekt moeten worden, bedraagt in het algemeen één week. Van een hersteltermijn moet de aanvrager schriftelijk op de hoogte worden gesteld.

8.6 De beslistermijn

Op een aanvraag moet binnen een redelijke termijn een beslissing worden genomen. De termijn van afhandeling van aanvragen hangt af van de complexiteit van de aanvraag en van de termijn voor het inwinnen van medisch advies. In de Awb wordt het begrip "redelijke termijn" niet nader omschreven. De termijn is in ieder geval verstreken als het bestuursorgaan binnen acht weken geen beschikking heeft afgegeven of als de aanvrager niet in kennis is gesteld dat een beschikking niet binnen acht weken kan worden afgegeven (vertragsbericht). Bij een vertragsbericht wordt de oorzaak van de vertraging vermeld, alsmede de termijn waarbinnen de beschikking naar verwachting alsnog wordt afgegeven.

8.7 Verificatie en verantwoording onderzoek

De door de aanvrager verstrekte gegevens worden gecontroleerd, voorzover ze van belang zijn voor de aanvraag. Kopieën van de relevante gegevens dienen bij de aanvraag en in het persoonsdossier te worden gevoegd.

8.8 Identiteitscontrole

De controle of de persoon met beperkingen op wie de aanvraag betrekking heeft in de gemeente Dinkelland woonachtig is en, op basis van een geldig document of verblijfsvergunning, in aanmerking kan komen voor een Wmo-voorziening, vindt plaats aan de hand van een uitdraai van de gemeentelijke basisadministratie. Kopieën van de voormelde stukken dienen bij de aanvraag en in het persoonsdossier te worden gevoegd.

8.9 Samenhangende afstemming

Om de verkrijging van individuele voorzieningen samenhangend af te stemmen op de situatie van de aanvrager wordt bij het onderzoek als bedoeld bij 8.10 en voorzover relevant in het kader van de aanvraag aandacht besteed aan:

- de algemene gezondheidstoestand van de aanvrager;
- de beperkingen die de aanvrager in zijn functioneren ondervindt als gevolg van ziekte of gebrek;
- de woning en de woonomgeving van de aanvrager;
- het psychisch en sociaal functioneren van de aanvrager;
- de sociale omstandigheden van de aanvrager.

8.10 Het onderzoek - Doelgroepbepaling

Voordat op een aanvraag een beslissing kan worden genomen, moet een onderzoek worden ingesteld. Dit is nodig om te kunnen beoordelen of er recht bestaat op een voorziening. Het onderzoek richt zich op de medische noodzaak en de financiële en persoonlijke omstandigheden van de persoon met beperkingen en de eventuele partner en/of gezin.

Essentieel is, dat de aanvrager tot de doelgroep van de Wmo behoort. Ter bepaling hiervan zijn de volgende regelingen in de Wmo en in de verordening van belang:

1. Wmo

Artikel 2 van de Wmo

Dit artikel luidt als volgt:

“Er bestaat geen aanspraak op maatschappelijke ondersteuning voorzover met betrekking tot de problematiek die in het gegeven geval aanleiding geeft voor de noodzaak tot ondersteuning, een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling bestaat.”

Er zal dus altijd moeten worden nagegaan of de aangevraagde voorziening wellicht onder een andere wettelijke regeling (of andere wettelijke regelingen) valt.

Het gaat hierbij uitsluitend om wettelijke bepalingen. Daaronder kan de AWBZ worden gerekend, maar ook de WIA.

Artikel 4 van de Wmo

In dit artikel wordt gesproken van:

“de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4°, 5° en 6°, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie”.

Het gaat daarbij om:

- a. mantelzorgers;
- b. personen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en personen met een psychosociaal probleem ten aanzien van deelname aan het maatschappelijk verkeer en zelfstandig functioneren;
- c. personen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en personen met een psychosociaal probleem ten aanzien van voorzieningen ten behoeve van het behouden en bevorderen van het zelfstandig functioneren of deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Als het gaat om het onderdeel “mantelzorgers” in relatie tot voorzieningen, geldt dat deze personen alleen voor voorzieningen in aanmerking kunnen komen, indien zij die voorzieningen zelf nodig hebben. Heeft degene die de mantelzorg ontvangt voorzieningen nodig, dan zullen die uiteraard op zijn of haar naam aangevraagd moeten worden.

Ten aanzien van hulp bij het huishouden kan een uitzondering hierop worden gemaakt. Indien de mantelzorger bijvoorbeeld de mantelzorg (bestaande uit persoonlijke verzorging) door overbelasting niet meer (geheel) aan zou kunnen, zou een indicatie hulp bij het huishouden gesteld kunnen worden, zodat de mantelzorger die hulp niet meer hoeft te geven en meer tijd overhoudt voor de persoonlijke verzorging. Het is dus niet zo dat de mantelzorger hulp bij het huishouden in zijn eigen huishouden kan aanvragen ter ontlasting, zodat de mantelzorg gemakkelijker te verlenen is. Het moet altijd gaan om het huishouden van de zorgvrager.

Ten aanzien van de onder b. en c. bedoelde personen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en personen met een psychosociaal probleem zal vaak een medisch advies nodig zijn om vast te stellen waar de beperkingen/belemmeringen uit bestaan, of dat te objectiveren is en welke mogelijkheden er zijn om de problemen op te lossen. Daarbij zal gebruik gemaakt (moeten) worden van de ICF classificatie, zoals vermeld in hoofdstuk 7.

2. Verordening

In de verordening is in de verschillende hoofdstukken een eis vastgelegd bestaande uit:

- "beperkingen tengevolge van ziekte of gebrek" (artikel 8 van de verordening);
- "aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek" (artikelen 9, 14, lid 1, 16, lid 1, 24, onder a. en 28, leden 1,2 en 3 van de verordening).

Ter bepaling van de doelgroep wordt dus op grond van de verordening een aanvullende eis gesteld, dat er sprake moet zijn van (aantoonbare) beperkingen op grond van ziekte of gebrek. Het gaat hierbij om een medisch oordeel. Immers, ook binnen de Wmo zal, net als binnen de Wvg en de AWBZ, de medische noodzaak centraal staan bij toekenning van voorzieningen. Of er inderdaad medische noodzaak voor een Wmo-voorziening bestaat, dient op grond van een medisch onderzoek vastgesteld te worden. Op het medisch onderzoek is in hoofdstuk 7 ingegaan.

8.11 Beperkingen

Indien is vastgesteld dat er medisch gezien sprake is van "aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek" en als die beperkingen zijn geïnventariseerd en de oplossingen helder zijn, speelt de vraag of er algemene beperkingen zijn. Deels zal deze vraag ook eerder spelen. Het heeft immers weinig zin een uitgebreid medisch onderzoek te starten, indien tevoren al duidelijk is dat het probleem tijdelijk van aard is en dus niet voldaan kan worden aan het criterium "langdurig noodzakelijk" (zie ook bij 8.11.1).

Bij de behandeling van de aanvraag van voorzieningen gelden enkele algemene beperkingen, zoals deze in artikel 2 van de verordening zijn vastgelegd. Het gaat daarbij om de begrippen:

- langdurig noodzakelijk (lid 1, aanhef en onder a);
- goedkoopst adequaat (lid 1, aanhef en onder b); en
- in overwegende mate op het individu gericht (lid 1, aanhef en onder c).

Verder wordt op grond van het bepaalde in voormeld artikel in een aantal situaties in principe geen voorziening toegekend. Dit is het geval voorzover:

- sprake is van een algemeen gebruikelijke voorziening (lid 2, aanhef en onder a);
- de aanvrager niet in de gemeente Dinkelland woonachtig is (lid 2, aanhef en onder b);
- de ondervonden problemen voortvloeien uit de aard van gebruikte materialen (lid 2, aanhef en onder c);
- de aanvraag gericht is op een hoger niveau dan het uitrustingsniveau sociale woningbouw (lid 2, aanhef en onder d);
- geen sprake is van meerkosten (lid 2, aanhef en onder e);
- de kosten voorafgaand aan het moment van beschikken zijn gemaakt (lid 2, aanhef, sub f, onder 1);
- een voorziening voorafgaand aan het moment van beschikken is gerealiseerd of geaccepteerd (lid 2, aanhef, sub f, onder 2);
- met de werkzaamheden ter realisatie van de voorziening voorafgaand aan het moment van beschikken een aanvang is gemaakt (lid 2, aanhef, sub f, onder 3);
- het een voorziening betreft, die eerder is verstrekt en waarvan de normale afschrijvingstermijn nog niet is verstreken (lid 2, aanhef en onder g);
- op andere wijze aanspraak op de voorziening kan worden gedaan op grond van enige andere wettelijke regeling of enige privaatrechtelijke overeenkomst of verbintenis (lid 2, aanhef en onder h).

8.11.1 Langdurig noodzakelijk

De eis dat een voorziening langdurig noodzakelijk moet zijn heeft te maken met de afgrenzing met het hulpmiddelendepot dat op basis van de AWBZ beschikbaar wordt gesteld. Uit het hulpmiddelendepot kan gedurende drie maanden, éénmaal te verlengen met nog eens drie maanden, een hulpmiddel worden verleend. Na die periode bestaat de mogelijkheid het hulpmiddel tegen betaling te huren. Dat wil evenwel niet zeggen dat de grens van langdurig noodzakelijk op 6 maanden ligt.

De grens of een voorziening langdurig noodzakelijk is of niet wordt eerder bepaald door de vraag of het probleem overgaat of dat het probleem blijvend is. Indien iemand een probleem heeft dat 8 of 10 maanden zal duren maar daarna over zal zijn, mag ervan worden uitgegaan dat geen sprake is van langdurige noodzaak. Dat geldt niet bij een aanvrager die terminaal is. Als de levensverwachting 4 maanden is, is duidelijk dat het geen tijdelijk probleem is, maar een probleem tot de dood erop volgt. Er moet dan uitgegaan worden van langdurige noodzaak.

8.11.2 Goedkoopst adequaat

Het criterium "goedkoopst adequaat" betekent, dat een te verstrekken voorziening allereerst adequaat dient te zijn. Zijn er twee of meer voorzieningen adequaat, dan mag gekozen worden voor de goedkoopste voorziening. De goedkoopste voorziening wordt beschouwd vanuit het gezichtspunt van de gemeente, aangezien het gaat om een voorziening die voor de gemeente het goedkoopst is. Daarbij kan ook rekening worden gehouden met zogenaamde "macro-overwegingen": overwegingen die het gehele beleid en de consequenties betreffen. Een voorbeeld hiervan is de voorziening "collectief vervoer".

Collectief vervoer ontleent zijn besparingen vanuit de mogelijkheid om combinatieritten te maken die de kilometerprijs naar beneden kunnen brengen. Het is derhalve in het belang van het systeem zoveel mogelijk gebruikers te hebben. Ook al is een individuele aanvrager wellicht goedkoper met een andere voorziening dan collectief vervoer, mag hierbij dus meewegen dat, als er uitzonderingen op dit systeem gemaakt worden, de basis onder het collectief vervoer in gevaar zou kunnen komen.

8.11.3 In overwegende mate op het individu gericht

Bij het verstrekken van voorzieningen wordt in principe alleen rekening gehouden met de aanvrager. Huisgenoten en anderen vallen buiten de voorziening. Een enkele keer zal hier een uitzondering op gemaakt moeten worden. Dat kan aan de hand van de hardheidsclausule.

8.11.4 Een algemeen gebruikelijke voorziening (zie ook bij 1.3)

Het begrip "algemeen gebruikelijk" stamt nog uit de tijd van de AAW en vindt zijn oorsprong in de gedachte dat de voorzieningen die personen met beperkingen in het kader van een regeling geboden worden, gebaseerd dienen te zijn op door de betrokken persoon te maken meerkosten. Een voorbeeld hiervan is dat een persoon met beperkingen een rolstoel nodig heeft, terwijl een valide persoon niet over een rolstoel hoeft te beschikken. Bij de persoon met beperkingen is daardoor sprake van meerkosten. Om te kunnen beoordelen of er sprake is van meerkosten, dient de situatie van de persoon met beperkingen derhalve vergeleken te worden met die van een valide persoon, die (zoals wat inkomen en leeftijd betreft) in een vergelijkbare situatie verkeert.

Indien een voorziening voor de persoon met beperkingen algemeen gebruikelijk is wordt geen voorziening toegekend. Dit is in artikel 2, lid 2, aanhef en onder a. van de verordening vastgelegd. Volgens de vaste jurisprudentie van de CRvB wordt een voorziening in ieder geval als algemeen gebruikelijk beschouwd, indien en voorzover aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- de voorziening moet ook door een valide persoon als normale zaak gebruikt worden (de voorziening moet dus niet speciaal ontwikkeld en bedoeld zijn voor personen met beperkingen);
- de voorziening is gewoon overal in de reguliere handel te koop en verkrijgbaar;
- de voorziening is in prijs vergelijkbaar met soortgelijke producten.

In individuele gevallen kan een voorziening, die op zichzelf als algemeen gebruikelijk kan worden beschouwd, vanwege omstandigheden van de kant van de aanvrager toch niet als een algemeen gebruikelijke voorziening worden beschouwd. In een dergelijk individueel geval moet dan een uitzondering worden gemaakt.

Een voorbeeld hiervan is een plotseling optredende beperking, waardoor algemeen gebruikelijke voorzieningen eerder dan normaal moeten worden vervangen, zoals een acute aanschaf of vervanging van een voorziening indien een persoon, bijvoorbeeld door een ongeval, daarop is aangewezen. Ook indien een persoon qua inkomen niet in staat is om de voorziening te betalen, is er sprake van een uitzondering. Het moet dan gaan om personen met een inkomen op bijstandsniveau die extra kosten moeten maken in verband met hun beperking(en), waardoor een besteedbaar inkomen onder het bijstandsniveau ontstaat of dreigt te ontstaan.

Voorbeelden van algemeen gebruikelijke voorzieningen zijn: een normale fiets, standaard eenhendel-mengkranen, een thermostatische mengkraan, een keramische kookplaat, een wasdroger en een afwasmachine.

8.11.5 Aanvrager is niet in de gemeente Dinkelland woonachtig

In artikel 2, lid 1 van de Wvg was sprake van "in de gemeente woonachtige gehandicapten". Hoewel artikel 11 van de Wmo over "ingezetenen" spreekt is in de Wmo, in tegenstelling tot de Wvg, geen specifieke bepaling opgenomen waaruit blijkt dat de compensatieplicht zich beperkt tot in de gemeente woonachtige personen. Het is echter evident dat het compensatiebeginsel van de gemeente alleen maar geldt ten aanzien van in de gemeente woonachtige aanvragers. Ter voorkoming dat een aanvraag bij onze gemeente wordt ingediend door of ten behoeve van een persoon die niet in onze gemeente woonachtig is, is in artikel 2, lid 2, aanhef en onder b van de verordening opgenomen, dat geen voorziening wordt toegekend, indien de aanvrager niet woonachtig is in de gemeente Dinkelland.

8.11.6 Ondervonden problemen vloeien voort uit de aard van gebruikte materialen

Beperkingen die hiertoe behoren, zullen vooral om woonvoorzieningen gaan, waarbij te denken valt aan spaanplaat dat de formaldehydegas bevat en aan halfsteens muren op het westen, die veel waterdoorslag geven en dus veel vochtigheid binnen veroorzaken. Iedereen, ongeacht een eventuele beperking, kan met dit soort materialen dezelfde problemen ondervinden. Het probleem wordt dus niet veroorzaakt door de combinatie beperking - woning, maar door de gebruikte materialen, wat reden is om een voorziening die hier betrekking op heeft te weigeren.

8.11.7 Aanvraag is gericht op een hoger niveau dan het uitrustingsniveau sociale woningbouw

Iedereen woont naar inkomen. Wie een hoog inkomen heeft zal een groter huis kunnen bewonen dan een persoon met een minimuminkomen. Het is niet realistisch hiermee bij de toekenning van voorzieningen (bijvoorbeeld bij woonvoorzieningen, bij hulp bij het huishouden en bij vervoersvoorzieningen) rekening te houden. Zo wordt er geen extra hulp bij het huishouden toegekend voor een inpandig zwembad. Een garage wordt in principe ook niet aangepast. Een uitzondering hierop kan echter worden gemaakt, indien de garage als stalling voor een scootermobiel moet worden gebruikt.

De algemene regel voor alle extra of duurdere voorzieningen is, dat het uitgangspunt voor voorzieningen door het uitrustingsniveau sociale woningbouw wordt gevormd. Dat niveau biedt geen ruimte voor voorzieningen voor inpandige zwembaden of voor garages.

8.11.8 Geen sprake van meerkosten

Een persoon die op grond van zijn inkomen verondersteld wordt een auto te hebben zal, als die persoon de auto moet hebben vanwege een beperking, niet in een andere situatie komen. In dat geval zijn er dan geen meerkosten die gecompenseerd moeten worden. In de toelichting op de verordening is deze situatie als volgt geformuleerd: "In sommige gevallen gebruiken personen al jaren voorzieningen en vragen zij, na het optreden van beperkingen, voorzieningen aan die in de gegeven situatie tot de conclusie kan leiden dat de opgetreden beperkingen geen meerkosten met zich meebrengen."

Het onderzoek naar meerkosten kan van belang zijn indien, ten opzichte van de bestaande situatie, twijfel bestaat over de noodzaak van een voorziening.

8.11.9 Kosten zijn voorafgaand aan het moment van beschikken gemaakt

Het is een aanvrager niet toegestaan een gemeente voor een voldongen feit te stellen, waarbij de gemeente geen invloed meer kan uitoefenen op de te verstrekken voorziening. Met andere woorden: wie een voorziening aanschaf en daarna aanvraagt, loopt de kans op een afwijzing.

Uit de jurisprudentie van de CRvB blijkt dat deze regel niet zonder meer mag worden toegepast. De CRvB gaat er vanuit, dat de regel bedoeld is om controle achteraf mogelijk te maken. Bij een woningaanpassing zou na een verbouwing bijvoorbeeld niet meer vastgesteld kunnen worden of er een goedkoper alternatief heeft bestaan. Dat heeft tot consequentie dat, indien achteraf toch nog gecontroleerd kan worden wat de goedkoopst adequate oplossing was, een afwijzing achterwege moet blijven. In zo'n situatie kan de goedkoopst adequate voorziening verstrekt worden, ook al is de aangeschafte voorziening aanzienlijk duurder. De gevolgen hiervan zijn voor de aanvrager, die immers voor de beschikking zelf iets heeft aangeschaft wat niet als "goedkoopst adequate voorziening" kan worden beschouwd.

8.11.10 Voorziening is voorafgaand aan het moment van beschikken gerealiseerd of geaccepteerd

Hier wordt bedoeld op de situatie dat de aanvrager een voorziening aanvraagt nadat deze reeds door de aanvrager gerealiseerd, geaccepteerd of aangekocht is. Omdat het college dan geen mogelijkheden meer heeft de voorziening volgens het vastgestelde beleid te verstrekken, noch anderszins invloed meer heeft op de te verstrekken voorziening, kan in deze situatie de voorziening worden geweigerd.

8.11.11 Met de werkzaamheden ter realisatie van de voorziening is voorafgaand aan het moment van beschikken een aanvang gemaakt

Hier wordt bedoeld op de situatie dat de aanvrager een voorziening aanvraagt nadat reeds met de werkzaamheden ter realisatie van die voorziening een aanvang is gemaakt. Omdat het college ook in deze situatie geen mogelijkheden meer heeft de voorziening volgens het vastgestelde beleid te verstrekken, noch anderszins invloed meer heeft op de te verstrekken voorziening, kan ook in dit geval de voorziening worden geweigerd.

Door deze regeling wordt voorkomen dat een voorziening waar vroegtijdig mee is begonnen uiteindelijk niet overeenstemt met hetgeen het college als goedkoopst adequate voorziening beschouwt. Het college kan bijvoorbeeld ook factoren mee laten wegen die buiten de woonruimte van de aanvrager gelegen zijn, zoals een beschikbare aangepaste of goedkoop aan te passen woning elders of een losse woonunit, waardoor een woningaanpassing wellicht niet noodzakelijk is.

Ook bij een aanvraag voor een verhuiskostenvergoeding geldt dat, pas nadat advies is verkregen en het college een afweging heeft kunnen maken welke oplossing het meest adequaat is, de aanvrager, bij een positieve beschikking, tot verhuizen kan overgaan en voor een verhuiskostenvergoeding in aanmerking kan komen. Met deze voorwaarde wordt tevens voorkomen dat de gemeente achteraf, nadat de aanvrager reeds is verhuisd, met een claim voor een verhuiskostenvergoeding geconfronteerd wordt.

In bepaalde gevallen kan het echter nodig zijn dat de aanvrager snel moet beslissen, omdat de woning anders aan een andere woningzoekende wordt toegewezen. Het hoeft hierbij niet te gaan om de feitelijke verhuizing, maar om een situatie waarin men bepaalde onomkeerbare stappen moet zetten die in de regel voorafgaan aan een verhuizing, zoals het sluiten van een koop-, huur- of erfpachtovereenkomst inzake de te betrekken woning. In deze of andere urgente gevallen is het verkrijgen van toestemming van het college ook voldoende. In alle andere gevallen moet de aanvrager echter altijd voorafgaand aan de verhuizing schriftelijk toestemming van het college hebben verkregen.

8.11.12 Het betreft een voorziening, die eerder is verstrekt en waarvan de normale afschrijvingstermijn nog niet is verstreken

Dit is een vergaande regel, die altijd goed voorbereid en onderbouwd dient te worden. Toch komt het met enige regelmaat voor dat door onzorgvuldig gebruik - of zelfs misbruik - regelmatig reparaties nodig zijn om bijvoorbeeld een scootermobiel rijdend te houden. Dit kan gebeuren uit onzorgvuldigheid, onder invloed van alcohol of drugs en dergelijke. Bij herhaling van dit soort problemen is het goed eerst met de betrokken persoon te overleggen en duidelijk te maken dat dit in strijd is met de bruikleenovereenkomst.

Heeft een dergelijk gesprek geen resultaat, dan kan worden overgegaan tot aangetekend waarschuwen dat, bij herhaling, de voorziening zal worden ingenomen. Herhaalt het probleem zich dan weer, dan kan tot inname worden overgegaan en hoeft er geen herverstrekking plaats te vinden. Hetzelfde geldt als, bijvoorbeeld door grove nalatigheid, een voorziening verloren gaat. Gedurende de verdere afschrijvingsperiode hoeft dan geen nieuwe voorziening verstrekt te worden. Zeker bij personen die afhankelijk zijn van voorzieningen, kan dit een zeer ingrijpende, maar noodzakelijke maatregel zijn.

Indien een persoon een persoonsgebonden budget heeft, kan op gelijke wijze gedurende de looptijd gehandeld worden.

Naast de voormelde algemene beperkingen op grond van artikel 2 van de verordening kunnen ook per verstrekkingengebied bijzondere beperkingen van toepassing zijn. Deze worden in de desbetreffende hoofdstukken besproken.

Indien er, met inbegrip van psychosociale problemen, sprake is van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek en er bestaat recht op compensatie in de vorm van een voorziening in natura of een persoonsgebonden budget, vindt toekenning plaats op basis van een positieve beschikking.

8.12 Advisering volgens de Awb

Afdeling 3:3 van de Awb geeft in een vijftal artikelen enige algemene bepalingen over (externe) advisering. Artikel 3:5 lid 1 van de Awb geeft in dit verband aan dat in deze afdeling onder adviseur verstaan wordt: "een persoon of college, bij of krachtens wettelijk voorschrift belast met het adviseren inzake door een bestuursorgaan te nemen besluiten en niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van dat bestuursorgaan". Bij eigen indiceringen moet door de accountmanager een advies worden opgesteld, dat in de rapportage wordt vermeld.

8.13 Het rapport

De gegevens die van belang zijn voor de afdoening van een aanvraag worden in een rapportage vastgelegd. Het is belangrijk dat alle relevante gegevens in de rapportage worden vermeld en dat, in verband met mogelijk bezwaar en beroep, het advies en het besluit goed worden gemotiveerd.

Het rapport moet in ieder geval bevatten:

- een toelichting op de aanvraag door de accountmanager;
- de toelichting van de aanvrager, waaronder het weergeven van achtergronden, die tot de aanvraag hebben geleid en de hulpvraag van de persoon in kwestie;
- een beschrijving van de relevante medische, persoonlijke en financiële omstandigheden van de aanvrager, de eventuele partner en/of zijn gezin;
- het aangeven van relevante wettelijke (on)mogelijkheden met betrekking tot de aanvraag;
- het uitbrengen van een advies met daarin de onderbouwing en de voorwaarden waaronder de verstrekking van de voorziening kan plaatsvinden;
- de reactie van de aanvrager bij afwijzing van de aanvraag;
- de naam van de accountmanager;
- de ondertekening door de accountmanager;
- de checklist.

8.14 Het horen van de aanvrager bij afwijzing van de aanvraag

Bij het voornemen om een aanvraag geheel of gedeeltelijk af te wijzen moet de aanvrager, uit oogpunt van zorgvuldigheid, voorafgaande aan het besluit in de gelegenheid worden gesteld om zijn reactie daarop naar voren te brengen. Hiermee wordt in overeenstemming met artikel 4:7 van de Awb gehandeld.

8.15 Toetsing/Beslissing

De toetsing wordt gedaan door de toetsers, waarbij in elk geval de volgende punten aan de orde komen:

- zijn alle relevante stukken aanwezig en, voorzover van toepassing, juist en volledig ingevuld en ondertekend;
- zijn bij de behandeling van de aanvraag de juiste procedures gevolgd;
- is voldaan aan de tijdigheid van de termijn van behandeling, dan wel is tijdig en op juiste wijze toepassing gegeven aan hersteltermijnen en/of vertragingsberichten;
- is het advies gemotiveerd met voldoende belegstukken;
- is bij afwijzing van de aanvraag de reactie van de aanvrager in de rapportage opgenomen;
- past het advies binnen het gemeentelijk beleid en het wettelijk kader;
- sluit het advies aan op de indicatie;
- is er consistentie tussen aanvraag, rapport, advies, besluit en beschikking.

Als de toetser het niet eens is met het advies, wordt overleg gepleegd met de accountmanager die het advies heeft opgesteld. Als na overleg tussen de toetser en de accountmanager verschil van mening over het advies blijft bestaan, wordt het verschil van mening met het hoofd van de afdeling Maatschappelijke Zorg besproken, die vervolgens een beslissing neemt.

8.16 Weigeringsgronden

Voorzover deze al niet elders aan de orde zijn gesteld, kan een aanvraag op grond van onderstaande bepalingen worden afgewezen dan wel buiten behandeling worden gelaten:

- het recht op de gevraagde voorziening(en) kan niet worden vastgesteld, omdat de benodigde gegevens daartoe ontbreken of niet compleet zijn (artikel 4:2 Awb);
- de aanvrager behoort niet tot de personenkring van de Wmo;
- de gewenste voorziening kan naar objectieve maatstaven gemeten als niet noodzakelijk worden aangemerkt;
- de voorziening kan als een algemeen gebruikelijke voorziening worden beschouwd;
- indien er sprake is van een voorliggende voorziening dan wel van voorliggende voorzieningen;
- indien op grond van het medisch advies geen sprake is van ergonomische belemmeringen;
- indien het gaat om verhuis- en inrichtingskosten en de aanvrager niet voldoet aan de gestelde voorwaarden om hiervoor in aanmerking te komen;
- indien kosten voorafgaande aan de beschikking zijn gemaakt, tenzij vooraf toestemming is gegeven;
- indien door onverantwoord gedrag, door toedoen van de aanvrager, een eerder aan de persoon verstrekte, zelfde voorziening verloren is gegaan.

8.17 De beschikking

Formeel besluit het college op een aanvraag. In het mandaatstatuut van de gemeente Dinkelland is nader geregeld onder welke voorwaarden namens het college beslissingen in het kader van de Wmo door medewerkers van de afdeling genomen kunnen worden. De beslissing op een aanvraag wordt per beschikking medegedeeld. De ondertekening van de beschikking is eveneens in het mandaatstatuut geregeld. De eisen waaraan een beschikking formeel in elk geval moet voldoen zijn:

- de adressering;
- voor welke voorziening(en) de aanvraag is ingediend;
- de vermelding van de beslissing op de aanvraag;
- de gronden waarop het besluit is genomen (zie 8.17.1);
- de vermelding van het wettelijk voorschrift waarop de beschikking is gebaseerd;
- de mededeling dat bezwaar (en beroep) mogelijk is;
- de melding op welke wijze bezwaar kan worden ingediend;
- de termijn waarbinnen dit moet gebeuren.

8.17.1 Motivering van besluiten

Artikel 26, lid 1 van de Wmo bepaalt, dat in de beschikking dient te worden vermeld op welke wijze het genomen besluit bijdraagt aan het behouden en bevorderen van de zelfredzaamheid en de normale maatschappelijke participatie van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Op basis van deze bepaling zal dus altijd, in elke beschikking, aangegeven moeten worden op welke wijze het genomen besluit bijdraagt aan het behouden en het bevorderen van de zelfredzaamheid en de normale maatschappelijke participatie van de aanvrager.

Gaat het om een positieve beschikking, dan zal dit niet zo moeilijk zijn. Door in de beschikking aan te geven welke mogelijkheden betrokkene krijgt door de toegekende voorziening(en), is in feite voldaan aan deze opdracht.

Enkele voorbeelden:

1. Bij toekenning van een woonvoorziening, bijvoorbeeld een traplift, kan aangegeven worden dat door deze voorziening betrokkene, die voordien problemen had bij het normale gebruik van de woning, doordat de verdieping niet te bereiken was, thans met de traplift weer op de verdieping kan komen om de slaapkamer en de sanitaire ruimte te bereiken en dat daarmee het probleem is gecompenseerd.

2. Bij toekenning van een scootermobiel kan aangegeven worden dat betrokkene voordien problemen had bij verplaatsing in de directe woonomgeving en daardoor problemen bij het bezoeken van winkels, familie en kennissen en dergelijke. Door toekenning van een persoonsgebonden budget zijn deze problemen gecompenseerd, doordat betrokkene daarmee een scootermobiel kan aanschaffen, waarmee in ieder geval gedurende een periode van 72 maanden (zie de tabel bij 2.3.3) verplaatsingen in de directe woon- en leefomgeving gemaakt kunnen worden.

Ook indien er bijvoorbeeld:

- geen sprake is van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek;
  - om een andere reden geen medische noodzaak voor het verstrekken van de aangevraagde voorziening bestaat; of
  - geen aanspraak gemaakt kan worden op de aangevraagde hulp bij het huishouden;
- zal, ingevolge artikel 26, lid 1 van de Wmo, gemotiveerd moeten worden *op welke wijze de genomen beschikking bijdraagt aan het behouden en het bevorderen van de zelfredzaamheid en de normale maatschappelijke participatie van de aanvrager.*

Dit is uiteraard niet mogelijk op de wijze zoals bij een positieve beschikking is aangegeven. In plaats hiervan dient de afwijzing op een wijze geformuleerd worden, dat aangegeven wordt dat compensatie in de gegeven situatie niet noodzakelijk of zelfs ongewenst is, omdat de aanvrager zonder de gevraagde voorzieningen ook in staat is zijn/haar zelfredzaamheid en/of maatschappelijke participatie te behouden of te bevorderen.

Een voorbeeld:

Een aanvrager wil graag een rolstoel bij het verplaatsen in en om de woning en hulp bij het huishouden. Uit medisch onderzoek blijkt dat de diagnose reuma door de huisarts gesteld is, maar dat er nog geen behandeling heeft plaatsgevonden.

In deze situatie kan het gevraagde niet zonder meer toegekend worden, omdat daarbij het risico bestaat dat er geen behandeling plaats gaat vinden en er dus afhankelijkheid van zorg en voorzieningen ontstaat, terwijl er dus nog behandelingsmogelijkheden onbenut zijn. De medisch adviseur zal de persoon in dit geval naar de huisarts verwijzen, met het advies behandelingsmogelijkheden te benutten. Hangende die behandelingsmogelijkheden zal geen rolstoel, noch hulp bij het huishouden worden toegekend. Mocht de persoon, bijvoorbeeld bij een revalidatiecentrum, in behandeling gaan, dan zal hooguit in overleg met de behandelaren besloten worden tot een beperkte of tijdelijke inzet van een rolstoel of hulp bij het huishouden, voorzover deze inzet de behandeling niet in de weg staat.

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 26, lid 1 van de Wmo kan de motivering in deze situatie zijn: "Door u is een rolstoel en hulp bij het huishouden aangevraagd. Uit medisch onderzoek is gebleken dat er nog behandelingsmogelijkheden zijn. Als wij u nu een rolstoel ter beschikking zouden stellen, bestaat de mogelijkheid dat het gebruik van de rolstoel behandelingsmogelijkheden in de weg staat. Het doel van de Wmo is niet aanvragers afhankelijk te maken van voorzieningen, maar te compenseren als duidelijk is dat er geen verbetering mogelijk is. Aangezien dit laatste nog niet is gebleken, kennen wij u op dit moment geen rolstoel, noch hulp bij het huishouden toe. Mocht uit uw behandeling, in overleg met uw behandelaars, blijken dat verstrekking van deze voorzieningen in uw behandeling past, dan kunt u opnieuw contact met ons opnemen, onder overlegging van een verklaring van uw behandelaars.

8.17.2 Wijzigingen in de situatie

In artikel 34 van de verordening is het volgende bepaald:

"Degene aan wie krachtens deze verordening een voorziening is verstrekt, is verplicht aan het college mededeling te doen van wijzigingen in de situatie en van feiten en omstandigheden, waarvan redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat deze van invloed kunnen zijn op het recht op een voorziening."

Hoewel deze regel in de verordening staat, is het van belang deze voorwaarde standaard in toekenningsbeschikkingen (of in een bijlage bij deze beschikkingen) op te nemen, zodat deze voorwaarde nadrukkelijk onder de aandacht van de aanvrager wordt gebracht.

8.18 De bruikleenovereenkomst

Indien aan een aanvrager een voorziening zoals een rolstoel, scootermobiel, (drie)wielervedi of tillift in bruikleen wordt verstrekt, dient de persoon bij aflevering door de leverancier per voorziening in tweevoud een bruikleenovereenkomst te ondertekenen. Mocht de aanvrager niet genegen zijn om de bruikleenovereenkomsten te ondertekenen, dan vindt geen aflevering van de voorziening plaats.

Na de ondertekening van beide bruikleenovereenkomsten door de aanvrager worden deze door de leverancier van de voorziening aan de gemeente gezonden om beide exemplaren mede te ondertekenen. Deze ondertekening vindt plaats door het hoofd van de afdeling Maatschappelijke Zorg. Van de ondertekende exemplaren wordt vervolgens één aan de aanvrager gezonden.

8.18.1 Verstreking van voorzieningen in bruikleen

In artikel 1, lid 3 van de Procedurele en financiële regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Dinkelland is vastgelegd dat voorzieningen die in het kader van de Wmo in de regel in bruikleen worden verstrekt, in de vorm van een persoonsgebonden budget kunnen worden toegekend. In samenhang hiermee is in het zesde lid van dit artikel bepaald dat een voorziening, aangeschaft met een persoonsgebonden budget, door het college kan worden opgehaald en voor herverstreking beschikbaar kan worden gesteld, zodra de voorziening niet meer gebruikt wordt. Eventueel ingebrachte eigen middelen met betrekking tot die voorziening worden daarbij verrekend.

8.19 Bezwaar tegen het uitblijven van een beslissing op de aanvraag

Indien een aanvrager na een termijn van acht weken nog geen beschikking of vertragsbericht heeft ontvangen, kan een bezwaarschrift daartegen worden ingediend. Hierbij geldt geen specifieke termijn waarbinnen dit bezwaarschrift moet zijn ingediend.

8.20 Bezwaar tegen de beslissing op de aanvraag

Indien een aanvrager zich niet met de genomen beslissing op zijn aanvraag kan verenigen, kan hij (of een door de aanvrager gemachtigde) een bezwaarschrift daartegen indienen. Het bezwaarschrift moet aan het college zijn gericht en uiterlijk binnen een termijn van zes weken vanaf de dag na de verzenddatum van de beschikking worden ingediend.

De eisen waaraan het bezwaarschrift moet voldoen zijn:

- vermelding van de naam en het adres van de bezwaarde;
- een omschrijving waartegen het bezwaar is gericht;
- de gronden waarop bezwaar wordt gemaakt;
- de dagtekening, alsmede een ondertekening;
- bij een gemachtigde een schriftelijke en ondertekende verklaring daartoe van de bezwaarde.

Bij de beslissing op het bezwaarschrift laat het college zich in onze gemeente adviseren door een bezwaarschriftencommissie. Deze commissie hoort de indiener van het bezwaarschrift en/of zijn gemachtigde, alsmede de gemeente (het college) in de persoon van een vertegenwoordiger van de afdeling Maatschappelijke Zorg. Na kennisname van het advies van de commissie en het daarop gebaseerde advies van de afdeling Maatschappelijke Zorg neemt het college de beslissing op het bezwaarschrift. Deze beslissing wordt de bezwaarde per beschikking meegedeeld.

8.21 Beroep

Voordat in beroep of hoger beroep kan worden gegaan, moet eerst bij het college bezwaar tegen het genomen besluit zijn ingediend en een beslissing daarop zijn ontvangen. Aan een beroepsprocedure gaat dus altijd een bezwaarschriftenprocedure vooraf.

8.21.1 Beroep tegen de beslissing op bezwaar

Tegen de beslissing op het bezwaarschrift kan door de aanvrager en/of diens gemachtigde beroep worden aangetekend bij de sectie bestuursrecht van de Arrondissementsrechtbank Almelo, Postbus 323 te 7600 AH Almelo.

8.21.2 Beroep tegen het uitblijven van een beslissing op bezwaar

Een bezwaarde kan ook in beroep gaan als het college niet binnen de daartoe in de Awb gestelde termijn een beslissing op het bezwaarschrift heeft genomen. Omdat bij onze gemeente sprake is van een bezwaarschriftencommissie is, binnen de kaders van de Awb, een afhandelingstermijn van 14 weken mogelijk.

Bij indiening van een bezwaarschrift wordt de bezwaarde, als onderdeel van de ontvangstbevestiging van het bezwaarschrift, standaard (door Juridische zaken) van deze termijn in kennis gesteld. Bij een eventuele overschrijding van deze termijn dient, in overleg met Juridische zaken, tijdig te worden zorg gedragen voor een vertragingbericht.

8.21.3 Procedurele gang van zaken in beroep

De procedure bij de Arrondissementsrechtbank komt in grote lijnen overeen met die van een bezwaarschriftenprocedure, met dit verschil dat de rechtbank sterk de nadruk legt op de naleving door de gemeente van de formaliteiten en op de vraag of de gemeente aan haar plichten overeenkomstig de wettelijke en gemeentelijke vereisten heeft voldaan. Aan het in beroep gaan zijn voor degene die in beroep gaat kosten (zoals griffierechten en eventueel kosten van afschriften) verbonden. Dit laatste geldt ook indien in hoger beroep wordt gegaan en indien een voorlopige voorziening voor aangevraagd.

8.22 Hoger beroep

Binnen zes weken na de verzending van de beslissing van de Arrondissementsrechtbank kunnen zowel de degene die in beroep is gegaan als de gemeente tegen deze beslissing hoger beroep aantekenen bij de Centrale Raad van Beroep. Dit beroepschrift moet worden gericht aan de Centrale Raad van Beroep, Postbus 16002 te 3500 DA Utrecht.

8.23 Voorlopige voorziening

Op grond van artikel 8:81 van de Awb kan de aanvrager, vanaf het moment dat een bezwaar- of beroepschrift is ingediend, een voorlopige (spoed)voorziening vragen. Dit verzoek moet, onder overlegging van een afschrift van het bezwaar- of beroepschrift, worden gericht aan de president van de Arrondissementsrechtbank Almelo, Postbus 323 te 7600 AH Almelo.

8.24 Procedurele aspecten bij de aanvraag

Bij de voorgaande punten zijn de formele aspecten van de aanvraagprocedure behandeld. In het navolgende worden de procedurele aspecten beschreven, die bij de afhandeling van een aanvraag moeten worden gevolgd.

8.24.1 BIO-protocol

Bij de beschrijving van de te volgen procedure wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de stappen die in het BIO-protocol worden genoemd. Het BIO-protocol is een protocol voor indicatiestelling, dat tot stand is gekomen door het Breed Indicatieoverleg. Dit is een landelijke werkgroep die een uniform systeem voor indicatiestellingen heeft ontwikkeld, dat in eerste instantie ontwikkeld is voor de indicatiestelling voor verpleging en verzorging, maar dat steeds verder wordt uitgebreid naar andere gebieden in de zorg.

De te volgen procedure kan, op basis van het BIO-protocol, in verschillende fasen worden ingedeeld:

- de aanmelding (indiening aanvraag);
- de indicatiestelling: de analyse van de hulpvraag;
- de indicatiestelling: het uitbrengen van het advies;
- de selectie van Wmo-voorzieningen;
- de indicatiebeoordeling;
- de rechtmatigheids- en doelmatigheidstoets;
- de toewijzing;
- de zorgverlening c.q. de levering van de verstrekking;
- de evaluatie van de zorg c.q. de nazorg, na levering van de voorziening.

8.24.2 De aanmelding (indiening aanvraag)

Een persoon die een aanvraag voor een Wmo-voorziening bij de gemeente wenst in te dienen, heeft daartoe verschillende mogelijkheden. Deze zijn bij punt 8.1 aangegeven.

Na de indiening van de aanvraag vindt er altijd een intakegesprek met de aanvrager plaats. Tijdens dit intakegesprek dient te worden beoordeeld of de aanvraag terecht bij de gemeente is ingediend en in behandeling kan worden genomen. Hierbij geldt dat er altijd een aanvraag kan worden ingediend als een persoon dat wenst, óók indien op voorhand al duidelijk is dat er geen recht op de gevraagde Wmo-voorziening bestaat. Indien een persoon erop staat dat de aanvraag in behandeling wordt genomen, kan dat dus niet worden geweigerd.

Na toetsing van de aanvraag aan de formele criteria zoals in dit hoofdstuk vermeld dient, voorzover niet elders al vermeld, getoetst te worden of de aanvraag betrekking heeft op een voorziening die:

- in overwegende mate op het individu gericht is;
- geschikt en langdurig noodzakelijk is om de beperking(en) van de persoon op te heffen en/of te verminderen;
- voor een persoon met beperkingen niet algemeen gebruikelijk is;
- niet voor vergoeding via een andere, voorliggende regeling in aanmerking komt.

Indien voor de voorziening een inkomensgrens geldt, dient te worden beoordeeld of de aanvrager, gezien het inkomen, in aanmerking komt voor de voorziening. Bij de aanmelding wordt de hulpvraag vastgelegd zoals de aanvrager deze zelf formuleert. Die vraag wordt het uitgangspunt voor de indicatiestelling. Over de vaststelling van de aard van de ondervonden beperkingen en de daaruit voortvloeiende belemmeringen in het gebruik van de woning en/of beperkingen in de mobiliteit, behoort zoveel mogelijk met de aanvrager overeenstemming te worden bereikt.

8.24.3 De indicatiestelling: de analyse van de hulpvraag en het uitbrengen van het advies

In het BIO-protocol is sprake van de volgende definitie van indicatiestelling: "het resultaat van een geformaliseerd proces van het op objectieveerbare wijze vaststellen van de hulpbehoefte en het vervolgens aangeven van de in dat kader in redelijkheid aangewezen zorg naar aard, inhoud en omvang". Dit houdt in, dat de beperkingen van een persoon met beperkingen en de daaruit voortvloeiende belemmeringen objectief moeten worden vastgesteld. De woonplaats en/of de afstand tot bepaalde voorzieningen spelen daarbij geen rol. Daarnaast moet worden aangegeven welk soort voorziening in de gegeven situatie adequaat is.

Indien een aanvraag in behandeling wordt genomen, moeten verschillende gegevens worden verzameld die van belang zijn bij de probleemverkenning, waarbij de volgende aspecten worden beoordeeld:

- medische aspecten (indicering in eigen beheer of door een extern deskundige);
- sociale omstandigheden;
- aanwezige zorg/voorzieningen;
- ergonomische aspecten;
- technische aspecten;
- financiële aspecten.

1. Medische aspecten

De medische aspecten kunnen door de accountmanagers worden beoordeeld, maar ook door een extern deskundige.

a. Indicering in eigen beheer

- Binnen de afdeling Maatschappelijke Zorg bestaat deskundigheid voor het indiceren van voorzieningen in eigen beheer. Indien de beperkingen van de aanvrager door medische informatie kunnen worden onderbouwd, kan de voorziening op basis van eigen indicering worden toegekend. Indien de aanvraag niet kan worden gehonoreerd, moet altijd een medische indicatie bij een externe adviserende instantie worden opgevraagd.
- Ook als blijkt dat een adequate beoordeling van de beperkingen van de persoon in eigen beheer niet of onvoldoende mogelijk is, moet een medisch advies van een externe instantie worden ingewonnen. De indicering moet worden gemotiveerd met medische gegevens. Het zal hierbij in het algemeen over een analyse van de lichamelijke functies en een omschrijving van de aard van de lichamelijke of psychische stoornis gaan.
- Daarnaast moet inzicht worden verkregen in de prognose van het ziektebeeld. De indicatie moet worden verwerkt in een medisch advies. Wordt een extern advies opgevraagd dan zal de adviserende instantie hier aandacht aan besteden.

b. Indicering door een extern deskundige

Onverlet het bepaalde in artikel 32 van de verordening, wordt een extern advies opgevraagd indien:

- de gevraagde voorziening niet kan worden gehonoreerd;
- bij het analyseren van de hulpvraag blijkt dat een adequate beoordeling van de aard, ernst en/of progressie van de beperkingen van de persoon niet of onvoldoende in eigen beheer mogelijk is;
- blijkt dat een adequate beoordeling van de noodzaak en/of aard van een voorziening in het kader van de Wmo niet of onvoldoende mogelijk is;
- bij het analyseren van de hulpvraag blijkt dat de beperkingen van de persoon niet door medische informatie kunnen worden onderbouwd;
- over noodzakelijke voorzieningen die kunnen worden geïndiceerd geen overeenstemming met de aanvrager wordt bereikt.

Het door de extern deskundige uitgebrachte advies dient op een zorgvuldige wijze tot stand te zijn gekomen en moet op deugdelijke gegevens gebaseerd zijn. De achterliggende gedachte hierbij is, dat er zekerheid moet zijn over de vraag of het advies het te nemen besluit kan dragen.

Van belang is dat in het advies wordt vermeld hoe het tot stand is gekomen en of het met de aanvrager is besproken.

2. Sociale omstandigheden

De accountmanager moet zich een beeld vormen van de sociale omstandigheden van de aanvrager. Hierbij gaat het om:

- de woonsituatie, de samenstelling van het huishouden en de taakverdeling in het huishouden
- de mogelijkheid om een beroep te doen op mantelzorg;
- de verhouding tussen de belasting en de belastbaarheid van de mantelzorgers;
- het verplaatsingsgedrag (motief, bestemming, frequentie, wijze);
- de wensen van de persoon met beperkingen;
- de bereidheid tot verhuizing in relatie tot de noodzaak tot verhuizen;
- de sociale relaties in de huidige woonomgeving;
- de omgevingsfactoren, zoals aanwezigheid of juist het ontbreken van (toegankelijk) openbaar vervoer in de directe omgeving;
- de mogelijkheden tot stalling van de voorziening(en) en het acceptatiegebruik van de hulpmiddelen.

3. Aanwezige zorg en voorzieningen

De reeds aanwezige zorg en de reeds beschikbare voorzieningen moeten in beeld worden gebracht. Van belang is ook of de persoon met beperkingen van deze voorzieningen gebruik maakt en zo niet, wat de problemen zijn bij het gebruik daarvan en welke wensen de persoon heeft op dit gebied.

4. Ergonomische aspecten

Bij de ergonomische aspecten gaat het erom dat de activiteiten en de fysieke mogelijkheden van de persoon met beperkingen, het te gebruiken hulpmiddel en de omgeving waarin het wordt gebruikt op elkaar worden afgestemd. Het onderzoek van de ergonomische aspecten geeft inzicht in:

- de adequaatheid van bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van de woning;
- antropometrische gegevens (de relatie tussen lichamelijke beperkingen en de omgeving van de persoon met beperkingen);
- welke handelingen (kunnen) worden verricht en hoe deze handelingen (kunnen) worden verricht;
- op welke wijze hulpmiddelen en de motivatie daarbij een rol spelen.

Bij woonvoorzieningen dient tevens rekening te worden gehouden met de volgende objectgegevens (voor zover van toepassing):

- soort en ligging van de woning;
- de vraag of de aanvrager huurder of eigenaar-bewoner van de woning is;
- het bestemmingsplan;
- de continuïteit van het object.

5. Technische aspecten

Bij de technische aspecten gaat het om beoordeling van de volgende punten:

- bouwvoorschriften;

- materiaalkeuze;
- normen van belichting/verwarming;
- de bediening van de voorziening.

6. Financiële aspecten

Bij dit aspect gaat het om het beoordelen van de goedkoopst adequate oplossing (kosten-batenanalyse).

8.24.4 De selectie van Wmo-voorzieningen

Uitgangspunt van de Wmo is dat een voorziening die als "goedkoopst adequaat" kan worden aangemerkt, voor verstrekking in aanmerking komt. Dit betekent niet dat bij de afweging die bij de verstrekking van een bepaalde voorziening wordt gemaakt, de hoogte van de kosten van de voorziening voorop staat en pas in tweede instantie wordt gekeken naar het adequaat zijn van de te verstrekken voorziening.

Een voorziening moet altijd adequaat zijn. Pas als er meerdere voorzieningen zijn, dan wel andere combinaties van voorzieningen zijn, die alle even adequaat genoemd kunnen worden, kan de meest goedkope oplossing worden gekozen.

De selectie van voorzieningen vindt plaats nadat de fase van de indicatiestelling is afgerond. In die fase dient bij de leverancier van de voorziening een offerte te worden aangevraagd of, indien het een woningaanpassing betreft, bij de eigenaar van de woning een offerte te worden opgevraagd. Daarbij dient het programma van eisen, dat bij de indicatiestelling is opgesteld, te worden meegestuurd. Nadat de offerte is ontvangen, moet worden beoordeeld of het geoffreerde aan het opgestelde programma van eisen voldoet, alsmede aan het begrip "goedkoopst adequaat".

8.24.5 De evaluatie van de zorg c.q. de nazorg, na levering van de voorziening

1. Na de verstrekking van de voorziening dient na verloop van enige tijd beoordeeld te worden of de voorziening voldoet, of dat er nog punten zijn die verbeterd kunnen worden. Vooral bij de verstrekking van rolstoelen, scootermobielen en woningaanpassingen is deze nazorg erg belangrijk. Deze nazorg wordt door de accountmanagers verzorgd.
2. Daarnaast zal periodiek door de accountmanagers contact dienen te worden onderhouden ter beoordeling of de voorziening nog steeds voldoet. Afhankelijk van de voorziening dient jaarlijks dan wel uiterlijk tweejaarlijks onderzoek hiernaar te worden gedaan.